

pentecosta

comunió d'església i llengua

núm. 127 · castelló de la plana · juliol-setembre de 2024

cinquanta anys darrere una utopia

pentecosta

comunió d'església i llengua

núm. 127 juliol-setembre de 2024

50 anys darrere una utopia

Edita:
Associació Josep Climent

Coordinació del número:
Avel·lí Flors Bonet

Textos : Joan Manuel Arnau, Purita Andreu Serra, Batiste Porcar Gómez, Joan Castany Alvaro, Feli Julián Violeta, Avel·lí Flors Bonet i redacció de la revista

Imatges: QUIQUE i redacció de la revista

Redacció, Administració i Publicitat:
Av. de la Mar 1 4, p.2
12003 Castelló de la Plana
www.josepcliment.org

Adreça postal: apartat de correus 349

Disseny i muntatge:
J. Oriol Flors Mas

Reproducció:
Impressions Sebastià
C/ Marqués de Valverde, 2
1 2003 Castelló de la Plana

Dipòsit legal: CS 1 99-1 991

La reproducció total o parcial d'aquesta publicació és permesa sempre que se'n faça menció expressa de la procedència. La redacció de PENTECOSTA no s'identifica necessàriament amb les opinions que s'hi exposen.

IL·LUSTRACIONS

portada: instantània d'itinerants
portada interior: Santa Maria de Castelló
contraportada interior: acudits de Quique
contraportada: instantànies dels campaments d'Ovarra i colònies AMUNT

ÍNDEX

Per nosaltres que no quede.....	pàg. 3
SANTA ISABEL D'ARAGÓ.....	pàg. 7
'Catecumenat'.....	pàg 10
Testimonis.....	pàg 14
CAMPAMENTS.....	pàg 21
La Sénia, 1971-1975.....	pàg 22
La Estrella, 1976.....	pàg 27
Ovarra, 1977-1978.....	pàg 29
Trobada en el cinquantenari.....	pàg 32
Testimonis.....	pàg 38
GRUP DEL DISSABTE A LES SET.....	pàg 41
Ideari.....	pàg 45
GRUP MISSA D'ONZE A SANTA MARIA.....	pàg 57
Litúrgia i cant.....	pàg 58
Formació d'adults.....	pàg 60
Catequesi infantil i juvenil.....	pàg 68
Esplai AMUNT.....	pàg 71
Formació de monitors.....	pàg 86
Ideari.....	pàg 93
<i>In memoriam</i>	pàg 96
CRONOLOGIA	pàg 99
BIBLIOGRAFIA	pàg129

Per nosaltres que no quede

El número 123 de PENTECOSTA, de juliol-setembre de l'any passat, el dedicàrem a la celebració dels trenta anys de les colònies i els campaments AMUNT (1993-2023) promogudes per l'associació Josep Climent. El present, 127, de juliol-setembre de 2024, el dediquem a una memòria més ampla encara: des del començament dels anys setanta del segle passat (1970) fins a l'actualitat (2024); és a dir una etapa de més de cinquanta anys. I l'hem intitulada així 'Cinquanta anys darrere d'una utopia' per tal com hi fem un repàs per tots els intents que hem seguit a la recerca d'una comunitat de fe per a infants, joves i majors, sempre dins el nostre context cultural i lingüístic.

I per començar partirem d'una frase que sant Ignasi de Loiola imposaria en els seus escrits i en totes les actuacions de la companyia de Jesús, treta, segons sembla, de *1Corintis*: '... tant si mengeu com si beveu, com si feu una altra cosa, feu-ho tot a glòria de Déu ...' citació que l'església tradueix en aquella pregària litúrgica dels laudes de la I setmana *Acciones nostras*: ' Senyor, preveniu els nostres actes amb la vostra inspiració i continueu-los amb la vostra ajuda, a fi que totes les nostres obres tinguen en vós el seu principi i per vós arriben a la seua fi'. Tot allò que intentàrem de fer, aquests cinquanta anys, no tenia cap altre sentit final que manifestar visiblement com era de real la presència viva de Déu, és a dir amb altres paraules, que Déu existia i existeix, ara i ací, en uns llocs ben concrets, mostrant la seua 'glòria'.

Fem així nostra també la dita *Nihil intentatum!*, un breu lema de l'escolàstica medieval que ha fet seu la universitat catòlica de Saba, i que nosaltres ens apropiem, per la voluntat i tenacitat amb què hem provat *diversimode*, per activa, per passiva i per perifràstica, durant vora cinquanta anys: la promoció d'una comunitat de fe, començant per infants i joves, arrelada en el nostre medi cultural, dins el nostre àmbit lingüístic natural. Siga per la dificultat d'arrelar-hi la fe, o potser per la resistència a adoptar la llengua i la cultura del propi poble, sembla que l'objectiu proposat se'ns ha resistit i només en part s'ha anat fent realitat gràcies a la tenacitat d'un reduït nombre de persones entusiastes.

Després de tants anys de provatures, potser acabaríem fent nostra la conclusió a què arribà el savi Cohèlet, desanimat i desenganyat de tot en esta vida: 'Em vaig adonar que no té cap sentit res de tot allò que fem al món. Tot és com voler atrapar el vent' (*Eclesiastès 1, 14-17*). Potser, després de tants esforços, estem temptats de pensar com ell: potser ens hem dedicat a 'atrapar el vent' que se'ns ha escapat de les mans. Pensant-hi, però, millor diem que no, que ha valgut la pena el treball que hem fet i que continua valent la pena de prosseguir-lo, perquè, com diu la litúrgia romana, amb les assemblees del poble, el nostre intent *vere dignum et justum est*, 'és just i necessari'.

I amb la decisió de continuar provant la sort, fem nostre també el lema de la Societat Castellonenca de Cultura '*Festina lente*', que l'historiador Suetoni (69-126) posava en boca de l'emperador Cèsar August (100-44 aC) dirigint-se als seus generals. Es tracta d'un oxímoron que traduiríem literalment ara així com 'vés de pressa a poc a poc', una expressió en la mateixa línia de la castellana '*vísteme despacio que tengo prisa*'. I així ens han anat les coses.

D'entre les provatures que anirem resseguint en esta revista, la primera fa referència als inicis de la parròquia de santa Isabel d'Aragó (Vila-real, 1969-1972). Diguem, en primer lloc, que la voluntat de Josep Pont i Gol, en instituir esta parròquia, era de rememorar que aquella santa que és coneguda comunament com santa Isabel de Portugal (segons opinió devota, nascuda en esta vila reial), filla del rei Pere el Gran, fill del rei Jaume I (València 1240-Vilafranca del Penedès 1285), havia estat abans princesa d'Aragó, dada que la historiografia i l'hagiografia solen passar per alt. Doncs, en esta parròquia, a començament de la dècada dels setanta del segle XX, uns grup de religioses i de laics, amb uns pocs preveres, aleshores jovenets, iniciàvem les primeres provatures d'una modesta església local amb color de país, amb la seua llengua i cultura com a vehicle comunicatiu, seguint l'esperit de la Pentecosta.

Vinculats a esta experiència parroquial vingué allò que anomenàrem 'campaments' dels anys setanta, des de les primeres provatures amb alumnes de la Consolació de Vila-real, Borriana i Castelló, i, després, els vocacionals a la Sénia (Montsià), passant per les convivències al despoblat de la Estrella (Mosquerola, Aragó 1976) i acabant en els campaments al lloc de l'antic monestir d'Ovarra (Osca, Aragó, 1977-1878) que tancaven el cicle de les nostres experiències amb joves i adolescents aquells anys setanta.

Entrellaçats amb els campaments d'aquests anys, naix, al col·legi de la Consolació de Castelló de la Plana un grup que s'autoanomena 'del dissabte a les set', perquè era aquest dia i en aquesta hora quan es reunia la gent puntualment cada setmana des dels inicis, l'any 1974, fins que, amb el final dels campaments, tristament també deixà d'existir (1979). Durant aquests anys vam arribar a aplegar un grup entusiasta de gent joveneta, formada en l'esperit dels campaments de la Sénia, la Estrella i Ovarra que, cada dissabte, revivia un tast de fe, d'esperança i d'estima. Aquest grup semblava una mena de petita comunitat apostòlica amb la seua fracció del pa (que no faltava mai), la seua reflexió sobre la realitat del moment, i un tast de bona amistat entre uns i altres. Ningú d'aquells joves d'aleshores ha renegat mai d'aquelles experiències que els van marcar per a tota la vida. Encara hui confessen que aquelles coses que van viure a les reunions del dissabte continuen sent vàlides, per més que els projectes personals de cada u hagen agafat sendes molt diverses.

Passats només dos anys podem dir que, tossudament, es reprenia l'intent de formar una nova comunitat de fe, ara en l'entorn de la parròquia catedral de Santa Maria de Castelló, amb el vit-i-plau dels seus dirigents. Tot comença col·laborant discretament en la missa de les onze dels diumenges que, des de 1976, presidia Guillem Badenes i que se celebrava en la llengua del poble. De la missa passem a la catequesi infantil que, amb el suport de les escoles que fan l'ensenyament en valencià, va creixent

en nombre (arribàrem un curs a ser més de vuitanta infants de primera comunió, un grup més nombrós que el de castellà) i que, malgrat alguns entrebancs, mantindria l'estabilitat, curs a curs. El moment més intens són els anys 1998-2002, quan Joan Llidó es féu càrrec de la parròquia i posà en el nostre grup una confiança que mai més tornàrem a percebre en esta parròquia tan estimada com sofrida.

La nostra primera intenció, en aplegar infants i adolescents al voltant de la missa d'onze, era, des del començament, la formació d'una comunitat de fe, al voltant de la qual s'anirien desplegant activitats diverses, bàsicament de caire religiós com la catequesi, tant d'infants com d'adolescents, joves i majors; i, també, tot allò que ajudés a millorar la celebració de la litúrgia de l'eucaristia, a la qual contribuí poderosament la formació d'un cor que dignifiqués la litúrgia. I en aquest impuls, als anys noranta, naixerien les activitats d'esplai, les colònies i els campaments; en la primera dècada dels dos mil, es conformaria una escoleta de música, el cor Pentecosta s'aniria implicant amb actuacions més complexes, en la formació de la capella de Música de Santa Maria que arribà a aplegar més de cinquanta cantaires. Hi tinguérem fructuosos contactes amb Joventuts Unides de la Sénia i amb la coral Vicent Garcia Julbe de Vinaròs quan hi incorporàrem veus solistes i comptàrem amb la col·laboració d'un grup de corda procedent de l'Institut Ribalta.

Ja sabem, però, allò que la filosofia medieval expressava amb aquella dita: *Primum in intentione, ultimum in executione*, que glossaria adequadament sant Tomàs d'Aquino amb aquest comentari: '... *finis est postremum in executione; sed est primum in intentione rationis, secundum quam accipiuntur moralium actuum species* (*Summa Theologiae*, I^a-II^aae q. 6-21). I això precisament hem viscut nosaltres experimentalment durant aquests cinquanta anys. Aquella primera intenció o propòsit inicial no ha acabat de funcionar (ni encara acaba de funcionar ara) mentre que, a poc a poc, s'han anat desplegant varietat d'accions que creixien mentre que una comunitat de fe, com volíem des del principi, arrelada en la llengua i cultura del país, s'anava alentint i descolorint.

Des del principi, però, teníem molt presents aquelles paraules: 'Si el Senyor no construeix la casa, és inútil l'afany dels constructors; si el Senyor no guarda la ciutat, és inútil que vigilen els guardes. És inútil que us lleveu tan de matí i aneu tan tard a reposar, per menjar un pa que us guanyeu amb tant d'esforç: fins quan dormen, ell el dóna als seus amics ...' (*salm* 126, 1-2). Per això, des de bon principi, ateníem a l'espiritualitat del grup mentre fèem nostra la pregària de Moisès: 'Doneu encert a l'obra de les nostres mans' o 'Refermeu l'obra de les vostres mans; sí, doneu-li fermesa' (*salm* 89, 17).

En la situació actual ens conforta la confessió sincera de Pau: 'Crist no em va enviar a batejar sinó a anunciar l'evangeli, sense recórrer a un llenguatge de savis perquè la creu de Crist no perda la seua força' (*1Corintis* 1, 17) També hem procurat seguir-ne el consell: 'No ens desanimem mai de fer el bé; si no defallim, quan arribe el temps, collirem allò que hem sembrat' (*Gàlates* 6, 9), i, també, esta exhortació de les cartes pastorals: '... proclama la paraula de Déu, insisteix quan és oportú o quan no ho és, reprèn, interpel·la, exhorta com u que té molta paciència i sap ensenyar ...' (*2Timoteu* 4, 2).

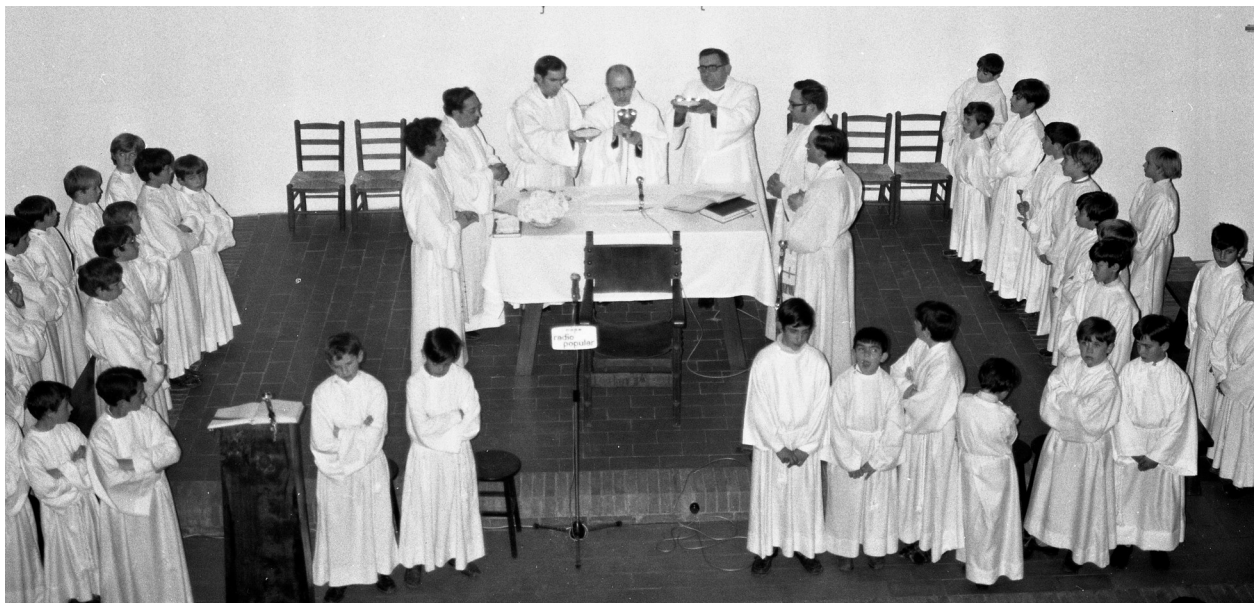
Qualsevol pot opinar sobre el treball que els distints equips (a la parròquia de santa Isabel d'Aragó de Vila-real, als campaments de joves des de la Sénia a Ovarra, al

grup del dissabte a les set de Castelló i, finalment, en la sofrida parròquia catedral de Santa Maria de Castelló) amb l'actual Associació Josep Climent ha estat desplegant en les nostres comarques, des del manteniment, durant cinquanta anys, amb vent a favor o en contra, de la flama de la fe, des dels inicis a Vila-real fins a les darreres actuacions a Castelló, començant per missa de les 11 de Santa Maria; seguint prop de quaranta anys de catequesi d'infants; amb la perseverant presència, durant trenta anys, del seu cor Pentecosta que ha desplegat també un modest ensenyament de la música; amb els trenta anys, també, de l'esplai Pentecosta amb les seues colònies i els seus campaments AMUNT; i, finalment, aquests darrers deu anys, de classes d'aprenentatge per a infants i adolescents estrangers al Sambori de Càritas. *Ad majorem Dei gloriam* és el lema que ha guiat des del principi la nostra bona voluntat. I el mantenim encara, i el mantindrem sempre, si Déu vol.

Lamentablement constatem que tots els grups de fe que coneixem per les nostres terres són d'expressió espanyola i castellana, i són majoritàriament de tendència política conservadora, si no d'extrema dreta. A més a més, la clerecia i, al seu front, el bisbe diocesà, són estranys obertament a la llengua i la cultura del nostre poble. Això ens fa pensar que només en una bombolla pròpia i d'expressió en la llengua del nostre poble podrem desplegar un grup de fe, laic, de pensament progressista i de tendència d'esquerra. Naturalment de difícil (o impossible) encaix en l'estructura de la nostra església diocesana i parroquial. Això ens porta a considerar el nostre projecte com una utopia. Una de tantes, com la de les comunitats apostòliques de Jerusalem, de Galilea, de Síria, després esteses per l'ample imperi romà, d'on provenen els nostres pobles i les nostres comunitats de fe. Aconseguirem dur a terme esta utopia? Per si de cas, ho provarem, ho continuarem provant. Que no quede per provar. *Nihil intentatum!*

Castelló de la Plana, setembre de 2024

**PARRÒQUIA DE
SANTA ISABEL
D'ARAGÓ**

És complicat de resumir en unes poques ratlles les experiències dels primers anys d'esta parròquia que, per a molts dels qui els visqueren, foren entranyables; vull referir-me especialment a aquells que foren protagonistes d'aquests primers anys, dels quals mantenim una memòria entre nostàlgica i agraïda. Ens hi jugàrem totes les nostres possibilitats, hi depositàrem tots els nostres entusiasmes.

Cal aclarir que, a començament dels anys setanta del segle passat, ens trobàrem en un context singular. Hi ajudaven dos motius: un d'ells en el món polític, perquè estem a les acaballes agòniques del règim del general Franco (1939-1975), i l'altre, en l'àmbit religiós, on es respira una certa eufòria pels canvis que s'esperen arran de la celebració del concili II del Vaticà (1962-1965).

A nivell local, en un Vila-real tan tradicionalment religiós, tot semblava en mans de la poderosa parròquia arxiprestal de sant Jaume, que duïen preveres d'edat avançada i de mentalitat molt tradicional. És fàcil d'endevinar que molts veurien en aquella nova església de Santa Isabel com una illa, amb un ample ventall de moviments. En aquella situació era molt fàcil bastir una església alternativa, més pròxima a la gent, més laica, més interessada per la problemàtica que es vivia al carrer. I aquest fon el cas de la nova parròquia que suposava una oportunitat especial on tot seria possible, tant en l'àmbit civil com en el religiós.

Esta jove església, als voltants del camí de l'estació, havia nascut de la sensibilitat del bisbe Josep Pont i Gol, un home erudit i bon coneixedor de la nostra història. Si considerem que sempre s'ha respirat una certa tradició que feia de Vila-real el bressol de naixença de la Santa (no debades la ciutat és qualificada 'dels Infants'), el bisbe volia subratllar que no ens trobàvem davant aquella santa reina de Portugal (esposa del trist rei Dionís) perquè, abans de ser reina de Portugal, Isabel va ser una joveneta infanta, filla del rei Pere el Gran (València 1246-Vilafranca del Penedès 1285), i néta del rei Jaume I, el Conqueridor. Aprofitem per comentar que aquest apel·latiu 'd'Aragó' el veem silenciats ara en esta parròquia que ha trencat radicalment amb la línia dels responsables els anys setanta.

Quan ens férem càrrec d'aquella parròquia vora l'antic camí de l'estació, pensàrem, sobretot, en la població infantil i juvenil, la del present i la del futur. I per això ens interessà que els infants i els joves s'integrassen en aquella nova església del canvi. I així aviat començàrem aplegant infants a la catequesi, una cinquantena dels quals s'integraren en una ampla escolania. Ens interessava que els infants i els joves tinguessen un lloc on jugar, i d'ací naix allò que anomenem el 'Nostre Lloc'; paral·lelament començaven els 'campaments' de la Sénia, profundament marcats pel sentit religiós, fins i tot 'piados'. I ens interessava formar les mentalitats dels que anaven incorporant-se a la parròquia: i ací naixia allò que anomenàrem 'Catecumenat', on els parroquians no solament s'obrien a la nova mentalitat teològica (recordem especialment les sessions dedicades als títols sobre la figura de Jesús de Natzaret: 'el fill de l'home', 'el messies Jesucrist', 'el Senyor', 'el fill de Déu' i 'la Paraula de Déu'), sinó també al nou pensament social, polític i científic del moment. Recordem especialment un ample curs sobre l'inici de l'univers i la generació de la vida, fins a l'arribada de l'home sobre la Terra.

Per la nostra formació, heretada d'un seminari fet a nivell de país, no descuràvem la llengua del poble en la qual començàrem a celebrar la litúrgia. Per a majors i per a infants sempre hi hagué la nostra particular missa que omplírem de cants propis amb la inestimable col·laboració de Mercè Dies. En aquelles circumstàncies, tot semblava possible, tot era fàcil, tot hi tenia cabuda; així ho confessen encara ara persones que aleshores s'hi sentiren acollides com en una primitiva església apostòlica.

Amb especial cura se sentirem cridats a participar i col·laborar la comunitat de monges de la Consolació, al costat mateix de la parròquia, començant per la religiosa del mateix nom que seria l'ànima d'esta admirable i abnegada dedicació. Com també aquell admirable senyor responsable de l'oficina parroquial, Josep Maria Campos, pescat de l'administració municipal en el moment de la seua jubilació. Quin tracte, quin coneixement de les persones, quina meravella de sensibilitat i de discreció! Com aquells primers integrants d'aquell 'catecumenat' incipient, com també l'equip de litúrgia i cant..

Recordem que al començament de la nova parròquia, provinent del col·legi dels Salesians de Borriana, vingué a visitar-nos un bon prevere, que venia a oferir-nos la possibilitat d'integrar-nos en el moviment neocatecumenal que s'anava consolidant pertot, procedent de Madrid, al voltant de la figura de Kiko Argüello. Vam dir que nosaltres ja teníem un altre projecte. No cal que diguem que ja fa anys que uns successors nostres s'hi adheriren fervorosament, i sembla que exitosament, en aquella línia que, aleshores, nosaltres vam desestimar.

'CATECUMENAT'

Com a mostra d'algunes de les activitats que desplegarem en aquells inicis de la parròquia, presentem ací dos textos breus extrets d'aquell curs de Cristologia, que anomenàvem 'Catecumenat' que tracta sobre alguns dels títols que el NT donen a la figura històrica de Jesús de Natzaret.

'Jesús, el fill de l'home'

Continuem ara contemplant el Crist de la nostra fe que té la seua arrel en l'home Jesús de Natzaret. En els tema anterior el vèem '... fet com un home qualsevol', al servei de tots, duent les càrregues de la humanitat que ell representa i substitueix, el Jesús convertit en servent de IHVH que voluntàriament apareix 'humiliat', pobre i perseguit, tot i ser el fonament que tot ho sosté. El seu servei als homes era el compliment de la missió que el Pare li havia confiat. És en ell on Déu se'ns ha manifestat prenent sobre si totes les realitats humanes i fent-ne una expressió pròpia. I ací anem a parlar d'un nou títol que defineix la missió de Jesús, tant en la vessant dolorosa com en la gloriosa.

Sobre aquest títol 'fill de l'home' hem de dir que significa simplement 'home, sense més', un membre de la raça humana. Mirant-ne l'arrel podem traduir per 'fill d'Adam'; amb aquest significat el prenen alguns salms i escrits de l'AT. En algunes ocasions s'empra aquest títol per subratllar la diferència que hi ha entre l'home petit, pecador, poca cosa i Déu, gran i per damunt de tot. Així, per exemple, el profeta Ezequiel, titulat com a fill de l'home, cridat per una alta missió, amb una gran distància entre el qui el crida i el profeta, que és dèbil i mortal. IHVH li diu: '... fill d'home, posa't dempeus que vull parlar-te ... fill de l'home, t'envie a la casa d'Israel .... i tu, fill d'home, no els tingues temor ... fill d'home. Totes les paraules que et diré, guarda-les en el teu cor ... aleshores l'esperit m'alçà i senti darrere de mi una gran commoció quan s'elevava la glòria de IHVH (*Ezequiel 2, 1-12*).

Esta idea, molt de l'AT, segons la qual l'home no és més que un bufit, i, tanmateix, ha estat dotat, com expressa el salm 8: '... el féreu poc més que els àngels, el coronàreu de glòria i de prestigi. Tot ho sotmetéreu als seus peus ...' I, per completar el pensament sobre el fill de l'home, tenim un text, *Daniel 7, 2-14*, dels anomenats 'apocalíptics' que caldria ressaltar perquè sembla el principal i al qual es refereix tot el NT parlant del 'fill de l'home': '... durant la nit he tingut una visió: els quatre vents del cel avalotaven el gran mar, i d'ell n'eixien quatre bèsties monstruoses ... jo continuava mirant quan vaig veure com col·locaven uns trons on va seure un ancià carregat d'anys ... després, tot mirant aquella visió nocturna, vaig veure venir amb els núvols del cel algú semblant a un fill d'home, que arribà fins a l'ancià carregat d'anys, el van presentar davant d'ell i li van donar el poder, la glòria i la reialesa. La gent de tots els pobles, nacions i llengües li faran homenatge; el seu poder és etern, no passarà mai; el seu regne no es desfarà ...' Ens trobem ací, doncs, amb un personatge 'celestial' que adopta la forma d'un home, rep la reialesa universal, és el representant del poble dels sants, així com les quatre bèsties representen l'home impostor i els seus sequaços.

Als evangelis, esta frase, aquest títol de 'fill de l'home' es va repetint en boca de Jesús. Els evangelis sinòptics (*Marc, Mateu i Lluc*) reserven aquest títol quan és precisament Jesús qui parla, de manera que sembla que ell refusa aplicar-se altres títols, i es reserva per a si el de 'fill de l'home'. Això sembla demostrar a bastament que estem davant les seues mateixetes paraules (allò que els teòlegs i els biblistes anomenen les seues '*ipsissima verba*'). Veem singularment

alguns dels moments més significatius que demostren això, com quan, en el seu judici davant el tribunal del Sanedrí, el gran sacerdot li diu: 'Si tu és el messies, dis-nos-ho', a què Jesús respon: 'Si us ho dic, no em creureu; i, si us interrogeu, no em respondreu. Però des d'ara el fill de l'home seurà a la dreta del poder de Déu'. Aleshores tots digueren: 'és tu, doncs, el fill de Déu?', i ell respongué: 'això dieu vosaltres, que jo ho sóc' (*Lluc 22, 67-7*). Ens trobem ací amb un personatge 'celestial' amb forma d'home, que rep la reialesa universal i que representa l'imperi. Segons la tradició jueva aquest personatge misteriós que es reserva per a la fi del temps com a jutge universal té molt a veure amb el 'messies' que ells esperen (el seu 'crist' o ungit), tot i que mai no el podrien haver imaginat adolorit i humiliat.

El evangelis sinòptics continuaran referint-se a Jesús com a fill de l'home que no ha vingut a ser servit sinó a servir i a donar la seua vida en rescat de molts (*Marc 10, 45*), perquè 'cal que el fill de l'home patisca molt, el rebutgen els ancians, els grans sacerdots i els escribes i que el condemnen a mort' (*Marc 8, 31*). En conclusió, doncs, tenim que Jesús usa aquest títol amb una doble finalitat salvadora: en l'encarnació fins a la mort en creu (ideal que abans ningú no hauria ni imaginat) i en la glòria de la fi dels temps. Això lliga amb un altre títol que li atribuiran sovint els escrits del NT: Jesús és, per als creients, el 'Senyor', títol diví ('Adonai' és el nom que substitueix el nom IHVH en la versió dels *Setanta*, i és una referència explícita a l'emperador que arriba a ser tractat de 'Senyor', és a dir de Déu en persona). Resumim breument ara aquest títol complementari que la comunitat cristiana atribuirà a Jesús de Natzaret ...'

Jesús, el Senyor

El títol de Senyor, '*Kyrios*', l'adopta la traducció grega de la Bíblia (versió dels *Setanta*) per substituir el nom impronunciable de IHVH que els escrits de l'AT ja havien canviat per l'hebreu '*Adonai*' i l'arameu '*Marana*' d'on el pendren les primeres comunitats cristianes palestines. Les religions orientals també tractaven Déu (o els seus déus) de 'senyor' (Serapis, Osiris, Isis), com ho farà també l'imperi grec amb els seus 'senyors' déus. Amb l'imperi romà, el títol de 'Senyor' arribà a aplicar-se fins i tot al mateix emperador que, des de Neró i, sobretot, des de Domicià, s'atribueix la divinitat i arriba a exigir els honors del culte religiós. Davant aquesta situació, els primers creients en Jesús reaccionen negant-se a retre culte a l'emperador, i insisteixen a atribuir només a

Jesús aquest títol diví. Seguim-ne alguns dels textos més representatius. Pau en *1Corintis* 8, 5ss diu: '... com hi ha molts déus i senyors, per a nosaltres no hi ha més que un sol Déu i un sol senyor Jesucrist ...' Hi podem intuir el principal motiu de les primeres persecucions contra els cristians.

El títol de 'Senyor' aplicat a Jesús va íntimament unit a la fe en la seua resurrecció, i és usual en la celebració del culte des dels orígens, com insinua Pau en *1Corintis* 16, 22: '... si algú no estima el Senyor, que siga maleït! *Marana ta!*, i com termina el llibre de *l'Apocalipsi* 22, 20: '... amén, vine, Senyor Jesús ...' Esta darrera frase-invocació indica el pas de la fe de les comunitats palestines a les hel·lenístiques, sobretot en la celebració del culte eucarístic.

La confessió de fe en Jesús com a Senyor, a partir de la seua resurrecció, és freqüent en els escrits apostòlics. Recordem-ne alguns: *Fets* 2, 36ss, posa en boca de Pere estes paraules: '... Déu ha fet senyor i messies aquest Jesús que vosaltres crucificàreu ...' I en les cartes de Pau hi trobem freqüentment expressions ben clares com: '... si confesses amb la boca que Jesús és el Senyor i amb el cor creus que Déu l'ha ressuscitat d'entre els morts, et salvaràs (*Romans* 10, 9). I esta triomfal confessió de fe de *Filipencs* 2, 6-11: '... Déu l'ha exalçat i li ha concedit aquell nom que està per damunt de tot altre nom, perquè en el nom de Jesús tothom s'agenolle al cel, a la terra i sota la terra, i tots els llavis reconeguen que Jesucrist és Senyor a glòria de Déu Pare ...' I, finalment, *1Corintis* 12, 1-3: '... vos faig saber que ningú que parle mogut per l'esperit de Déu no dirà mai: 'maleït siga Jesús', i que tampoc ningú no pot dir: 'Jesús és el Senyor' si no el mou l'esperit Sant ...'

Podem recordar ací que és la confessió de la 'senyoria' de Jesús (enfrent de la de l'emperador romà) la causant de la persecució contra la comunitat cristiana primitiva. Ací tenim el testimoni de Plini el jove que consulta l'emperador Trajà sobre què cal fer amb els cristians. També el testimoni de sant Policarp que es nega a reconèixer 'el Cèsar com a Senyor'. I així com 'senyor', Jesús també és tractat de 'emperador' (*basileus*), per exemple a *Tit* 6, 16 i a *Apocalipsi* 17, 14: '... rei de reis i senyor dels senyors ...' perquè com havia dit Jesús ressuscitat mateix: '... m'ha estat donat tot poder al cel i a la terra ...' (*Mateu* 28, 18).

Totes les professions de fe cristiana primitives contenen un article que confessa de Jesús: '... seu a la dreta del Pare ...', treta del *Salm* 109, 1 ('oracle del Senyor al meu Senyor: seu a la meua dreta i espera que faça dels enemics l'escambell dels teus peus ...', *salm* que el mateix Jesús sembla insinuar i atribuir-se, en la seua controvèrsia amb els tradicionals mestres de la llei: '... com és que David, mogut per l'esperit, pot dir: 'El Senyor digué al meu Senyor: Seu a la meua dreta i espera que pose els enemics sota els teus peus? ...' (*Marc* 12, 36-37; *Mateu* 22, 41-46; *Lluc* 20 41-44). En la carta *1Pere* 3, 22 trobem també esta confessió. '... Crist és a la dreta de Déu, després d'haver-se-li sotmès els àngels, les dominacions i els poders ...'

En cartes de Pau, trobem repetida l'expressa menció de Jesús com a 'cap' de l'univers i de l'església. Així ho trobem a *Colossencs* 1, 18 i 2, 10: '... Crist és el cap de tota dominació i de tota autoritat. I a *Efesis* 1, 10. 22: '... Déu ha decidit, quan es complí el temps, de reunir totes les coses en Crist com sota un sol cap ...'

Per acabar, només cal que nosaltres reconeguem Jesús com el nostre 'senyor', al servei del qual visquem servint els nostres germans en la unitat de l'esperit Sant, que és l'església.

I finalment, com a mostra de la perspectiva científica, que acompanyava la reflexió teològica i bíblica, de la qual hem presentat dos mostres (Jesús, el fill de l'home i Jesús, el Senyor), presentem ara un petit extracte de la unitat V del seminari sobre l'origen del món, 'L'home des dels seus orígens', que presentà la professora cordovesa Balbina Morales.

L'home des dels orígens

El tema, resum resumit d'un tractat amplíssim sobre l'evolució dels esser vius fins a l'home, després d'una breu introducció, el primer capítol va dedicat a l'estadi mamífer fins a l'arribada dels primats. Al segon es tracta de l'estadi següent, amb els homínids primats. El tercer toca l'estadi homínid, amb un repàs dels homínids autèntics, amb els distints tipus que representa l'antropologia: l'oreopitec (de fa tretze milions d'anys), i després, el llarg procés d'hominització, amb el corresponent procés d'organització de l'aparell locomotor, la dentició, el cervell i el perfeccionament de l'aparell reproductor.

Dins la família dels homínids, el més antic conegut (aparegut fa uns dos milions d'anys) és l'*Australopitec* amb l'home de *Neanderthal* (des de fa tres-cents mil anys). Dins d'aquests s'inclouen tots els tipus coneguts com el Pitecantrop, el Sinantrop, el Javantrop, l'Eurantrop, el Paleoantrop. El gènere *Homo* comprèn el *Homo habilis*, l'*Homo erectus* fins a l'*Homo sapiens* (des de fa seixanta mil anys).

Resseguint esta llarguíssima evolució, amb una gran complexitat orgànica que va acompanyada d'una gran complexitat psíquica, cal que destaquem l'òrgan del cervell. No es pot negar que la vida psíquica en tots els nivells té un substrat fisiològic i que en cada esser viu hi ha una relació entre la complexitat de l'encèfal i el seu grau de psiquisme. La vida humana avança a través de vicissituds i repressions cap a un augment de psiquisme, de vida diguem-ne 'espiritual'.

La humanitat, podem dir, ha creuat el Rubicó de l'evolució. Si dels altres vertebrats hi ha una gran diversificació d'espècies, l'espai humà és l'únic que presenta un únic gènere que tendeix a la concentració: milers de milions d'individus amb unes mateixes característiques. Segons el savi jesuïta Teilhard de Chardin, això vol indicar un mateix destí i una necessitat d'enteniment entre els homes. L'evolució es concreta en un punt únic: l'home que tendeix cap a una meta superior. L'home descobreix dins seu unes energies que no es donen en els altres essers: la superació de l'egocentrisme per l'amor.

Aquests serien els atributs de l'home total: espiritual ensems que material. En realitat l'evolució, en arribar a l'home, es transforma en 'revolució', perquè ha fet possible l'emersió de l'esperit'. Ací està el conflicte entre ciència i fe. La qüestió seria formular esta doble pregunta: és que la matèria ha arribat a tal perfecció que ha exigit la infusió de l'esperit? O és que est esperit ja estava latent en la matèria i ha sorgit com a conseqüència que esta matèria ha arribat al cim de l'evolució?

La doctrina tradicional de l'església, que acceptem com a creients, donaria suport a la primera hipòtesi, una vegada admesa l'evolució. La segona hipòtesi està per estudiar. Nosaltres diem que hi ha hagut un intervenció de Déu al principi o al final. Amb els científics admetem els fets que la ciència ens presenta objectivament; i, com a creients, ens quedem amb la realitat d'una intervenció divina en un moment de la creació.

No volem passar per alt el moment sense al·ludir al savi Teilhard de Chardin, segons el qual Jesucrist seria, per a nosaltres, aquell àtom (principi i fi, alfa i omega com diria l'*Apocalipsi*) des d'on venim i cap on anem per diversos camins. Potser ho podríem veure reflectit en una de les seues paraules: 'jo sóc el camí, la veritat i la vida' (*Joan 14, 6*)

TESTIMONIS PERSONALS

A més d'aquests tres textos, extrets d'això que qualificarem de 'Catecumenat', volem reproduir també el testimoni de persones que mantenen viva la memòria d'aquells orígens. Entre ells, la bona mestra parvulista, Purita Andreu Serra, que ens ha fet un simpàtic comentari que li agraïm sincerament.

Santa Isabel d'Aragó

Hi ha esdeveniments en la vida que m'han marcat profundament; entre altres, conèixer i treballar a la parròquia de Santa Isabel d'Aragó, al meu poble. Des de sempre he rebut moltes gràcies del bon Déu; la primera, haver nascut d'uns pares creients i practicants. Ma casa, aleshores, pertanyia a la demarcació de la parròquia arxiprestal de Sant Jaume. Aleshores la nova parròquia de què parlem, creada pel bisbe Josep Pont i Gol (1969), no disposava encara de temple. Les monges de la Consolació, a l'avinguda de Francesc Tàrrrega, acolliren els inicis d'aquella parròquia encara per definir. El futur rector hi celebrava els primers cultes que acabarien en dos anys en un temple provisional, al costat del mateix col·legi de la Consolació.

El dia de Tots Sants de 1969, ma mare i jo vam decidir d'anar a missa a la capella del col·legi de la Consolació, on començava a celebrar el nou rector. I ell, dirigint-se a ma mare, li va dir: 'Que contenta deu estar vostè de tindre esta filla'; i ma mare, amb un somriure, li va respondre: 'Com no?' A mi, en aquella primera missa, m'encarregà de llegir les dos primeres lectures; i immediatament vaig sentir que aquell home era una persona pròxima a la gent i molt oberta, qualitats molt bones per a a complir una responsabilitat pastoral. Al cap d'un any de treballs, la Caixa Rural 'catòlico-agrària' de Vila-real adquiria un immoble, conegut antigament com el teatre 'dels Tretze', aleshores convertit en una sala de projeccions anomenada '*Cinema Villarreal*', i el cedia al bisbat per instal·lar-hi la nova parròquia de Santa Isabel d'Aragó.

Jo aleshores treballava en la docència al col·legi Cervantes, situat a l'avinguda del Cedre, molt a prop d'on era la nova parròquia. El primer impuls per freqüentar aquells inicis de la parròquia va ser la curiositat; però prompte em vaig adonar que Déu hi era allí. Al meu interior una nova llum m'il·luminava; un dinamisme amb activitats i persones de totes les edats hi entraven, n'eixien: matrimonis joves, parelles, infants, una colla interminable d'escolanets, adolescents, joves ... L'ànima de tot allò era un capellà jove, dinàmic, amb moltes ganes i qualitats, creatiu, atent a l'esperit de Déu, líder, amant de la nostra llengua, músic ... Per a l'ofici pastoral, un bon instrument de Déu en favor de les persones.

A la parròquia de Santa Isabel, hi vaig percebre l'alè vivificador de l'esperit Sant, la vitalitat de la primavera amb oloreta de flors i un aire pur que començava a entrar per les portes i finestres de l'església Universal, arran del segon concili del Vaticà (1962-1965) i que ara s'expandia per la mateixa parròquia de Santa Isabel (1969-1972), que, per a mi, era com una pluja de gràcia. En aquells temps pregava a Déu: 'Senyor, no em deixeu ara que ja sóc vella, dèbil i pecadora'. I, en efecte, una església amb l'esperit del concili, convocat per sant Joan XXIII, amb la intenció de reformar l'església, de cara a l'evangelització per l'amor i la humilitat, és a dir una església com la que volia Jesús, es feia realitat en aquella nova parròquia de Santa Isabel d'Aragó i reina de Portugal, a Vila-real.

Fins aleshores, l'església que jo havia conegut era immutable, d'una sola peça, inamovible; la seua iniciació catequètica era memorística, abstracta, igual que la resta de l'aprenentatge a l'escola i la societat. Els infants, aquells anys, quan veien un capellà, corrien a besar-li les mans. En aquella església, la catequesi era intimidatòria, basada en la pena del foc de l'infern, que unes diapositives el mostraven en blanc i negre com un llac ple de flames on dones i homes caïen amb cara d'espant (talment l'infern que descrivia als infants Mn. Tomàs Nebot o el descrit a la famosa *Divina Comèdia* de Dante Alighieri; i el pecat més gran, aleshores, era la impuresa, concretada en el vici de la luxúria; i amb una definició maldestra del pare Déu: '*premiador de buenos y castigador de malos*').

Experimentar el contrast benefactor de la parròquia em va fer assaborir pau i benestar i, per damunt de tot, l'estima entre tots els qui hi érem plegats. Quan a ma mare, Déu se la va endur al cel, em vaig quedar molt abatussada; no tenia germans i sempre havia estat sola. Però la gent de la parròquia em venien a fer companyia; amb ells vaig fer amistat fins a considerar-los la meua família de veritat. Santa Isabel era aleshores una parròquia modèlica i capdavantera, oberta, atractiva per a tothom; s'hi respirava il·lusió i eficàcia. Entre altres activitats, estava molt cuidada la formació mental i espiritual dels adults (que anomenàvem 'catecumenat') de la qual va eixir un grup de laics que es decidiren a estudiar teologia, fins i tot oficialment a la facultat Sant Vicent Ferrer de València. Personalment començaria fent-hi els cinc cursos de teologia que vaig acabar amb els jesuïtes, en la facultat de Santa Francesc de Borja, a Sant Cugat del Vallès.

Per a mi, tot allò va ser 'gràcia de Déu'. Les classes de teologia eren una meravella, professors i alumnes anàvem i veníem a les classes i ens examinàvem al seu moment. I en relació a la catequesi, n'hi havia de tots els graus: infantil, de primera comunió, de postcomunió, d'adolescents (per a la confirmació), de postconfirmació i d'adults. Els joves cooperaven amb els pares que seguien allò que anomenàvem el 'catecumenat' atenent-ne els fills; i els mateixos catequistes rebien una formació adient. A la parròquia acudien força pobres, gent abandonada, marginal com els gitanos. Un benemèrit servei de Càritas atenia tothom; personalment jo hi estava ben implicada, tant en l'atenció als pobres com en la catequesi d'iniciació infantil.

I ara vaig a referir dos anècdotes. La primera: estàvem reunits un capvespre a la parròquia i vam sentir uns cops forts a la porta i una veuassa d'home que cridava amb insistència: 'Obriu-me, obriu-meee'. Tots quedàrem esglaiats: Es tractava del famós '*Catalino*', un pobre home del nostre poble, de família rica que havia perdut tots els seus béns; venia a quedar-se a la parròquia i a vegades dormia en una saleta al més amunt. La segona anècdota és d'una gitana que venia per la parròquia i que va demanar batejar el seu fill del qual jo havia de ser padrina; en demanar el bateig per al seu fill, em va dir: '*Dile al cura que me eche mucha, mucha agua*'. Després del bateig, ja no tornaria més per la parròquia. Vivia a Castelló i li van aconsellar que l'atendrien a la nova parròquia on havien anat a viure.

La gent que formàvem la parròquia ens estimàvem i hi havia grups que després de missa eixíem el diumenge al camp o a la muntanya a dinar. Recorde una eixida a l'ermita de Santa Cristina d'Artana o a Sant Miquel de Vilafamés. De vegades dinàvem o sopàvem en casa d'alguns dels amics. L'alegria i l'esbarjo era com brisa acariciadora de la parròquia. També els infants tenien un lloc on reunir-se i jugar els caps de setmana al matí, en un vell taller de bicicletes a la mateixa avinguda de la parròquia, al qual posaren el nom de 'El nostre lloc'. Les misses i la litúrgia en general eren molt participades, en la nostra llengua i amb molta música. La gent cantava, les cançons eren noves, la lletres, religioses i profanes, tenien sentit. Recorde, entre altres '*Día y noche*', '*Bella xiruca*', '*Ai adéu cara bonica*', '*Tan bé que estem ací*', '*L'airet de la matinada*', '*La lluna la pruna*'...

De les convivències dels caps de setmana va nàixer la idea de fer, a partir de 1971, els campaments d'estiu (que durarien fins l'estiu de 1978 i que tingueren lloc en diversos localitats: la Sénia [1971-1975], l'Estrella [1976, Mosquerola] i Ovarra [1977-1978, a la franja catalana de l'alt Aragó]. Tot ho aglutinava esta beneïda parròquia de santa Isabel d'Aragó de Vila-real durant aquells inoblidables anys setanta. Fou una parròquia única, dinàmica, vital, plena de gràcia i amor fratern, digna de la nostra Marede Déu de Gràcia. S'hi aplegaren gent molt diversa: monges de la Consolació, matrimonis, infants, adolescents, joves, pobres, classes marginals com els gitanos. Jo no havia viscut mai una parròquia com aquella, una autèntica parròquia evangelitzadora, on segur que jo com tantes altres persones vàrem rebre amb abundància tanta gràcia de Déu.

Tant de bo es multipliquen parròquies com aquella Santa Isabel dels anys setanta del segle passat, a Vila-real; que l'esperit Sant, que ompli la terra, susciti parròquia com esta, tan singular. Personalment, des d'aleshores, no pare de repetir les paraules del *Salm* 115, 12-14: 'Com podria retornar al Senyor tot el bé que m'ha fet? Invocant el seu nom alçaré el calze per celebrar la salvació. Compliré les meues promeses, ho faré davant del poble.'

Purita Andreu Serra
juliol de 2023

I, també, el testimoni de Joan Manuel Arnau que presidí uns anys esta parròquia i que continua mantenint una bona relació d'amistat i de col·laboració.

L'experiència en Santa Isabel

Només onze mesos com a rector de tres parròquies menudes, situades a la vora del riu Millars eren en aquells moments la meua experiència pastoral amb la qual vaig arribar a Vila-real quan el bisbe Pont em va nomenar capellà adscrit a la parròquia de santa Isabel d'Aragó. Ja m'esperava allí el meu bon amic Avel·lí. que n'era el principal responsable.

Per a mi, aquestes vivències que aquí compartisc ara amb vosaltres, m'han suposat una novetat inesperada que va influir prou decisivament en la meua vida apostòlica durant els cinc anys que va durar.

Un primer aspecte -que ara recorde molt vivament- era el lloc i la mateixa disposició del temple. Cap signe extern per identificar-lo: ni campanar, ni bancs, ni reclinatoris per als fidels, ni pintures a les parets, ni imatges per tal de definir que aquest lloc era un lloc sagrat, ... I és que l'ample espai de reunir-se per a les eucaristies i les altres celebracions religioses es feien en aquest mateix lloc on havia estat fins ara mateix una sala de teatre molt coneguda en la ciutat: per precisament allí es trobaven les butaques i el terra en pendent, dedicats ara ser el nucli geogràfic de la nova parròquia de Santa Isabel d'Aragó.

Tan nova com era, la nostra parròquia s'estalviava de realitats que marcaven prou la vida litúrgica d'altres parròquies i esglésies. La de Santa Isabel, per exemple, no tenia festes pròpies, no organitzava ni feia processons, no tenia tradicions ni costums diferencials ... detalls que la majoria dels temples solen mantenir i que marquen prou el seu ritme pastoral.

Tanmateix, la nostra parròquia aviat va aconseguir un ambient religiós important, una participació a les eucaristies prou alta, un bon nombre de persones de diferents edats i capacitats, voluntàries per als diferents serveis i compromisos que anàvem descobrint en els diferents grups cada vegada més nombrosos. Santa Isabel no va a tardar a tindre catequesi per a les distintes edats, un grup de catecumenat, un bon equipet que es preparava per a una llicenciatura en teologia i que, amb constància i sacrifici, la va aconseguir...

Totes aquestes i altres realitats donaven també molta alegria. Almenys a mi sí que em feien un gran bé. Experimentava allò que podem anomenar profunditat i densitat de vida cristiana i brindaven sentit a la meua funció sacerdotal.

Recorde igualment el bé que em feia la pregària i l'estudi que precedien la preparació de les nostres homilies per tal de compartir després als fidels reunits (en la celebració de l'eucaristia setmanal) el seu missatge evangèlic i salvador amb un llenguatge que volia ser popular i actual.

Sí, cada dia hi trobàvem motius de sobra per a agrair al Pare haver trobat, ajudat, escoltat, compartit... amb tantes persones que ens venien a trobar i a sentir la tendresa del Pare que es troba enmig dels reunits en el seu nom. Recorde que tots dos capellans aconseguíem temps per a visitar persones (amigues o no tant) i també per tal d'acollir-ne d'altres que ens venien a trobar sense haver-les buscat.

De cara a les celebracions de l'Eucaristia, sí que teníem com a objectiu important que: quan no hi ha justícia, quan no es viu de manera solidària, quan no treballem per canviar les coses en bé de la persona humana, quan no hi ha l'esforç i la sensibilitat suficient per tal de compartir els problemes d'aquells que patixen.... la celebració eucarística queda buida de sentit.

Si la meua experiència de Santa Isabel a Vila-real jo la considere profunda, decisiva, intensa i enriquidora per a mi, aleshores jove i recent capellà, és perquè es complien només uns pocs anys del Concili Vaticà II: aquella finestra que va obrir l'Església tal i com ho demanava el bon papa Joan XXIII, i la seua doctrina conciliar (llum que va encendre els cors de molts fidels d'aquell moment històric) era una realitat il·lusionant a tenir em compte. També ara estem en el procés del Sínode Universal conduït pel papa Francesc. I aquesta circumstància em fa pensar en inquietuds i realitats que acompanyaven ja en aquells moments inicials de la nostra parròquia de Santa Isabel i que són també inquietuds i realitats nostres en aquest moment eclesial.

Per fer-ne al·lusió a algunes d'elles, aportem aquestes: 'acollida', 'caminar al ritme del grup' (i encara millor al 'ritme del més lent'), el 'protagonisme dels laics', el 'paper de la dona' en l'Església, l'evangelització com a fruit i compromís de tot batejat, l'atenció i el seguiment dels xiquets i dels jòvens'.. La nostra parròquia ho va intentar amb interès i algunes coses van començar aviat a rutllar: l'acollida a la gent, manifestada en l'horari d'atenció situat a l'interior del temple, i també en la disponibilitat dels dos sacerdots, especialment per les vesprades. 'Cuidar la vida i la formació d'aquells primers grups', oberts i al pas i ritme diferents dels participants. La parròquia, nova, activa, alegre i generosa es va veure enriquida per un bon nombre de persones de variades edats i carismes disposades a ajudar. Santa Isabel, des del primer dia, comptava amb un grupet de seglars disponibles i amb ganes de col·laborar-hi. Ben aviat disposava de persones entregades a les coses menudes, als xicotets detalls, però que són tan necessaris: enriqueixen tota parròquia que, humilment, vol ser servidora com ho va ser el seu Senyor.

Voldria finalment referir-me a una activitat molt interessant, cuidada i esperada per molts dels participants en elles. Em referisc als anomenats «Campaments» que han donat tants fruits i han fet tant de bé als nostres jòvens. Recorde prou intensament el lloc geogràfic d'aquelles primeres. Clar, em reporte a les celebrades « en la Sénia » (són les úniques que he viscut jo) i a aquells primers anys a l'inici de la nostra parròquia de Santa Isabel. Recorde molt bé els edificis aquells que havien acollit durant uns quants anys els treballadors del pantà d'Ulldecona mentre havia durat la seua construcció. Només uns minuts a peu distanciaven l'inici (la presa i les comportes) del pantà, d'aquelles sales i serveis que conformaven els edificis on havien descansat, menjat, dormit i conviscut els esmentats treballadors. Quin regal suposava aquell cabalós riuet que passava a la voreta del nostre campament i que ens despertava del tot cada jornada en prendre el primer bany diari a les 8 del matí amb aquella aigua freda provinent del fons del pantà!

Les "Colònies" han estat un èxit cada vegada que s'han celebrat. El tema de cada edició havia estat preparat i pedagògicament organitzat i programat. Aquest lloc, enmig de la natura i amb prou recursos, ha estat testimoni de moltes alegries, de moments intensos, de sentiments i

d'il·lusions. Igualment, d'una intensa amistat, de convivència ben aprofitada, de secrets i també de moments llargs de pregària.

La lluna, que observàvem relaxadament cada nit, ens regalava molta pau i ha vetlat molts somnis i esperances nostres. Però, per damunt de tot, s'ha manifestat la fe i ha estat al nostre favor l'amor incondicional de Déu, que continua sempre amb tots i amb cadascun de nosaltres.

A la nostra parròquia arribaven de tant en tant gent pobra, en la seua majoria, hòmens. Vaig a concretar-ne només uns pocs casos i de manera anònima: El de la bicicleta, el qual periòdicament ens venia a verure per tal de demanar-nos una ajuda econòmica i poder així acabar la setmana. O aquell que es deixava caure per santa Isabel perquè necessitava urgentment una dutxa a fons i roba neta per tal de poder continuar sobrevivint. O també un altre, que ja estava acollit a l'Asil provincial però que, una o dues vegades cada setmana, no hi retornava a dormir perquè preferia passar la nit fora casa i sense avisar ningú. I prou d'altres més.... Aquesta realitat tan dura intentàvem de fer-la nostra amb una atenta acollida, amb l'afecte i diàleg que mereix un necessitat, en atendre i trobar solució a allò que ens deien, encara que sabíem que, en alguns casos, ens contaven mentides i promeses incomplides. Però l'Església ha de veure en el pobre la imatge d'un Déu que és Pare tendre i tot Ell misericordiós.

I acabe. També la parròquia de santa Isabel va iniciar en mi un altre aspecte fonamental del meu compromís cristià. I aporte, ara i ací, aquesta dada perquè tot va ser ràpid i inesperat. El grup de jóvens que es relacionaven molt amb nosaltres, incloïa també unes poques persones amb discapacitat, joves i dinàmiques que es reunien de manera periòdica com a membres del Moviment de la Frater (Fraternitat Cristiana de malalts i de persones amb discapacitat). Em van demanar d'acompanyar-los i jo tenia en el grup la funció de *creixement en la fe*. Aquest va ser l'inici d'una gran responsabilitat: primer a nivell local. Però no molt més tard, quan el bisbe Josep Maria Cases, l'any 1975, em va destinar al Seminari Menor de Sogorb, ja era el consiliari de la Frater Nacional i havia passat els quatre anys anteriors com a Consiliari de la nostra Zona. ¡Quantes vegades ho pense!: "Els camins del Senyor són inescrutables" (Romans 11,33-36)

Joan Manuel Arnau
juliol de 2024

CAMPAMENTS

LA SÉNIA, LA ESTRELLA I OVARRA

Vint anys abans de les colònies i els campaments AMUNT (1993-2024), hi hagueren unes colònies, que aleshores anomenàvem 'campaments', nascuts per iniciativa de la parròquia de Santa Isabel d'Aragó i el col·legi de la Consolació de Vila-real. Començaren (entre 1971 i 1975) en unes velles instal·lacions del terme de la Sénia, vint-i-cinc anys després de la construcció de l'embassament d'Ulldecona (1954) que albergaren el personal laboral que l'alçà.

COLÒNIES DE LA SÉNIA (1971-1975)

El primer campament de la Sénia tingué lloc el mes de juliol de 1971 i comptà amb la participació d'una cinquantena d'alumnes del col·legi de la Consolació de Vila-real. En duia l'organització una religiosa d'esta congregació, la mare Consolació Cervera Besalduch, natural de Cervera (Alt Maestrat), aleshores directora del col·legi de Vila-real, abans superiora i ànima del darrer gran col·legi de la Consolació de Madrid. Ens alimentava, des d'una cuina rudimentària, la bona i laboriosa Rosario Garcia Vera, amb el seu paciencios Pedro i tres fills molt originals.

Aquest campament (o colònia) tenia un clar color religiós, fins i tot 'piadós'. No podem oblidar que ens trobem en els anys immediats al concili II del Vaticà (1962-1965), i que es va programar amb gent formada en un col·legi molt religiós en un temps en què imperava un aire netament religiós, heretat del passat immediat, però amb ànsies d'innovació. Vivíem temps marcats per aquell anomenat eclesiàsticament '*aggiornamento*', en la perspectiva del final de la dictadura i la previsió d'un imminent trencament democràtic.

Aquelles colònies o campaments començaven amb la pregària del matí, a la qual seguien les activitats de condicionament del lloc i una primera reflexió, normalment sobre temàtica religiosa; a migdia tocava la visita a l'embassament d'Ulldecona on tothom es banyava i practicaven els seus jocs, que, a la vesprada, tenien la seua rèplica en les 'poalades' a mansalva que es tiraven els uns als altres, més ben dit entre unes i altres perquè, els primers anys, les colònies eren exclusivament femenines. Després del bany i el dinar, hi havia treballs diversos que terminaven amb el berenar, després del qual tornava a haver-hi una altra reflexió, ara de temàtica social, al final de la qual hi havia la celebració eucarística, que acabava amb el sopar. Tancava el dia un simpàtic 'foc de campament', a les escaletes de la carretera, que sempre comptava amb la gràcia d'algun personatge especial, després del qual, la pregària de la nit amb el cant del *Día y noche*.

Però encara hi havia vida perquè, en plena nit, començava una activitat singular: la vigília a la tenda on hi havia exposat el Santíssim, freqüentada regularment per torns d'una hora, per una o dos acampades que hi llegien la Bíblia o a la seua manera feen pregària. Esta pràctica devota (que ara podria sorprendre) era duta a terme amb tanta regularitat, formalitat i puntualitat, que mai no n'hi faltà cap fins que, amb l'alba i l'aurora, recomençava la nova jornada.

La segona edició d'esta singular convivència, de juliol de 1972, repetiria els mateixos termes de la de 1971, amb un grup més nodrit encara d'alumnes de la mateixa Consolació de Vila-real.

En la tercera edició, de juliol de 1973, el nombre d'acampades s'ampliava amb alumnes vingudes de la Consolació de Borriana, que aquell curs havien practicat una setmana d'exercicis espirituals al seu col·legi. Les característiques d'esta nova edició, però, no canviarien en res, comptant exactament amb les mateixes alumnes de l'edició anterior, amb la integració del grup del nou col·legi, i que va ser molt satisfactòria. Al front de l'administració del campament o colònia continuava la mare Consolació, acompanyada de dos religioses madrilenyes: Caridad Batalla i Mercedes Hidalgo Guerrero.

El mes de juliol de 1974 tenia lloc el quart campament (que continua anomenant-se 'de la Sénia') que, esta vegada, incorporava, a més de les alumnes de Vila-real i de Borriana, un crescut nombre d'alumnes de la Consolació de Castelló, amb les religioses Agustina Valls i la mateixa Mercedes Hidalgo. Ens trobem a les darreries del règim del general Franco i s'endevinen perspectives de canvi. Això es nota, per exemple, en la temàtica que es tractava en les conferències i les reflexions diàries. El desembre d'aquell any tenia lloc l'atemptat d'ETA que costaria la vida al president del govern, l'almirall Carrero Blanco. Hi participaren també altres jovenetes procedents de diverses comarques de Castelló, sobretot de la Vall d'Uixó. Comptem amb la guitarra virtuosa de Vicent Castelló (sempre seguit de prop per la seua inseparable Pili

Cubero) i la gràcia inigualable del 'Peque', és a dir el vila-realenc Pasqual Font, i també la qualitat tan versàtil de Juanvi Sempere.

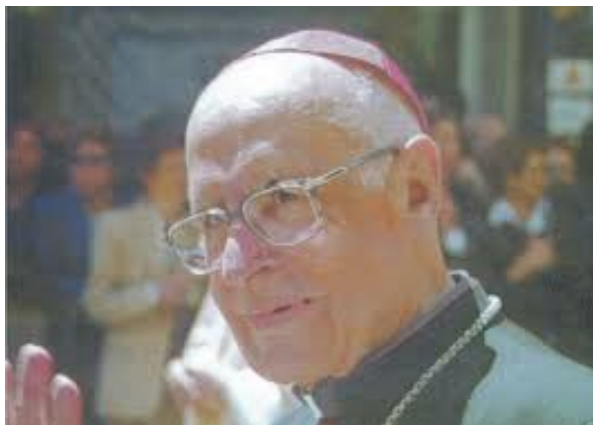

L'any següent, a la vista del bon resultat de les convocatòries anteriors, i amb convocatòria del mateix bisbe diocesà, Josep Maria Cases d'Ordal, aquell 'campament de la Sénia 1975' adoptava un color vocacional i coneixia dos edicions principals (de les cinc programades en la convocatòria): la primera, masculina, durant la primera quinzena de juliol, i, a continuació, la segona quinzena de juliol, per a alumnes de la Consolació; d'on eixirien algunes vocacions al seminari diocesà i, també, alguna vocació religiosa. No cal dir que, en ambdues edicions, se seguiren les mateixes pautes, el mateix horari i les mateixes pràctiques religioses que enguany compten amb la col·laboració dels preveres Joan Manuel Arnau i Josep Sanaüja.

El novembre d'aquell any 1975 moriria del general Francisco Franco, fet que obriria el camí planer a noves perspectives polítiques i religioses i al subsegüent procés democratitzador a l'estat.

Convocatòria del bisbe Josep Maria Cases pels campaments vocacionals de la Sènia

Queridos jóvenes.

Supongo que, a vuestra edad, os gustaría descubrir cuál es vuestro puesto en la sociedad y en la Iglesia. Pensando en esto, un grupo de laicos, de sacerdotes y de religiosos de la diócesis han preparado unas jornadas de orientación vocacional aplicadas (JOVA) que tendrán lugar, Dios mediante, en unas instalaciones junto al pantano de Ulldecona, en el término del Bellestar (Castelló) durante los meses de verano.

La línea que va a seguir-se durante estas jornadas intenta ofrecer una experiencia de vida cristiana acompañada de una reflexión seria sobre el sentido de la vida aquí y ahora. Doce días de cerca, en un clima de alegría y de fe en plena montaña. Esto pide como actitud, por parte de los participantes, una obertura radical al evangelio y una aceptación sencilla de las normas de convivencia que ayuden a vivir más intensamente el espíritu de estos días. Entre otros señalaría la de no mantener correspondencia durante los mismos y la de no programar visitas para esos días.

Lo turnos programados son cinco, y están distribuidos de la siguiente manera:

- 1º, del 1 al 12 de julio para: chicos jóvenes de 16 años en adelante
- 2º, del 12 al 23 de julio para chicos jóvenes de 18 años en adelante
- 3º, del 23 de julio al 3 de agosto, para chicos de 14 y 15 años
- 4º, del 3 al 14 de agosto para chicas adolescentes de 13 y 14 años correspondientes a 7º y 8º de EGB
- 5º, del 14 al 25 de agosto para chicas adolescentes de 13 a 15 años correspondientes a los últimos años de EGB y Bachillerato.

Como convivencia los cinco turnos van a tener la misma orientación de cara a descubrir la propia llamada de servir a los demás; però estará adaptada a la psicología del grupo correspondiente. Tal como han programado los dirigentes de esos turnos, los que penseis venir, tendríais que llevaros todo lo necesario para el aseo personal más cubierto, plato vaso y servilleta, linterna, Biblia (o NT), libreta, bolígrafo, sábanas, manta y bolsa (no es necesaria la mochila), bañador y calzado cómodo.

Caso de interesaros, conviene que os inscribáis, antes del día 25 de junio, rellenando la hoja adjunta. Para informe de inscripciones, podéis dirigiros a:

Hermanos García Neila. Ronda Mijares, 119. Tel. 216728. Castelló.

Marián Mifsud. Alloza, 62. Tel. 216983. Castelló

Pascual Cubedo. Primo de Rivera, 32. Tel. 521501. Vila-real

Mercedes Dies. Escultor Ortells, 5, 6º. Tel 522072. Vila-real.

Según los cálculos de años anteriores, creemos que para cubrir los gastos de cada convivencia convendría aportar personalmente unas 1.500 ptas. Pero, como lo importante es que participéis con interés, contribuid en lo que podáis.

Respecto a la marcha a la Sénia, está previsto que las salidas de Vila-real sean los días señalados, a las 9.30 de la mañana frente a la parròquia de Santa Isabel d'Aragó . Las salidas de Castelló, a las 10 de la mañana, desde la plaza Fadrell.

Aprovecho esta ocasión para saludar a vuestros padres y para animarlos a depositar su confianza en la Iglesia, como colaboradora de la formación espiritual e integral vuestra.

Castelló de la Plana, 28 de mayo de 1975.

José Maria, obispo de Segorbe-Castelló

COLÒNIA DE LA ESTRELLA (1976)

Les instal·lacions de la Sénia que ens havien acollit els anys 1971-1975) estaven tan deteriorades que l'administració de l'embassament i l'ajuntament de la Sénia no ens permeteren celebrar-hi els nous campaments. Però aparegué la possibilitat de traslladar la pròxima tanda de colònies a un vell casalici, l'únic supervivent d'un vell poblat abandonat, conegut com de la Estrella, vora l'ermita de la marededéu del mateix nom, patrona de Mosquerola (Terol). Després coneixeríem la trista història d'aquell vell poblat abandonat i la destinació que tingué durant els segles XVII-XIX. Segons l'erudit periodista Ernest Nabàs, que ha estudiat les vicissituds del lloc, ara abandonat, durant els segles XVII i XVIII, hi acollí les dones que havien de ser mares, embarassades d'alguna personalitat de la cort de Madrid que no en volia declarar la paternitat. Al seu servei hi havia una comunitat de religioses, que s'instal·laren al cos central de l'edifici, a la plaça del poblat, al costat de l'ermita (encara ara hi podem veure una celosia que amagava les mares gestants de la vista del públic). Prop d'allí, al poble de Mosquerola, hi ha memòria d'abundants sepultures d'infants d'esta mares, que hi devien morir prematurament o molt petits.

Ací tingueren lloc dos torns de campaments que comptaren amb la col·laboració de Joan Manuel i Josep Sanaüja i, també, de Pasqual Montoliu. Habitava aquell casalici aquells anys (fins el 1983) una família de masovers, Martín i Simforosa (amb un fill malaguanyat), els dos darrers veïns de la pedania que abandonarien el 2023, i amb qui vam establir una relació estreta.

L'estiu de 1976 hi hagué, con hem dit, una doble sessió. La temàtica i la pràctica continuaren sent les mateixes que en les edicions anteriors, amb el mateix color religiós. Hi participaren gent joveneta de totes les comarques de la diòcesi; i d'allí eixirien cap al seminari alguns alumnes que després serien bons preveres com Pedro Cid, Miguel Bou, Manuel Martín Nebot i José Ramón López Carot. Aquest any, als joves provinents, sobretot, de Vila-real i de Castelló s'hi afegiren unes quantes jovenetes provinents de la parròquia d'Alfara del Patriarca (Horta de València) on la diòcesi de Sogorb-Castelló havia instal·lat el seminari major i s'havia fet càrrec de parroquia.

Casualment aquell any el riu de Mosquerola baixava ben ple en ample, almenys en la primera edició, de manera que tots i totes van poder banyar-s'hi generosament tots els dies; a la segona edició, de la segona quinzena del mes de juliol, el corrent de l'aigua minvà tant que acabaria fent inviàbles les immersions).

El lloc de la Estrella, però, comportava massa problemes. El camí que portava al lloc de la colònia era tortuós i ple de brossa, circumstància que dificultava l'accés amb cotxe. D'altra banda, al casalici abundaven les puces, les paparres i els polls, i la picor s'apoderava dels acampats. Situació que féu pensar en la necessitat de canviar de lloc per traslladar esta experiència a un altre paratge més apte en futures colònies. I per això acabem parlant de les darreres convivències o 'campaments d'Ovarra'.

COLÒNIES D'OVARRA (1977-1978)

A través de contactes amb amics del bisbat de Barbastre (Osca), tinguérem l'oportunitat de poder celebrar les nostres darreres colònies en unes magnífiques instal·lacions que aquest bisbat posseïa en la població de Beranui (Alta Ribagorça) vora una antic monestir de monjos benedictins, actiu entre els segles IX i XV, a partir de la reconquesta cristiana, que conservava el nom de Santa Maria d'Ovarra. El lloc era meravellós, vora el riu Isàvena, al costat d'una grandiosa església romànica del segle XI i l'entranyable capelleta de sant Pau, del segle XII.

Ben a prop d'aquelles instal·lacions teníem la població de Roda d'Isàvena, amb unes dependències episcopals i una bellíssima catedral romànica, també dels segles XI i XII, que anàvem a visitar cada estiu. En la devota capella de sant Pau, vam instal·lar el Santíssim que continuava sent visitat totes les nits per torns, com en les edicions anteriors a la Sénia i a la Estrella.

La convivència en les edicions de la colònia d'Ovarra (1977 i 1978) va ser mixta. D'ací isqué alguna parella que aviat esdevindrien matrimonis. N'eixiren també, entre altres, vocacions religioses: Marisa Arrufat, Emilia Sebastià, Carme Broch i Conxita Goterris, després religioses de la Consolació; Cecília Torres, després religiosa agustina, i Maria Jesús Julián, que ho seria del monestir de la Pau, i al ministeri ordenat: Antonio Caja, Manolo Agost, entre altres. Al servei de la colònia continuava estant, com sempre, la perseverant mare Consolación Cervera.

En l'edició de 1977 estigueren al front de la cuina els pares de Pasqual Montoliu. Abans de començar la segona edició de la colònia, el 1978, vam saber que l'ecònom del bisbat de Barbastre que ens havia acollit tan esplèndidament, havia mort ofegat a la bassa-piscina de les instal·lacions d'aquell mateix establiment d'Ovarra. Se'ns féu també molt familiar un canonge de la seu de Balbastre, que era català i que devia ser l'encarregat de la biblioteca i de l'arxiu diocesà, que aleshores treballava sobre la documentació que guardava l'antiga seu de Roda d'Isàvena ....

L'any 1978 hi hagué dues convivències: la primera, la primera quinzena de juliol i la segona, la segona quinzena de la qual es responsabilitzà el matrimoni Ramon Capilla-Mercè Dies, amb la mateixa incansable mare Consolació que ara comptava amb la col·laboració de Marián Guillamon.

L'any següent, estes colònies deixarien de funcionar fins que tornarien a renàixer, quinze anys després (1993-2024), en les actuals colònies i els actuals campaments AMUNT, ja a càrrec de l'Associació Josep Climent com veurem en el darrer capítol d'estes activitats

En total, doncs, els campaments o colònies dels anys setanta (1972-1978) serien les deu següents: la Sènia femenina 1971; la Sènia femenina 1972; la Sènia femenina 1973; la Sènia femenina 1974; la Sènia vocacional femenina 1975, la Sènia vocacional masculina 1975; l'Estrella primera 1976, masculina; l'Estrella segona, femenina, 1976; Ovarra 1977, mixta masculino-femenina; Ovarra primera 1978 , i Ovarra segona 1978 .

I per acabar, un sentit record pels nostres enyorats difunts. N'hem recollit la memòria d'uns quants. Segurament n'hi deuen haver més. En esta vall de llàgrimes 'Trobarem a faltar el seu somriure'. Mentrestant elevem per ells, esta súplica: 'Doneu-los, Senyor, el repòs etern i que la llum perpètua els il·lumine'

Trobem a faltar els següents:

De Borriana, Emi Montsonís Esteve

De Castelló, Lledó Maiques Sangüesa, Isabel Botella Tena (1980), Xavi Porcar Gómez (1984), Josep Miquel Porcar Gómez (2014), Joan Llidó Herrero (2022) i Adelia Fortanet

De Sogorb, Patxi Guerrero Carot (2023) i Josep Ramon López Carot

De Vila-real, Consolación Cervera Besalduch, Vicent Castelló Corma, Immaculada Manrique Castelló, Ramon Capilla González, Lluís Antoni Castelló Esteve, Marian Guillamón Llorenç, Pasqual Montoliu Gil, Pasqual Montoliu Cabedo, Conxa Gil Bono , Gerard Arrufat Millán, Pedro Quesada Medina, Pepe Carda i Anita Fontdemora.

TROBADA EN EL CINQUANTENARI DELS CAMPAMENTS DE LA SÉNIA, LA ESTRELLA I OVARRA

*Rottermeier assassina,
Heidi al poder!*

Encapçalem el comentari d'esta trobada amb esta frase simpàtica, símbol de l'humor d'aquests campaments de gràcia i resum de l'esperit de bondat i de servei que hi visquérem als campaments. Contra tot dogmatisme i imposició regnants en la nostra vella societat i, potser també, en una vella església que no sentíem nostra.

Volem explicar-vos breument la gestació de la trobada amb què hem conclòs la celebració dels cinquanta anys dels 'nostres' campaments a la Sénia, a la Estrella i a Ovarra. De tant en tant alguns dels participants d'aquests campaments ens trobàvem amb ocasió d'una festa, un esdeveniment o una activitat, i solíem comentar espontàniament: per què no ens reuníem per recordar aquells anys i contar-nos les nostres experiències. I així, a poc a poc, anàrem concretant la trobada en un petit comitè (on hi eren, entre altres, Juanito Castany, Batiste Porcar, Maite Arrufat, Lola Mallén, Dolors i Avel·lí,) que es reuniren els dies 21 de febrer, 8 i 15 de maig, i del qual isqué la convocatòria d'esta trobada programada pel dia de Pentecosta (una data ben nostra) d'enguany el dia 19 de maig, al col·legi de la Consolació de Castelló, a les 17 h. Ens posàrem en contacte amb Marisa Arrufat, ara religiosa de la Consolació, i aviat ens entenguérem per la celebració de la festa.

Immediatament enviarem el primer missatge als possibles interessats (sobretot interessades):
 'Recordades amigues, recordats amics, de fa tants anys. Un grupet d'aquells històrics 'campaments' de la Sénia (1970-1975), la Estrella (1976) i Ovarra (1977-1978) que ens hem trobat ocasionalment, hem acabat comentant: per què no ens trobem amb companyes i companys d'aquells anys per contar-nos quatre coses de la nostra vida i reviure d'alguna manera aquella experiència, que potser ens podria tornar una miqueta més joves?

La trobada que hem consensuat seria el diumenge 19 de maig, al col·legi de la Consolació de Castelló (a l'avinguda de Lledó), a les 5 de la vesprada. Ens acullen les nostres antigues companyes de campament, i ara religioses de la Consolació, Marisa Arrufat i Emília Sebastià. Pensem que seria simpàtic de compartir alguna cosa que hem viscut, aquests darrers cinquanta anys, tornar a cantar aquelles cançons romàntiques i celebrar-ho amb un berenar.

El problema és com arribar a totes aquelles i a tots aquells que passaren per aquells 'campaments' aplegant-ne correus i adreces per pobles, afinitats i amistats. Pots convidar els que recordes enviant-los aquest missatge. Si vols, pots afegir-te al grup que hem creat, només per rebre informacions, clicant aquest enllaç . Esperem poder retrobar-nos

Castelló de la Plana, 15 de maig de 2024

Feli (ara Maria Jesús) Julián Violeta ens feia arribar aviat esta simpàtica carta:

Muy queridos amigos: Qué alegría más grande me produjo recibir vuestra carta.

Bueno, ante todo os pido disculpas por escribir en castellano. Sigo hablando en valenciano, pero mi ortografía ha perdido mucho de estos cuarenta y pico de años, dado que me relaciono mucho más en castellano, y prefiero no perpetrar el idioma al que respeto como mi lengua maternal, y de la que he aprendido tanto, como la obediencia = fe. No en vano mi madre repetía tantas veces: 'Quan no creuràs a la mamà, aniràs errà'. Para después entender que cuando uno descubre el amor de Dios, aprende esta confianza que le lleva a obedecer, con la certeza que ese es el camino, aunque uno no lo entienda en tantos momentos.

Pero, bueno, ¿qué os voy a decir yo, que al fin y al cabo, terminé siendo monja? Vuelvo al comienzo de mi carta para recordar con tanto cariño aquellos campamentos en los que pude participar, tanto en la Estrella como en Ovarra. Qué recuerdos tan hermosos de compartir, de jugar y divertirnos juntos, de compartir el cielo nocturno hasta quedarnos dormidos en la hierba contando estrellas fugaces (y, por mi parte, deseando haber sido un poco menos miope para disfrutar de aquella belleza) hasta que alguien se despertaba: 'Que son las cinco!' Y, medio dormidos, nos íbamos a las literas a seguir durmiendo.

Tantas veces he recordado y compartido la experiencia de llegar a 'respirar' la oración que se percibía como 'almacenada' en aquella iglesia románica que estaban restaurando piedra a piedra y en la que celebramos un día la eucaristía, casi al final del campamento. O en la pequeña capilla de piedra junto al edificio que nos albergaba. ¡Cómo no recordar aquella agua tan fría en la que me encantaba bañarme junto con todos vosotros, o el poder contemplar la tormenta refugiados bajo el tejadito del edificio, viendo los rayos incandescentes recortar el cielo! Por no hablar de aquellas rebanadas de 'pa amb tomaca' que tomábamos en una especie de mesón cuando salíamos un día del campamento para visitar los alrededores ... Seguro que todos guardamos recuerdos muy hermosos.

Y, a decir verdad, el recuerdo de aquellos campamentos va unido al de aquellas reuniones, en el sótano de la Consolación del 'Dissabte a les Set', con la senyera haciendo de mantel del altar. Madre mía! Cuántas experiencias! Cuánto compartido! Cómo todas aquellas realidades contempladas nos llevaron o me llevaron a elevar los ojos al cielo y descubrir este algo más que buscaba casi sin saber ...

Aquel primer momento de encontrarme con la palabra de Dios que me interpelaba personal: 'Porque vuestros caminos no son mis caminos, ni vuestros pensamientos son mis pensamientos (*Isaías 55, 8*) que me llevó a buscar los caminos y los pensamientos de Dios que, sin duda, eran más acertados que los míos. O aquel texto del *Eclesiastés 7, 29*: 'Dios hizo sencillo al hombre, y él se complicó con vanas razones'. Cuánta verdad encerraban esas palabras! Así andamos hoy en día, donde el hombre se mueve por ideas, y no por realidades ...

Y bueno, ya véis, aquella cerca me llevó por los caminos de Dios hasta encontrarme con su amor y decidir responder a su llamada. Primero salí de mi tierra como Abraham, pensando que no volvería; y, a los quince años, el Señor me trajo de nuevo a Castellón, y aquí estoy, en nuestro monasterio de la Transfiguración, en la calle Algemesí, núm. 4, por si alguno quiere venir a conocer nuestro monasterio. Salimos poco, nuestra vida está más centrada en la oración y la acogida de aquellos que vienen buscando paz, encontrarse consigo mismo y/o con Dios. Lo nuestro, ser ese lugar de encuentro, disponible para quien el Señor trae por alguna razón, del mismo modo que El nos llevó a aquellos campamentos que recordamos con tanto afecto.

Yo creo que en aquel tiempo no buscaba a Dios. Simplemente buscaba que mi vida fuera algo más, encontrarle un sentido, una razón, un camino ... Pero sé que el Señor me estaba esperando ahí y en cada recodo del camino para llevarme a una vida feliz y plena. Y sigue saliendo cada día a mi encuentro. Es más, sé que sigue saliendo cada día al encuentro de cada uno. Seguramente vuestras vidas habrán seguido por derroteros tan dispares como diferentes somos las personas. Pero, si de algo estoy convencida, es de que ninguno se queda fuera del alcance de su Amor, aunque a algunos les resulta más difícil descubrirlo que a otros, y no sé por qué. Sólo soy una mujer, no tengo todas las respuestas. En fin, no quiero alargarme más o decidiréis no leer mi carta para no aburriros.

Pero no puedo pasar por alto que justamente hoy es Pentecostes. Y justamente me encuentro en nuestro monasterio de la Trinidad, de Mutxamel (Alicante), nuestra casa madre, celebrándolo y celebrando que un matrimonio de nuestra comunión de la Paz, han venido desde Argentina, donde viven y sirven a la Iglesia, para consagrarse como matrimonio, como laicos, al servicio de Dios y de la Iglesia. El Señor siempre va más allá de lo que somos capaces de imaginar.

Simplemente doy gracias a Dios por cada uno de vosotros y por esos momentos que pudimos compartir nuestras vidas y vivencias. Que El os bendiga abundantemente, a los que

habéis podido asistir y a los que no, però que de corazón estaríamos ahí para daros un abrazo.
Felicidad Julián (ahora, hermana Maria de Jesús, FMP)

Castelló de la Plana, 19 de maig de 2024

I ara, entrem a comentar breument la celebració de l'acte, presidit pel cant del *Viatge cap a Ítaca*, al qual seguiren estes paraules de salutació :

Benvingudes i benvinguts a esta trobada-sorpresa dels protagonistes d'aquells 'campaments' dels anys setanta, a la Sénia, la Estrella i Ovarra' Quants anys! Estem parlant, si fa no fa, d'uns cinquanta anys, durant els quals deuen haver passat moltes coses, moltes de les quals només cadascú coneix i, si voleu, ens en podeu fer cinc cèntims.

Hem començat la trobada sentint Lluís Llach cantant versos de K. Kavafis en el seu *Viatge cap a Ítaca*. Com sabeu, els protagonistes d'aquella Odissea passaren moltes situacions, i molt diverses (peripècies, traïcions, desenganys...), fins arribar a aquella pobra illa enyorada i recuperar-hi el tresor perdut. Al capdavant, però, tot va valdre la pena.

Amb cinquanta anys passats, cadascú de nosaltres té la seua pròpia odissea. Segurs que si hui escoltem algunes de les vostres confidències, ens sentiríem pròxims a les vostres peripècies, perills, sorpreses, alegries i patiments. Als campaments vinguérem adolescents carregats d'il·lusions de futur i n'isquérem de totes les maneres (escamats, animats, desenganyats, esperançats...) perquè la travessia ha estat llarga, com diu la cançó, ple de ventures, ple de coneixences.

La trobada del dia 19 de maig fon esplèndida. Ens hi aplegàrem una setantena d'antigues i d'antics 'acampats' on no hi faltà la protagonista més important: Rosario García Vera, la cuinera. Què hauríem fet, sense ella? Aviat s'hi creà un esplèndid clima de simpatia, d'enyorança i la situació anava desbordant cap a una certa eufòria. Sentírem primer, i després cantàrem i tocàrem el '*Viatge cap a Ítaca*' de Joan Llach, que ens situava en un clima d'obertura i sinceritat per contar-nos tantes coses que ens han passat aquests cinquanta anys. Després d'unes paraules de salutació, començava una llarga contalla d'experiències, en la qual participà la majoria dels assistents, i a poc a poc ens anàrem posant al corrent de moltes coses que no sabíem dels uns i dels altres. I així ens assabentàrem de molts detalls sobre els distints camins que ha seguit la vida de moltes de les nostres companyes i dels nostres companys de campament.

En acabar unes bones dos hores de sincer intercanvi d'experiències (que arribà, en moments, a fer-nos un nuc a la gola), passàrem al berenar mentre l'orquestra que dirigia Juanito Castany (i al qual s'anaren afegint espontàniament més guitarristes i flautistes), anava desgranant-nos velles notes, vells acords, velles paraules d'amor: *No plores, noieta, La vall del riu Vermell, Déu és per a nosaltres, Els vells amants El rossinyol, El payaso, Paraules d'amor, Día y noche, Una guitarra, Quan el sol es pon, El cuc, San Dimas, La sogra, El fill de puta, El niño Yuntero, Goigs de Sant Roro, La fera ferotge, Laura., L'estaca, Passeu bé, Qualsevol nit pot sortir el sol, Trobarem a faltar el teu somriure ...*

Estàvem tan a gust que no teníem pressa d'acabar. Tot i ser molt llarga la cantada, amb les sovintejadades mostres de record, d'estima entre totes i tots, a poc a poc se'ns anà fent de nit i haguérem d'anar abandonant el col·legi, amb molta nostàlgia. En quedaria un record inesborrable.

Al dia següent ens férem arribar mútuament esta darrera salutació i agraïment a totes i a tots. De primer, als assistents a l'acte: Benvolguts companys i benvolgudes companyes, encara estem assaborint la felicitat trobada d'ahir al col·legi de la Consolació de Castelló. Realment va resultar ser una vesprada exultant per la novetat de les cares, per l'alegria dels cants i per la delícia de les confidències de les trajectòries personals. Ens en vam anar amb ganes de més. Però vam complir, vam passar com en un bufit cinc hores amb gust de cel i amb ganes de repetir la trobada. De moment, el nostre agraïment per la vostra assistència i participació.

I després, en particular, a les responsables del col·legi de la Consolació de Castelló: Benvolgudes Marisa i Emília, quina trobada més deliciosa ens vau facilitar al vostre col·legi. Hi vam tastar una miqueta de cel. Gràcies per tantes atencions. Ens en vam anar amb enyorança, pensant si no ho tornariem a repetir algun dia. Déu dirà i la vostra generositat. Com vau sentir pel testimoni dels presents, aquells 'campaments' estan a la base de moltes vocacions generoses, i espontàniament ens vénen al pensament aquelles nits davant el Santíssim. Que el Senyor continue beneint-nos a tots i a totes. També amb la vostra generosa amistat.

TESTIMONIS PERSONALS

Amb ocasió d'esta trobada de Pentecosta, ens arriben dues belles col·laboracions amb què tanquem aquest breu reportatge dels campaments dels anys setanta, la Sénia, la Estrella i Ovarra. La primera és del professor Joan Castany Alvaro; la segona, del mestre de Batiste Porcar Gómez.

Ovarra, punt d'inflexió per a un seminarista de 17 anys

Realment ningú no sabíem ni què era Ovarra ni què ens esperava; ni els mateixos que ho organitzaven ni tota la penya assistent. Fou un atreviment? Algú/na degué pensar que sí. El campament d'Ovarra (1977) es convertiria en una prova de foc. Allí es produí la tempesta perfecta que marcaria un abans i un després en la meua vida. El fet de ser mixt fou el detonant.

Jo duia intern al seminari de Sogorb des dels 11 anys. I era resultat d'un seminari "socialment" més obert; tot i que feia només un any que havia compartit per primera vegada classes mixtes en COU a l'institut de Montcada (València). El cercle també mixt en què em movia quan era al meu poble era, bàsicament, al voltant de l'església (grups d'oració, grups de preparació de celebracions litúrgiques...) i poca cosa més.

Els referents de campaments que com a adolescent havia viscut fins ara havien segut "unisex". I en eixos ens ho passàrem la mar de bé, vaig fer grans amistats que encara perduren, però sense barrejar sexes.

Ovarra no fou, però, un campament de xicalla tipus scouts. Sobretot per l'edat. Allí ens congregàrem joves (adolescents i post adolescents) de molts pobles de les comarques castellonenques vinculats, com hem esmentat, a les respectives parròquies.

Políticament el dictador Franco havia mort el 20 de novembre de 1975. I a l'Estat Espanyol es feren les primeres eleccions democràtiques el 17 de juny de 1977. Quinze dies després desembarcàvem a Ovarra. I una bona proporció dels concurrents (sobretot els joves) encara no teníem edat de votar. I hi pul·lulava, entre altres coses, un fort moviment nacionalista d'esquerra força atractiu. La llengua catalana encara trigaria uns anys a instal·lar-se a les aules, però ja era la nostra llengua vehicular a tots els nivells. Els nostres cantants de moda no eren Camilo Sexto ni Julio Iglesias; ens decantàvem bàsicament pels representants de la nova cançó (Raimon, Serrat, Llach, Maria del Mar Bonet, Sisa, La Trinca...). Format al seminari, tenia coneixements musicals suficients per llegir solfeig i interpretar a la guitarra les seues cançons. La qual cosa em convertia en un esquerp afectiu en aquella platja envoltada de muntanyes.

A l'església s'albiraven i s'esperaven canvis importants. De fet a finals de 1978, en ser anomenat papa Joan Pau II (Wojtyła), un cardenal polac, molts i moltes creien que s'obriria l'església i permetria d'una vegada que capellans i monges pogueren casar-se. Cosa que anava coent-se en el si eclesial prou mesos abans. Però no era prou que es coguera sinó que generava expectatives entre els usuaris. Potser per aquest motiu als seminaristes se'ns deixava que "férem". La frustració, però, va ser bestial i vist que el nou Papa actuà reaccionàriament, alguns dels religiosos/es (monges i sobretot capellans que en algun moment havien segut "directors espirituals" meus) optaren per secularitzar-se i casar-se.

Jo anava de seminarista "de llibre" i m'acompanyava, com a la resta de companys, una aurèola de persona diferent; el seminari ens preparava, implícitament i explícita, per a ser activistes socials. I sent com era que anàvem, en teoria, per a capellans, pendulava sobre nosaltres el síndrome de la "poma prohibida". Érem els intocables.

En aquell ambient idíl·lic ens va aparèixer a molts de nosaltres, per primera vegada i amb força, l'empenta de l'amor. Se'ns plantejava un repte important i una lluita de forces. Més tard o més aviat hauria de decidir entre Déu o elles. Allí, segons anaren passant els dies, cada vegada les mostres d'afectivitat brollaven sense fre pertot arreu. Amb una barreja de pors i de prejudicis propis d'uns joves de les nostres característiques ens lliuràrem els uns als altres en un ambient idíl·lic.

Afortunadament, els capellans i les monges que organitzaven aquelles trobades tenien una mentalitat força oberta. No veien mal que els seminaristes flirtejaren amb xiques. En altres moments allò haguera segut motiu inqüestionable d'expulsions. Potser ells mateixos feien projeccions freudianes dignes de les més profundes psicoanàlisis de llibre.

El devenir circumstancial de la vida feu que anys després, acabats els estudis, em dedicara a l'educació i conformara una família que m'ha donat la felicitat. He tingut una filla i un fill, i en breu seré iaio d'una xiqueta.

Que em queda de tot l'enrenou religiós? Després de 47 anys, el solatge només. Em van formar com a activista, i en això m'he mogut. Dirigisc des de fa 46 anys un grup musical. Professionalment m'he dedicat durant 35 anys a l'ensenyament del català, centrat en l'educació de persones escolarmet fracassades. Estic des de l'any 1987 de president d'una associació ecologista i presidisc, des de 2014, l'Associació d'Amics d'Europa d'Onda. M'he jubilat i tinc un hort ecològic (faig oli, crie cucs de terra i tinc tres gallines ponedores).

He pensat alguna vegada que l'experiència dels campaments d'Ovarra va ser un bonic somni, una situació fictícia que ocorregué en un "vore i no vore", "irreal", com de pel·lícula. Però no, va ser real i determinant com ho és la vida mateixa.

Joan Castany Alvaro

Records dels campaments de la Sénia i Ovarra

L'estiu de 1975, quan jo tenia dèssset anys, vaig anar de campament a les cases dels obrers del pantà d'Uldecona vora el riu de la Sénia. Allà vaig conèixer dos joves capellans, Avel·lí Flors i Joan Llidó, que van influir molt en la manera de entendre i viure la vida. Cinquè d'una família de set germans, llauradora, catòlica i tradicional vaig descobrir una nova manera de viure la fe. Vaig veure una harmonia entre la religió, el respecte a la natura, la cultura i llengua pròpia, i un amor pel país. Em vaig quedar tan enlluernat que vaig voler formar part d'aquell grup de seminaristes que ells educaven. L'any següent després d'acabar COU a Castelló i d'un nou campament a la Estrella, vaig entrar al seminari Major d'Alfara del Patriarca a fer primer curs de Filosofia a la Universitat de Teologia de Montcada.

Allà vaig viure un any en comunitat amb els bons amics. L'estiu de 1977 es va organitzar el primer campament mixt al Santuari romànic de Santa Maria d'Ovarra, prop del Pirineu a la Franja de Ponent. En aquell ambient idíl·lic em vaig fixar en una xica que cantava i tocava molt bé la guitarra. Me'n vaig enamorar. No n'havia tingut abans cap experiència. Vaig pensar que seria un amor passatger d'estiu i vaig continuar un curs més al seminari. Però l'enamorament era fort i continuava. L'estiu següent es va fer el segon i últim campament a Ovarra. Com l'església encara no admet capellans casats, vaig deixar el seminari. Vaig fer tres anys de magisteri, la mili i ens vam casar. Ella i jo sempre hem estat molt agraïts al campaments perquè ens han ajudat a viure d'una manera més autèntica la nostra fe. Hem tingut dos fills. També han anat als campaments Amunt, que durant més de trenta anys han seguit organitzant Avel·lí i la seua dona inseparable Dolors. El meu fill major, a més va col·laborar després com a monitor. És mestre. Diu que va aprendre més a tractar els xiquets al campament que durant els tres anys de carrera.

No renegaré mai d'aquella experiència dels campaments. Em va fer créixer i madurar. Crec que hui els joves necessiten una església amb capellans que els escolten i que es preocupen per les seues vides. Una església oberta i tolerant que faça el bé i que predique amb el bon exemple de bondat i amor.

Batiste Porcar Gómez

GRUP DEL DISSABTE A LES SET

No sabríem puntualitzar en quin moment naix, aquest grup d'amistat, reflexió i celebració, vinculat estretament als campaments de la Sénia (1971-1975), la Estrella (1976) i Ovarra (1977-1978). Potser comença a configurar-se arran del campament de la Sénia de 1974, i, des del principi, es reuneix als baixos del col·legi de la Consolació de Castelló (a l'avinguda de Lledó) fins que s'extingí cinc anys després (a començaments de 1979).

De l'any 1974, conservem una mica de documentació que hem pogut consultar i que ens confirma que 'el grup del dissabte a les set' començava a reunir-se i fer les seues activitats a partir del mes d'octubre d'aquest any, passat el campament de la Sénia del mes de juliol. Les trobades consistien bàsicament en sessions regulars de reflexió els dissabtes a les 19 h, al baixos de la Consolació de l'avinguda de Lledó de Castelló. Hi ha documentada, d'aquest any, una sèrie de consideracions al voltant del nadal amb aquests significatius títols: Nadal misteri de pobresa (dissabte 12 de desembre), Nadal misteri de comunió (dissabte 27 de desembre), Nadal misteri d'alegria (dissabte 28 de desembre), Nadal misteri d'esperança (sense data) i Nadal plenitud del temps (dissabte 31 de desembre). Tenim constància de trobades diverses en caps de setmana, singularment la que tingué lloc el mes d'octubre, en companyia de la parella Mercè Dies-Ramon Capilla, fins i tot amb una nit de dissabte passada a l'ermita de sant Josep del Desert de les Palmes, amb torns de vigília davant el Santíssim, com en els campaments.

De l'any 1975, després dels campaments vocacionals (femení i masculí) de la Sénia del mes de juliol d'aquell any, conservem unes reflexions adreçades al grup al voltant del tema de la quaresma, amb aquests títols significatius: 1. Relació amb Déu, 2. Relació amb la família, 3. Relació amb els amics, 4. la vida del grup i la reunió, 5. el treball apostòlic, i 6. el treball professional. Terminada la doble sessió d'aquell campament vocacional, la primera setmana de setembre, tenen lloc uns dies d'exercicis espirituals en el mateix lloc del campament en una capella pròxima on tenen lloc la majoria dels actes de la setmana (meditacions, revisions, pregàries, celebracions ...)

Aquell any moria (20 de novembre) el general Franco, i, a banda la comprensible alegria per la desaparició del dictador, el grup se reorienta en un sentit més polític i social, de cara al pròxim trencament de la dictadura, els anys següents, amb la previsible instauració de la democràcia i la constitució de les autonomies territorials.

La setmana santa de l'any 1975, el grup es trallada a la Serra d'en Galceran per celebrar-hi, en la parròquia, els oficis litúrgics, des del diumenge de Rams fins a la missa del dia de pasqua, passant per la missa, el dijous sant, *in caena Domini*, l'ofici de la mort del Senyor, el divendres

sant, i la solemne vigília pasqual del dissabte sant. Ens allotgem, per menjar i dormir, a l'antiga casa abadia del poble, després que deixés la parròquia el company Josep Moliner.

De 1976 conservem uns apunts a mà, presos per Maria Dolors Mas, sobre uns exercicis espirituals d'una setmana que s'allargarien del dimarts 7 al dimarts 14 de setembre d'aquest any. Amb un horari molt atapeït, molta meditació sobre l'evangeli, molta celebració i molta revisió personal.

De 1976 és també la reproducció de l'ideari del grup (primera edició 1975, posteriorment editat l'advent de 1977); aquest ideari conté els apartats següents: 1. Relació amb el Pare, el Fill i l'Esperit Sant, 2. Relació amb la família, 3. Relació amb els amics, 4. La nostra reunió de grup, on es concreta la temàtica de cada mes per setmana: anàlisi de la realitat política (primera setmana), anàlisi de la realitat eclesial (segona setmana), exposició d'un tema doctrinal (tercera setmana), revisió d'actituds i comportaments nostres (quarta setmana), 5. Treball apostòlic i 6. Vida en el món. A banda les reunions, el col·legi de la Consolació era un punt de trobada on tothom ensenyava i aprenia habilitats. Així, per exemple, Maria Dolors Mas ensenyava català i guitarra; Batiste Porcar, flauta dolça; i Isabel Botella, a fer calça

De la vida del grup durant l'any 1977 conservem alguns fulls, una mena de diari intern on es descriuen les reunions que hi hauria el mes d'abril, amb detall de les del mes, més un apartat de notícies de la convivència pasqual, projectes de cara al futur i, finalment, consignes i consells, carregats d'humor; un altre full és del mes de maig on trobem projectes i notícies i fet ocorreguts durant el mes passat; i, finalment, del mes d'agost, conservem un full semblant, amb dos apartats: els projectes de futur i algunes anècdotes de fets passats. D'aquest any conservem un full per a la inscripció al campament d'Ovarra del divendres 15 de juliol amb tornada a Castelló el dissabte 30.

A la tornada d'Ovarra, el grup del dissabte a les 7 reemprèn les reunions, de les quals en trobem algun full de mes. Per exemple, en el de setembre, es planifiquen els temes que s'hi tractaran a càrrec de Agustí Flors sobre el medi ambient i Josep Ramon Herrero sobre la vida de l'església diocesana; tracten també de fets passats que ens afecten i es proposen projectes de futur. D'aquest mateix mes de setembre, conservem un full titulat 'Plataforma d'urgència i exigència' (PUE) que fa referència a la situació de cada membre del grup revisant si duem una vida coherent amb la seua fe.

Del mes d'octubre d'aquest any, hi ha referència als temes que s'hi tractaren, amb un capítol dedicat als projectes de futur i es comenten alguns dels fets que ens han ocorregut darrerament. Del mes de novembre comptem amb un full on es parla dels objectius de la comunitat, de la qüestió de la pertinença al grup i la urgència i exigència dels compromisos adquirits. D'aquest mateix mes és el full que fa constar els temes que s'hi tractaran, es comenten els fets que ens han passat recentment i es proposen els projectes que darrerament portem entre mans.

De 1978 tenim un primer full del mes de gener amb una reflexió sobre el futur del grup, la proposta de tractar a fons el tema del marxisme, amb un comentari sobre els fets que ens han passat darrerament, alguns d'ells en clau d'humor. El mes de febrer, tractem de la tancada que tindrà lloc al col·legi de la Consolació (el dia 28) i al seminari de la Mare de Déu (el dia 29) amb una proposició de revisió de l'ideari del grup. De la revisió programada n'ix la convicció, compartida per tots, que hi manca comunicació entre nosaltres.

A banda això, s'estableixen els temes que es tractaran el mes de febrer, una mica centrats en la quaresma que comença, amb un comentari sobre projectes del grup i un informe sobre altres grups de Castelló que duen una línia semblant a la nostra. Pel mes de març es planteja de

passar la setmana santa a Alfara del Patriarca amb els companys del seminari Major de Castelló a València, amb l'horari complet de cada un dels dies del tridu pasqual. La crònica d'esta setmana santa a Alfara termina amb una relació de notícies, fets passats i projectes de futur que ja no esdevindrien realitat.

A partir d'ara la planificació decau per la manca d'implicació dels anteriors animadors, fins que, a començament de l'any 1979 deixen de celebrar-se les trobades i donem per tancada esta activitat que ha estat ben viva i fructuosa. Així ho demostra, per exemple, que del grup del dissabte a les set provenen estes vocacions a la vida religiosa i al ministeri ordenat: Felicitat Julián, al monestir de la Pau; Cecília Torres, a l'ordre agustiniana; Pili Pardo, a l'ordre dominicana ; i Manolo Agost i Antonio Caja Arias, que acabaren ordenant-se de preveres; i els seminaristes José Ramon López Carot, Batiste Porcar Gómez, i els germans Santiago i Paco Garcia que en principi seguiren els estudis eclesiàstics que després abandonaren. Igualment celebrem la formació, dins del grup, d'algunes parelles, la majoria de les quals s'han mantingut unides, durant molts anys, i algunes encara hi perseveren.

Recordem, finalment, que al grup del dissabte a les set assistiren regularment uns companys i unes companyes que moriren, i que encara trobem a faltar, entre altres Isabel Botella Tena (1980), Josep Vicent Marco Bonfill (2006) i Lledó Maiques Sangüesa (2014).

IDEARI

De 1975 porta data aquest ideari que seria revisat i completat els anys següents, 1976 i 1977. Diu així el text aprovat per unanimitat el 1975.

En el nom del Pare i de Fill i de l'Esperit Sant.

El nostre grup reuneix gent jove que, mentre va descobrint el tresor del regne de Déu en la seua vida, es disposa a vendre tot allò que té per l'alegria de viure la gràcia, una vida amagada en Crist Jesús (*Colossencs* 3, 3; *Mateu* 13, 44).

Per tal de no perdre aquesta gràcia cal molt de treball, atenció i precaució ja que duem aquest tresor en cossos de fang (*2Corintis* 4, 7; cf. *Gènesi* 2, 7)

Aquest ideari s'aprovà en la quaresma de 1975. Però ara, atenen especialment l'experiència d'aquests anys i les noves descobertes que s'han fet en grup, creiem convenient de continuar assenyalant unes línies que hauria de seguir tot aquell que desitja d'integrar-s'hi.

Distribuïm el nostre ideari en uns pocs capítols que expliquen el nostre comportament en cada una de les esferes de la nostra vida eclesial i cívica.

1. Relació amb el Pare, el Fill i l'Esperit Sant

1.1. Seguint el consell dels apòstols 'pregueu sense parar' (*1Tessalonicencs* 5, 17), el grup es compromet a fer diàriament pregària personal d'un quart a mitja hora.

1.2. Aquesta oració personal demana ser freqüentment alimentada amb la paraula de Déu. El grup es compromet a llegir diàriament un capítol de l'Esclatúra amb el comentari. Especialment caldria atendre la lectura dels llibres més corrents en els temps litúrgics, com són l'advent i nadal el del profeta Isaïes i les cartes de sant Joan; per quaresma, el de Jeremies i l'evangeli de sant Joan; per pasqua, els Fets dels Apòstols i l'Apocalipsi. Aquesta lectura de la paraula de Déu pot ser avantatjosament suplida per la pregària de l'ofici de lectura. En tot cas és indispensable una lectura assídua de la sagrada Esclatúra que vaja penetrant el nostre esperit amerant-lo d'aquell afecte viu i suau de què parla la comuna experiència dels sants perquè '... les sagrades lletres, apreses des de la infantesa, poden donar-nos la saviesa que duu a la salvació per la fe en Crist Jesús; perquè tota Esclatúra és inspirada per Déu i útil per a ensenyar, per discutir, per a corregir i per a educar en la justícia, perquè l'home de Déu es trobe perfecte i preparat per a tota obra bona (*1Timoteu* 3, 14-17).

1.3. Seguint la venerable tradició de l'església, els membres del grup pregaran al matí l'oració de les laudes i, al vespre, la de les vespres, dins les quals s'intercedirà per la fidelitat de cada un dels membres del grup. Aquesta intercessió pels sants és segons Déu (*Romans* 8, 27), i és

recomanada per *1 Timoteu 2, 1-4* '... perquè Déu vol que tots els homes se salven i arriben al coneixement de la veritat'.

1.4. Encara que el grup haja celebrat l'eucaristia en la reunió del dissabte, els seus membres han de participar també en la missa dominical en les parròquies perquè la nostra comunió particular en grup no trenca, sinó que vol ajudar a realitzar la inserció de tots en la gran comunió de l'església catòlica.

1.5. De forma habitual cada mes, i de manera especial en els temps forts de la litúrgia (advent, nadal, quaresma i pasqua), cada membre practicarà la confessió sacramental, comunitària o individual, com a forma de purificació camí d'una comunió més perfecta en el cos de Crist. Cal deslligar aquesta experiència sacramental de la direcció espiritual de la qual parlem en l'apartat 4.3.

1.6. Cada any el grup organitzarà uns exercicis espirituals, especialment durant les vacances d'estiu. Si de cas no els pot organitzar al grup, els membres miraran de participar en alguna tanda organitzada per la diòcesi.

2. Relació amb la família

2.1. Com els membres del grup viuen normalment encara amb els seus pares, imitant l'exemple de Crist '... que vivia sotmès a la seua autoritat ...'(Lluc 2, 51), cada membre promet d'obeir els pares en tot allò que no s'opose clarament el pla de Déu. De forma especial es compromet a creure'ls en aquells mandats pràctics de cada dia que suposen activitat o moviment, segons allò que diu l'Apòstol '... fills, creieu en tot els pares; això agrada al Senyor (Colossencs 3, 20)

2.2. Com a deixebles del Crist, que no vingué a fer-se servir (Marc 10, 45), cada u es compromet a servir en casa de forma especial en aquells treballs que no vol fer ningú perquè no són agradables. Perquè en el Senyor volem ser els darrers, ocupant sempre l'últim lloc (Lluc 14, 7-11). Cal aplicar també això al cas dels germans que hem de preferir a nosaltres mateixos en tot.

2.3. Com que es fa difícil de mantenir en la família un diàleg franc i obert, cal que els membres ajuden a un bon clima en la pròpia família, mirant de no matar el diàleg iniciat pels pares i germans, i col·laborant activament perquè vaja creixent més la comunió afectiva i real de la pròpia família.

2.4. Cal que cada membre del grup pense quant de temps ha de dedicar a estar en sa casa atenent les persones, mirant de compartir el temps de forma raonable amb cada un de la seua família.

3. Relació amb els amics

3.1. La pertinença al grup no ha de trencar les amistats ni les relacions amb altres persones. Més aviat ens ha de fer més sensibles a l'amistat i més capaços de noves relacions. Com que l'amor de Crist és universal, el nostre amor no es pot tancar en un grup d'elegits' posant en perill la nostra vocació a l'amor universal (Mateu 5, 43-48). Cal simpatitzar amb tota persona amb qui podem establir una relació sana.

3.2. Cal estar disposats a ajudar els amics. Però és encara millor considerar els altres com a superiors segons el consell de sant Pau (Romans 12, 10; Filipencs 2,3). Per això volem valorar aquells aspectes que ens tornen inferiors als altres. Així el nostre accés a ells és més humil, i, des de la humilitat, els podem guanyar per a Crist (1 Corintis 4,8)

3.3. Cal acollir els altres tal com son. Sense aprovar, però, les seues faltes, però decidits a lluitar amb ells contra allò que els destrueix, sobretot quan els defectes els facen poc estimables

als altres. Això suposa acceptar prèviament alguna frustració quan anem a donar la cara pel seu bé (cf. Isaïes 50, 4-9)

3.4. Com que Crist viu en nosaltres (*Gàlates 2, 30*) i en tots (*Mateu 25, 31-46*), les nostres relacions amb les persones tendeixen a expressar finalment el nostre amor a Crist, i hem de mirar de conduir els homes finalment cap al Senyor. Cal tenir present, però, quin esperit mou les persones (*1 Tessalonicencs 5, 12-22*) i no exposar el Crist a la burla dels no creients, segons allò de 'no doneu als gossos les coses santes' (*Mateu 7, 6*)

3.5. Cal examinar, en les nostres amistats, què hi ha d'amor sincer i què hi ha de desig de possessió o de domini personal. Cal estar disposats a deixar aquella amistat que no crea llibertat

4. La nostra reunió de grup

4.1. La reunió setmanal començarà puntualment el dissabtes a les set i s'acabarà, també puntualment, a les nou. La reunió és el moment de major intensitat comunitària i demana l'assistència de tots els membres. Si algú no podia anar-hi, hauria d'avisar.

4.2. En la reunió cal una comunicació de pensaments i de sentiments com més ampla millor; evitant, però, tota comunicació ociosa o perjudicial al grup o a l'interessat.

4.3. El pla de les nostres reunions serà conegut pel nostre bisbe i pels seus representants, als quals ens sotmetem '... perquè ells vetlen per les nostres ànimes, de les quals hauran de donar compte a Déu' (*Hebreus 13, 17*).

4.4. Les reunions s'acabaran regularment amb la celebració eucarística, ja que no '... s'edifica cap comunitat si no té com a fonament la celebració de l'eucaristia per la qual ha de començar tota educació en l'esperit de comunitat...' (*Praesbiterorum ordinis, 6*)

4.5. En la mateixa celebració de la missa es farà una aportació en efectiu tret dels diners que estalvia cadascú dels seus gustos personals. Aquesta quantitat es reservarà per a una finalitat concreta que el grup determinarà cada vegada i que s'enviarà a la seua destinació oportunament o cada tres mesos. Cadascú ha de donar '... segons li diga el seu cor, no de mala gana ni forçat, perquè Déu estima aquell que dóna amb alegria' (*2 Corintis 9, 7*). Cal dur ja preparada la quantitat que s'ha d'entregar en la reunió.

4.6. Cada vegada s'observarà normalment el mateix ordre en les reunions setmanals: 1a setmana, anàlisi de la realitat política; 2a setmana, anàlisi de la realitat eclesial; 3ª setmana, exposició d'un tema doctrinal; 4ª setmana, revisió de les nostres actituds i dels nostres comportaments.

Esta revisió del grup o intercomunicació personal pot arribar, si cal, a una correcció segons l'esperit que trobem a *Mateu* 18, 15-18: '...si el teu germà arriba a pecar, vés a trobar-lo i parleu-ne vosaltres dos sols; si et fa cas, hauràs guanyat el teu germà ...'

4.7. La direcció del grup recau sobre quatre membres elegits per la base i presidits pel prevere de la comunitat. Aquests es reuniran una vegada a la setmana per preparar anticipadament l'orde de les reunions i d'altres activitats del grup.

4.8. El prevere de la comunitat assistirà regularment a les reunions i serà el servidor de la fe de tots, com a profeta, sacerdot i pastor, i també servirà de coordinador de la fe amb les altres comunitats i amb el bisbe.

4.9. El comptarà amb un secretari que anirà prenent les notes més interessants de cada reunió farà un breu historial de l'evolució del grup en els diversos àmbits d'actuació.

4.10. El grup comptarà també amb un tresorer que arrebregarà els diners donats en cada reunió, els guardarà i en donarà compte cada tres mesos o a l'hora de fixar la destinació que cal donar cada vegada als diners arreplegats.

4.11. Convendria establir una convivència per nadal i una altra per pasqua amb assistència de tots els membres possibles. També convindria que participassen tots en els campaments diocesans d'estiu i en els exercicis espirituals anuals.

4.12. En cada reunió, si no hi ha celebració eucarística, hi hauria d'haver un moment de pregària personal o comunitària, especialment quan s'ha parlat d'un tema purament secular.

4.13. Ajuda molt al creixement de la fe dels joves, segons la venerable tradició de l'església, la conversa freqüent amb un home o una dona reconeguts com a espirituals, envers el quals senten simpatia.

5. Treball apostòlic

5.1. La nostra fe s'ha d'expressar en un treball apostòlic concret. La missió apostòlica és molt ampla i no s'hi pot tancar cap possibilitat. Ací només assenyallem llocs i camins en què es podrien endegar el nostre treball apostòlic.

5.2. L'església ens orienta hui especialment cap als moviments especialitzats com són la JOC, la JEC, el moviment Junior .... Els membres del nostre grup tenen voluntat de pertànyer a algun d'aquests moviments que busquen educar els seus membres per transformar els ambients on viuen.

5.3. La majoria del grup treballa apostòlicament en algunes parròquies de la ciutat que accepten els seus serveis. Així mateix està oberta a qualsevol altra col·laboració que se'ls demane sempre que siga compatible amb els altres treballs que ja estan duent. La nostra comunitat és considerada com una escola de vida apostòlica.

5.4. També cal que el grup col·labore amb altres de la ciutat o de la diòcesi en activitats conjuntes que fomenten la comunió eclesial entre tots els grups apostòlics.

6. Vida en el món

6.1. Els membres del grup opten decididament pels pobres perquè en la pobresa es pot entendre i viure millor l'evangeli que volem encarnar.

6.2. En les circumstàncies actuals creiem que un cristià ha de ser favorable a una evolució solució favorable a la democràcia i la socialització.

6.3. Com a ciutadans del país Valencià optem també per les llibertats democràtiques del país i per la llengua i la cultura catalana. El grup adopta com a oficial aquesta llengua i es presta a col·laborar en la promoció de la llengua i la cultura pròpia.

6.4. El grup vol conèixer el moment actual de la nostra societat per adoptar-hi una postura crítica davant els esdeveniments que s'hi han de produir.

6.5. L'estudi ens prepara per a la nostra funció dins la societat. Cal assistir assíduament a les classes i estudiar un mínim de dos hores diàries, llevat del diumenge.

6.6. Tant el treball com l'estudi és, per a nosaltres, una acció de gràcies (Colossencs 3, 17) ja que, per al creient, tota la vida esdevé un sacrifici ofert al Pare en nom de Jesús. Això demana una dedicació formal i responsable en el propi treball professional.

6.7. Aquells que conjuguen els estudis amb la teologia han de mesurar les seues forces a l'hora d'una dedicació apostòlica o professional. Cal tenir present que el mateix estudi ja és en si una preparació a la vida apostòlica.

El grup entre els dos campaments d'Ovarra

Després d'aquest ideari, el nostre grup, a banda les sessions setmanals a la Consolació, comptàvem amb un simpàtic vehicle de comunicació entre nosaltres. Es tractava d'un full, que solia ser mensual, on anàvem anotant notícies, comentaris, orientacions etc. que ens mantenia al corrent de la situació. Com a mostra, reproduïm dos d'aquests fulls. Un de març de 1977, abans del primer campament d'Ovarra, i un darrer, de setembre de 1978, després d'aquest últim campament. Significativament tots dos tenen un aire prou diferents, des d'una comunitat exultant i plena (la de 1977) a una altra en franca crisi de creixement (la d'abril de 1978).

full del març de 1977

El grup responsable ha cregut convenient de presentar a la comunitat el pla de les reunions que prepara per a cada mes, així com les iniciatives que es van perfilant per ser aprovades. I comencem esta comunicació en plena quaresma de 1977, quan som invitats a aprofitar sàviament el temps de gràcia i de salvació, juntament amb el Crist. Ell torna a passar per la nostra vida tot invitant-nos a entrar en el desert del dejuni (temptacions al desert), presentant-nos l'horitzó reconfortant de la nostra esperança (transfiguració), oferint-nos l'aigua que sacia la nostra set d'amor i de felicitat (Samaritana), obrint els nostres ulls tancat a la llum de la transcendència (cec de naixement) i ressuscitant finalment en nosaltres (resurrecció de Llàcer) per a viure en la novetat de vida com a pans àzims de sinceritat i de veritat.

En la intimitat de la comunitat anem prenent força per a viure en la fe i en l'esperança la nostra inserció humil en una societat plena d'inquietuds pel temor de trobar-se amb el Senyor, a pesar de la fam d'infinít que passa i pel profund desig de viure en plenitud.

Humilment inserits en la nostra societat volem experimentar la nostra vida amagada en el Crist en Déu per oferir-la joiosament als nostres germans, com a única salut plena d'un món que estimem i pel qual estem disposats a donar la vida.

Reunions previstes per a aquest mes de març de 1977

dissabte 6, (tema eclesial): intercanvi, a nivell de fe amb els grups del caputxí Àngel Juárez i el rector de la parròquia de sant Joan del poble Sec.

dissabte 12 (tema polític): segona part de l'exposició de l'ideari del PSPV, presentat per Adolf Santmartí. Podríem preparar la reunió llegint el programa d'aquest partit en el llibre *Partits polítics al país Valencià* d'A. Fabregat, pàg. 59-90

dissabte 19 (tema doctrinal): 'la pasqua del nostre temps i l'amor. Ajudaria a preparar el tema llegir les lectures de la vetla pasqual que trobem al *Llibre del poble de Déu*, pàg. 377-424

dissabte 26 (revisió de grup). Celebració del segon escrutini sobre el nostre amor als germans en aquesta quaresma. Caldria preparar abans un examen de consciència, com es féu al primer escrutini.

Projectes i notícies

1. El divendres, dia 11, a les 20 h hi ha reunió vocacional dirigida per Sanç Vila, del secretariat nacional de vocacions, al col·legi de l'escola Pia: termina cap a les 22 h. Cal dur-hi entrepà per sopar.
2. Proposem de fer una autèntica romeria penitencial al lloc de la Magdalena, el mateix tercer diumenge de quaresma, dia 13 del mes de març. Valdria la pena de fer-la? Com?

3. proposem de passar junts la fi de la setmana santa (de dijous sant a diumenge de pasqua) a la parròquia d'Alfara del Patriarca, del 7 al 10 d'abril.
4. Proposem donar una finalitat concreta als diners que provenen de la nostra almoïna penitencial. Podria ser adaptar el lloc de reunió per fer-lo més acollidor, ampli i apte per a altres activitats
5. El dissabte 30 d'abril, a les 17.30, a la parròquia de sant Tomàs es casen Maite Beltran (companya nostra del grup) i Paco.
6. Cada dissabte, abans de la reunió, hi haurà, al mateix col·legi, una classe d'iniciació a la pregària i una altra, a la llengua catalana.
7. Aquesta quaresma, al matí, de 10 a 13 h, hi haurà un prevere per atendre aquells que desitgen comentar-li alguna qüestió.
8. Els dissabtes, cap a les 20.45 h, celebrarem l'eucaristia, a la qual podem invitar persones amigues o antics membres del grup.
9. La llibreria AMUNT, capdavantera de llibres de fe a Castelló, necessita el treball d'un col·laborador voluntari. Entre nosaltres hi ha algú que hi pogués dedicar alguna hora a la setmana?
10. Als final dels anomenats 'escrutinis' seria bo de definir quins són els qui volen comprometre's formalment a seguir el nostre ideari.

Fets passats

1. La feliç convivència que tingué lloc al maset de Josep Lluís a Sant Jaume, fon una bonica experiència de fe i de germanor. Feia falta i ens fa pensar que caldria repetir, de tant en tant, estades com aquestes.
2. Han fet créixer el nostre grup unes alumnes de BUP del col·legi de les Carmelites que feren els nostres exercicis a començaments del mes de febrer. Han començat a incorporar-s'hi moltes altres alumnes de BUP.

full d'abril de 1978

El segon full que presentem és de la darrera etapa del grup del dissabte a les set, d'abril de 1978, i es mostra prou pessimista com veurem tot seguit. Diu així:

No cal dir que un esperit de desànim plana sobre el nostre grup. És talment un clima que ens incapacita a l'hora de prendre noves activitats i nous compromisos. Aquesta actitud, tot i ser general, es deixa sentir especialment en aquell que duen més temps dins el grup. Si volem aprofundir en la situació, fàcilment constataríem que es tracta d'un problema gens superficial que afecta la nostra identitat com a creients. És l'alternativa fe-humanisme, que ja és tan vella, però que al nostre temps es planteja d'una manera urgent i virulent.

És ben clar que l'ambient que es envolta ja no és religiós. L'home d'ara només busca això: ser humà. El món aspira senzillament a ser una realitat plenament terrena, sense més. En aquest context, Déu hi apareix talment una instància llunyana i borrosa. L'església es presenta, als nostres ulls, com una societat retardatària i fins i tot escandalosa. Només el testimoni plenament viu de Jesús de Natzaret donant vida pels seus germans pot oferir-nos un motiu d'accés vàlid a Déu, i una certa crida a integrar-nos en el grup dels seus simpatitzants o deixebles. I encara així, molts experimentem la mateixa debilitat que porta els seus íntims a abandonar-lo en el moment precís, i, com a mínim, a dubtar d'ell.

Sembla que estem vivint a nivell de comunitat una crisi típicament adolescent: forta tensió entre idealisme i realisme, crítica radical a tot i contra tot, desapegament dels vincles del passat, de tota estructura i de tota instància superior, inestabilitat en tots els àmbits, agreujament de la problemàtica afectiva. És talment un immens colp adolescent amb un intens desig de deixar la casa, de trencar els vincles comunitaris, també de desvincular-se de tot allò que sone a fe i religiositat. No és fàcil de discernir si el pas de la fe a la incredulitat (o l'agnosticisme) seria un acte madur o una nova forma d'evasió dels propis problemes. Potser el comportament més equilibrat consistiria a mantenir-se en el lloc on ara som amb un lleuger canvi d'actitud que ens permeta repensar la nostra fe i reviure l'antic amor del Crist. Potser és que hem arribat a aquell punt que expressa l'*Apocalipsi* 13, 10: '... Ací té lloc la paciència i la fe dels sants...'

Pel nostre compte estem convençuts que el moment actual havia d'arribar tard o d'hora. Benvingut sia! La temptació és inevitable. Jesús ja advertia als seus: '... Mireu que Satanàs vos ha reclamat per garbellar-vos com el blat ...' Nosaltres, situats de ple en la temptació, som invitats a aguantar, segurs que no serem provats per damunt de les nostres forces, i que Déu mateix, juntament amb la temptació, ens darà forces per fer-hi front. Jesús mateix havia dit: '... amb la vostra perseverança salvareu les vostres ànimes ...' (*Mateu* 24, 13) Aguantar pacientment i esforçadament ens darà la victòria.

Reunions del mes d'abril

A l'hora de programar el mes, hem sentit ganes de fer coses noves i d'experimentar mètodes nous per provar si la cosa s'animava. Però a la fi hem cregut que tants canvis no resolen res i més aviat augmenten la inestabilitat. Per això, de moment no alterem el pla del mes, i només adaptem els continguts per respondre a les preocupacions dels grups menuts dins el grup gran.

Dissabte 1 d'abril, una primera hora de reunió de grups dialogant sobre la sinceritat del nostre amor, que després acabaria amb la celebració eucarística

dissabte 8 d'abril, una primera hora de diàleg comunitari sobre el realisme del nostre amor, moderat per Ramon Capilla i Mercè Dies

dissabte 15 d'abril: una primera hora de diàleg per grups sobre el moment de la nostra fe que acabaria amb la celebració de l'eucaristia

dissabte 22 d'abril, una primera hora de diàleg comunitari sobre la fe en el món d'ara, animat per Vicent Castelló i Pili Cubero, que acabaria amb l'eucaristia.

Dissabte 29, reunió conjunta amb un grup de joves més majors que nosaltres, que acabaria amb un berenar i, a continuació, eucaristia si es veu convenient

Notícies de la convivència pasqual a Alfara

La setmana santa a Alfara del Patriarca arribà a reunir una quarantena de joves, d'Alfara, d'Almassora, de Castelló, d'Onda i de la Pobla Tornesa que participaren amb molt d'interès en les celebracions i les reflexions. D'entre les anècdotes viscudes, en recordem algunes:

1. El senyor retor va perdre la manta, la nit del dijous sant; però una efusiva declaració d'amor li retornà el calor afectiu que desplegà atronadorament en el cant del pregó pasqual.
2. La nit del dijous sant hi hagué bones converses en un clima elevat. Marian improvisà un consultori sentimental.
3. Julia mantingué una duríssima polèmica amb dos testimonis de Jehovà. Per la força de l'esperit, els dos testimonis s'han tornar catòlics, apostòlics i romans.

4. Per pagar la convivència, s'arreglaren 13.000 PTA que s'han tornat religiosament a l'administració com a compensació per les destrosses ocasionades aquests dies.
5. Angel desplega una sèrie àmplia de pràctiques yoga, reclutant molts adeptes per al moviment. Joan Llidó s'ha prestat com a consiliari del nou moviment.
6. L'afectivitat caracteritzà la convivència. Tal com estava previst, va ser uns dies per a patir.

I de cara al futur

1. Tenim a prop el mes de maig. Per preparar la serenata, podríem establir els assaigs de les cançons els dissabtes del mes d'abril, a partir de les 16 h, al mateix col·legi. O no?
2. Els divendres, a les 20 h, llegim-comentem diversos capítols de *Nosaltres els valencians* de Joan Fuster, un llibre que cal conèixer per entendre la identitat del nostre poble.
3. Pentecosta d'enguany tindrà un caire 'vocacional'

De l'ideari al real-ideari

Finalment és significatiu un document, datat del 30 de setembre de 1978, intitulat oportunament com '*REAL IDEARI dels reunits els dissabtes a les set al col·legi de la Consolació de Castelló de la Plana*', i que creiem especialment interessant perquè, a diferència de l'IDEARI, hi ha comentaris que denoten algunes de les dificultats que ha experimentat el grup en aquest darrer moment, una mica al final dels seus cinc anys de marxa.

La introducció diu així:

'A darreries de 1974 i començaments del 1975, els qui aleshores es reunien en un grup molt reduït feren una reflexió prou ampla sobre quins compromisos havien d'acceptar per poder continuar anomenant-se 'comunitat de fe'. N'eixí el primer ideari per a la quaresma de 1975.

L'evolució dels fets i les persones dugué a una revisió d'aquells primers compromisos. El grup s'havia fet més gran, i calia també incloure-hi nous aspectes que la marxa del conjunt havia anat fent veure a tots. Fou el segon ideari per a la quaresma de 1976.

Al llarg de l'any 1978 els qui veníem reunint-nos i ens anomenàvem 'comunitat' havíem experimentant una forta crisi que afectava molts de nosaltres i gairebé tots els aspectes de la nostra vida. Això va fer evidenciar la conveniència de revisar l'ideari conformant-lo amb realisme al moment actual de les persones, dels seus problemes i dels seus projectes humans.

Ja no es podria dir 'Ideari' una constatació de fets crítics i una indicació de camins pels quals podem anar avançant cap a la nostra realització humana en Crist. Potser el podríem anomenar 'Real-ideari', perquè aquest nou ideari inclou unes altres realitats i uns altres projectes.

Hem dividit aquesta reflexió en aspectes o dimensions en què podem considerar dividida la nostra vida. De cada dimensió fem una reflexió sobre com ens trobem; indiquem la utopia cap a la qual tendim en Crist i suggerim alguns possibles camins que ens hi podrien portar.

Perquè encara conservem una mica de fe i d'esperança en la presència viva de l'esperit entre nosaltres, oferim als interessats aquest nou intent de llançament del curs 1978-1979. Esperem que, tot caminant en la veritat del nostre moment històric, arribem pacientment a integrar el nostre projecte en Crist.

Crítica final per dimensions

Dimensió cívica

Després d'anys que hem buscat de viure en comunitat, hem de reconèixer que no hem acabat d'integrar vitalment aquesta dimensió social, de forma que ara ens trobem encara tancats en nosaltres mateixos. Sembla com si la nostra vida comunitària s'haja reduït al fet d'estar junts moltes vegades, sobretot els dissabtes, estalviant-nos la nostra inserció en el món.

Això produeix un estat de malestar, que especialment denunciem aquells que han tocat més de prop la problemàtica de la societat actual. Tothom admet que és urgent encarnar la fe en la vida de treball (potser ara més en concret el treball intel·lectual) en el món; altrament perilla el nostre camí cap a la maduresa.

És urgent que cadascú trobe la seua forma concreta d'inserció dins la comunitat humana, especialment a través del treball, de la participació en grups humans que són conscients dels problemes del nostre món, per aportar-hi la nostra reflexió i la nostra contribució. Entre aquests grups podem comptar les agrupacions de veïns, les associacions culturals, els partits polítics, els sindicats i tots aquells grups humans que promouen el bé comú. Aquesta inserció nostra en el món, però, no es podrà produir sense un canvi profund d'actitud en nosaltres.

Constatem que la ideologia política de la majoria de nosaltres és entre socialista i comunista; també que la majoria som de tendència clarament nacionalista. La preparació, a Castelló, d'una biblioteca i una hemeroteca que ara preparem i que anomenem 'catalana' en seria la millor prova.

Finalment creiem que, des de les nostres postures socials i polítiques, hauríem d'estar oberts a altres ideologies mentre no neguen la persona humana. La comunitat seria un bon lloc per entrar en diàleg amb altres mentalitats polítiques.

Dimensió comunitària

Tots els qui ara ens reunim tenim consciència molt clara de no formar una comunitat espiritual en Crist; i també que la situació crítica per la qual travessem és una invitació a superar tot idealisme i a emprendre el camí de la conversió.

La nostra reunió continua fent-se al col·legi de la Consolació, començant a les set per acabar cap a les nou. La reunió continuarà consistint en una celebració de la fe, de la paraula, de la penitència, i, si és possible, de l'eucaristia. És el moment oportú per al nostre oferiment en diverses, idees, ajudes, problemes, solucions ...

Caldria assenyalar clarament alguna finalitat per als diners que tenim. I també cal valorar especialment tota aportació en aquest sentit quan naix de l'austeritat de les persones.

Ajudaria molt especialment a compartir la fe que fem revisió de la nostra vida a la llum de l'evangeli. Això es faria millor en grups reduïts on aniria creixent l'esperit comunitari. Podria servir-hi la caseta que ens han ofert a l'avinguda de València (la 'Casita'), que seria bona també per a altres activitats.

Hem notat sovint, en les reunions, un cert mutisme que no pot ser positiu. Cal superar la passivitat o la reserva i participar més activament en la reunió. Cal, però, preparar bé les reunions, amb pocs voluntaris, i evitar-ne una multiplicació fatigosa.

Dimensió afectiva

Com més hem anat avançant, més hem descobert la importància que la vida afectiva té en la nostra vida. Potser en el moment actual siga aquesta la més viva entre nosaltres. I constatem que, entre nosaltres, si no fem esforços notables per superar les tendències naturals, això ens impedirà de créixer en maduresa.

Tots hem viscut normalment de l'amor dels nostres pares i en la llar hem tingut les primeres experiències afectives que ens han marcat de per vida. Ara i en general les nostres cases tendeixen a ser només llocs on mengem i dormim, i on manca un servei voluntari d'uns i altres i, també, un diàleg obert.

Caldria obrir-nos als pares mirant d'integrar ensems una obediència i un servei voluntari, i també, si cal, una resistència a aspectes de la vida familiar que no s'avenen amb l'evangeli. Caldria créixer en el diàleg sincer i, sempre amb la prudència raonable, donar a conèixer el nostre pensament i el nostre projecte vital.

Reconeixem que el nostre moment és de tancament: al món, a d'altres comunitats, a d'altres grups dins la nostra pròpia 'comunitat'. Cal anar superant els aspectes purament empàtics que ens tanquen dins la nostra colla d'amics, dins la parella, dins el nostre grup ... Creiem que la nostra dimensió afectiva no creix si no ens aboca a una obertura que ens possibilita tenir un cor més lliure i més pur.

Creiem que en la fe ens pot ser de gran ajuda el fet d'aprofundir en una amistat amb altres creients amb qui compartim de forma cada volta més plena la nostra vida. Ací podrien crear-se petits grups o comunitats de vida que haurien d'incloure una revisió de la pròpia vida, obert a la crítica que mereixeria, de part del Crist, els nostres comportaments i les nostres actituds.

Normalment l'home realitza el seu projecte vital dins la parella. Cal, doncs, valorar el temps de la seua formació i revisar els moments per on travessa. Com a creients sabem que el Crist s'encarna en l'amor de l'home i la dona. Cal anar integrant aquest amor que va des de la dimensió eròtica fins a l'entrega oberta, gratuïta i total.

Dimensió religiosa

Els homes d'avui estem immersos en un clima secular del qual no podem ni devem escapar i on tota realitat transcendent resta com en la fosca. Creiem, però, que aquest context secular que ens envolta pot purificar la fe fent-la més autèntica.

Els tres anys anteriors [1974-1977] hem constatat que, per a molts, s'ha anat accentuant una manca de fe en la vida. No en fem responsable la religiositat i la fe, sinó precisament la manca d'autenticitat d'ambdues. Com una manifestació de la manca de fe i de religiositat nosaltres podem dir que, en general no preguem, almenys tal com caldria per respirar adequadament un aire espiritual en Crist. La vida sacramental se n'ha ressentit molt darrerament, especialment per manca de motivació, de força de conversió, de vivència de fe, de

testimoni adequat. Ha disminuït, entre nosaltres, la lectura de la paraula de Déu, fet que debilita i empobreix la fe.

Posats a cercar un camí de superació de l'actual situació proposem:

Per retrobar novament la pregària, proposaríem començar fer-ho a partir de la situació concreta que vivim. Això ens ajudaria a pendre consciència de la nostra realitat i ens prepararia a una trobada real amb el Déu de l'evangeli. I a partir d'ací podria nàixer una nova pregària partint de la mateixa paraula de Déu.

Per viure millor l'eucaristia caldria no tant millorar-ne la tècnica de la celebració (amb els cants, per exemple) sinó provant de viure més intensament i amb més autenticitat. Només quan vivim intensament tindrem alguna cosa per afegir a l'oferiment eucarístic, a l'acció de gràcies eclesial i a la comunió sacramental i fraterna.

Convendria intensificar la revisió de la pròpia vida, personal o comunitària. Podria ser un bon camí tant per a la conversió personal i comunitària com, si cal, per a la mateixa celebració del sagrament de la penitència.

Dimensió intel·lectual

Tothom reconeix que la formació intel·lectual que ha rebut en les reunions del grup han estat altament positives. Potser esta dimensió intel·lectual és la que ha estat més ben atesa en les nostres reunions. A això devem especialment que els nostres siguen persones de mentalitat oberta, que no ens enganyen les aparences.

La pròpia experiència, però, ha fet que tothom sentís molt vivament la separació entre la nostra mentalitat oberta i la nostra vida real. Fet que ha comportat una certa desconfiança respecte de l'orientació ideològica fins a fer-nos una mica inapetents a qualsevol contingut intel·lectual.

Tothom accepta, sense cap dubte, la necessitat de seguir reflexionant. Però no pot haver reflexió sense vida; cal que la vida vaja davant de la reflexió. I que la mateixa vida comporte la necessitat d'enfocar els problemes que planteja la vida a la llum de la fe

Castelló de la Plana, 30 de setembre de 1978

epíleg

Poc després de les vacances de nadal del curs 1978-1979, es deixava de reunir el grup del dissabte a les set al col·legi de la Consolació de Castelló que tan amablement ens havia acollit durant cinc anys. Des d'aleshores, sempre que passem per davant d'esta venerable seu de l'ensenyament i de la fe, sentim pena i nostàlgia. Sabem que esta admirable Congregació ha estat fidel a l'església del canvi, i que des de fa molts anys ha optat per aquells mateixos valors que, aquells anys setanta del segle passat, vam coure nosaltres en aquelles 'catacumbes' que bullien esperançats, amb moltes ganes de canvi.

Aci ens tornàvem a trobar un diumenge de Pentecosta, el dia 19 de maig d'enguany, una colla de gent, amb molta nostàlgia del passat i amb una pinya de bons records. Carregats d'agraïment hi trobàrem les entranyables companyes del passat, Marisa Arrufat i Emilia Sebastià, que han protagonitzat la transformació de la Consolació del passat en una font lluminosa d'humanitat, de fe, d'esperança i de caritat. Alguns de nosaltres, quan passem pel seu davant, de passeig, hi girem els ulls, i ens diem: carregats d'anys, no hi podríem tornar? Els nostres cors reviruen.

**GRUP DE
MISSA D'ONZE
A SANTA MARIA**

A començaments dels anys 80 iniciarem el nostre treball per conformar una comunitat de fe sensible a la realitat del nostre temps i del nostre país, arrelada en la seua llengua i cultura en la parròquia catedral de Santa Maria de Castelló. A continuació desglossem el conjunt d'activitats per capítols.

LITÚRGIA I CANT EN SANTA MARIA

La primera intenció nostra de conformar una comunitat de fe, inspirada en l'esperit de Pentecosta, comença a concretar-se, a partir de 1978, amb la participació activa en la missa de les 11, en la llengua del poble, a la parròquia catedral de Santa Maria. Esta missa ja se celebrava des de 1976, i la solia presidir Guillem Badenes servint-se del missal oficial català i de les adaptacions contingudes en el *Llibre del poble de Déu* aprovat pels bisbes valencians (1974). Un grupet d'amics (entre altres Juanjo Climent, Joaquín Escuder i la seua dona, Dolors i Avel·lí, amb l'organista Ricardo Pitarch), començaren introduint-hi cants d'Antoni Martorell, amb un primer ordinari compost per Joan Ramon Herrero, als quals després s'hi anà afegint un repertori més ample de cants extrets del *Cançoner de Missa dominical*, del Centre de pastoral litúrgica de Barcelona, amb alguns altres del monestir de Montserrat.

A començament de la dècada de 1980, s'incorporen al grup de cantors el tenor Julià Gómez i la soprano Dolors Gabriel, i amb ells anàrem millorant el repertori que completàrem quan hi arriba Joan Manuel Arnau i Pili Martínez. Aquest petit grup preparà dos cassettes de cants per temps litúrgics, que enregistràrem als Estudis Bali de la Vall d'Uixó, dels quals férem dos-cents còpies que tingueren bona difusió entre alguns preveres favorables a la introducció de la llengua del poble en la litúrgia. Un fet important en esta història és l'aprovació, per part l'administració valenciana, de l'associació Josep Climent, que ens aportà un increment de moral i ens esperonà a seguir millorant l'activitat a la parròquia i, en l'àmbit de la litúrgia, a ampliar el repertori de les celebracions.

Després de la mort de Julià Gómez (1990), que suposà un daltabaix per al grup, haguérem de refer les forces i amb bona voluntat es començà a configurar un grup una mica més ample que es començà a anomenar significativament Cor Pentecosta, sempre al servei de la celebració litúrgica. A poc a poc l'anem millorant i li afegim, abans que comence la missa, la recitació de les laudes del diumenge. A poc a poc el Cor Pentecosta és conegut a Castelló i ens demanen de participar en festes de carrer, en casaments i en misses exequials. La celebració de la nit de Nadal i els dies del tridu pasqual en la llengua del poble, amb protagonisme del nostre Cor, troben el seu lloc a l'esglesia de sant Nicolau, al carrer d'Amunt, on comencen a cantar en el mateix Cor algunes bones veus com les sopranos Xelo Aguilar i Elvira Rambla, la contralt Empar Ayora i el tenor Batiste Porcar. El canvi de bisbe (Josep Maria Cases es jubilava i entrava el nou bisbe Joan Antoni Reig) no suposà cap contrarietat en la litúrgia en la nostra llengua; més aviat suposà un nou increment en el repertori i en el millorament de la tècnica del grup. El 1996 moria Joan Ramon Herrero, de qui el cor Pentecosta interpretava (i encara continua cantant) un bon seguit de composicions, sobretot els seus responsorials de setmana santa, les harmonies dels quals després cantem, aplicades a moltes altres celebracions. Aquests anys tenen lloc, sense causar cap problema, algunes celebracions de la confirmació en la nostra llengua.

A finals de la darrera dècada del segle, té lloc la consagració de la catedral de Santa Maria coincidint amb l'entrada de Joan Llidó com a rector de Santa Maria, fet que afavoreix una major i millor integració del cor Pentecosta en la vida litúrgica de la parròquia, sense limitacions en l'ús de la llengua. En esta avinentesa, el Cor Pentecosta s'amplia notablement i s'arriba a

formar una nombrosa coral polifònica que anomenem Capella de Música de Santa Maria (1999) que arriba a comptar fins a una cinquantena de cantaires, l'existència de la qual, però, va ser de curta durada, perquè desapareixia el 2002, amb el canvi de rector a la parròquia.

Des d'ara, amb les poques forces de què disposàvem, reiniciarem el treball. Dedicarem molts esforços a preparar els concerts de Nadal i de Pasqua, i encetàrem classes de llenguatge musical amb un petit grup que esdevindria, amb poc de temps, una escoleta de música que després anà incorporant també infants que hi aprengueren els rudiments de la música i ens acompanyaren en alguns concerts. Aquest grup, amb el temps, esdevindria l'escola de música Mestre Josep Garcia (2014), també de curta durada, a la qual acabaria posant fi l'inici de la pandèmia (2020). En esta primera dècada del segle XXI, el cor Pentecosta entrà en comunicació amb la coral de Joventuts Unides de la Sénia i la seua escola de música; i amb ells aprenguérem un nou repertori, més ambiciós, de música religiosa i profana fins que el seu animador, Andreu Martínez ingressà com a monjo al monestir de Montserrat.

En la segona dècada del segle XXI, un cor Pentecosta en hores baixes ha continuat mantenint la participació en la missa de les onze de Santa Maria. Iniciarem una fructuosa col·laboració amb la coral Vicent Garcia Julbe de Vinaròs, amb la qual oferiren alguns concerts, hi aprengueren repertori nou, i obsequiaren el seu director, Rossend Aymí Escolà amb l'Honor Societat (2011). Arran del concert conjunt amb esta coral, a la parròquia de Santa Maria, es creà una forta oposició a la litúrgia en la llengua del poble, i l'autoritat eclesiàstica del moment aprofità el moment per marginar el nostre cor de les celebracions que hi tenien lloc. Malgrat el contratemps, el Cor Pentecosta ha continuat prestant-se a col·laborar en la parròquia cantant almenys en aquelles oportunitats que ens han permès o, en alguns casos, ens han demanat.

Durant la dècada dels 2020 el Cor Pentecosta ha intentat contribuir a millorar la participació del poble en les respostes i els cants de la missa de les 11. La revista PENTECOSTA hi contribuí dedicant els números 97, 98 i 99 al cant dels responsorials i l'aclamació a l'evangeli dels cicles A, B i C. Des de 2022, una gran pantalla, col·locada al presbiteri, orienta l'assemblea de missa d'onze a participar millor en l'acció litúrgica, amb les corresponents respostes i cants. El 2024 publicàvem PENTECOSTA 80 que actualitza els cants que el Cor Pentecosta ha estat interpretant al llarg d'aquests quaranta anys. Sistemàticament cada any dediquem una trobada dels actors de la missa d'onze per revisar la celebració mirant d'introduir-hi millores. Durant el curs 2021-2022 ens reunírem per celebrar les primeres vespres dominicals, durant els cicles de nadal i de pasqua.

FORMACIÓ D'ADULTS

Sobretot els diumenges, després de la missa d'Onze, en diversos llocs familiars com el mas de Tomàs i Rosa, la Casa dels Orfes, l'alqueria dels Alegre (o del Capellà), la sala d'actes i la sagristia major de Santa Maria, ens reuníem i aprofitàvem per plantejar-nos qüestions vinculades a la nostra fe i als nostres projectes comunitaris. Podríem dir-ne trobades de formació, a vegades dirigides a mode d'exposicions, conferències i intercanvis de grup. La temàtica era ben variada

Començarem per la formació bíblica. Després d'una breu introducció preliminar, seguïrem amb unes explicacions sobre els salms i els càntics que es reciten en les laudes i les vespres dominicals i festives, inspirades en unes catequesis de Joan Pau II i de Benet VI, seguides d'una introducció al llibre de *Cohèlet (Eclesiastès)*. Del NT seguïrem un curs per correspondència sobre els *Fets dels apòstols* (que oferia l'Associació Bíblica Catalana), i estudiarem els càntics *Benedictus* i *Magnificat*, les set paraules de Jesús a la creu i les que digué després de ressuscitar. Tot això abocava a una iniciació a la *Lectio divina (lectio, meditatio, oratio, contemplatio i actio)* que serviria després per a algunes de les sessions de formació.

En formació litúrgica seguïrem un curs bastant detingut sobre l'ordinari de la missa i la pregària de benedicció. Sobre els temps litúrgics, posarem l'accent en el tridu pasqual, la setmana Santa i els cicles de Nadal (advent, cap d'any, epifania) i pasqua (quaresma, dimecres de cendra, dejuni i abstinència i Magdalena!), i Pentecosta com a antítesi de Babel. Respecte del temps ordinari, introduïrem el cant dels salms responsorials dels tres cicles; comentarem algunes de les festes del Senyor i la Mare de Déu, les memòries d'alguns sants (per mesos) i, també, les témpores de tardor. Al mati del dijous Sant tinguérem, uns anys, una celebració de la penitència a la capella de la Casa dels Orfes.

En estes reunions de grup també comentarem llargament alguns textos de sants Pares com sant Agustí (alguns dels seus sermons més significatius), de sant Martí de Tours (sense oblidar-ne la capa), de sant Cebrià de Cartago (alguns sermons i tractats espirituals), de sant Efreem (el seu *Diatéssaron*), de sant Lleó el Gran, sobretot els seus sermons de nadal; també gustàrem la bellíssima carta a Diognet i diversos sermons de sant Pere Crisòleg. Parlarem llargament dels màrtirs tant de la persecució religiosa durant la guerra civil com dels abundantíssims testimonis del nostre segle XXI.

Del magisteri dels darrers papes, estudiarem diversos documents de Joan Pau II (*Dies Domini*, i la seua doctrina social), i, sobretot, del papa Francesc a qui dedicarem algunes floretes i una secció en *Missa d'Onze* que intitularem 'Racó del papa Francesc'. Tractarem sobre encíclics seues com *Evangelii gaudium*, *Misericordiae vultus*, *Laudato sii*, *Patris corde*, *Desiderio desideravi*; en seguïrem les seues apostòliques, i ens férem un criteri sobre la contestació que provoca, aquest papa, entre sectors més reaccionaris de l'església, Finalment estudiarem, en cinc llargues sessions, la Doctrina Social de l'Església (DSE) presentada per l'HOAC.

En la dimensió espiritual presentarem una iniciació a la pregària personal, oferírem alguns recessos amb ocasió de l'inici dels cicles litúrgics, practicarem una ampla revisió (en un cap de setmana a la casa d'espiritualitat), presentarem la pregària per la unitat dels cristians; parlarem de la nostra confirmació, seguïrem comentant sobre possibles rastres d'espiritualitat i presentarem el llibre *Després* de Pedro de Axular. També comentarem llargament la manera d'aplicar actualment les obres de misericòrdia, participarem activament en el sínode (parroquial, diocesà i universal), i compartírem reflexions en grup sobre el moment del nostre projecte de comunitat.

Especial atenció posarem en comentar la vida i l'obra d'alguns sants i persones carismàtiques. És el cas singular de sant Vicent Ferrer, en el setè centenari de la seua mort comentant-ne alguns dels sermons, durant l'any vicentí (2019). Tractament especial dedicarem a la figura del gran teòleg i místic Ramon Llull exposant-ne la vida i, de les seues in comptables obres, el seus admirables *Llibre d'amic e amat* i *Llibre de contemplació en Déu*.

Atesa la nostra sensibilitat per la llengua del nostre poble, també tinguérem sessions d'estudi sobre esta qüestió, presentant també una breu història de la missa en valencià i, en concret de la nostra missa d'Onze, tractarem també sobre la identitat de la llengua (el valencià, el nostre català), també de la mateixa llengua a Castelló, sobre les diverses denominacions de l'idioma, i sobre la resistència que presenten molts valencians al seu ús

En la dimensió social, tractarem sovint la presència dels nostres pobres a les portes de les esglésies, l'ajuda que ofereix Caritas en la formació dels nostres emigrants en el moviment Sambori. Interessats per la pau del món, hem tractat llargament la situació creada, darrerament, amb la invasió d'Ucraïna per part de Rússia, i el conflicte entre els palestins i els israelians. I, com hem dit poc abans, estudiarem detingudament, en cinc sessions, la doctrina social de l'església.

Finalment, ens hem interessats per conèixer la nostra pròpia història: la de la nostra església de Santa Maria, aportant-hi dades abundants per a fer-nos-en una idea del seu pas per la història (en sessions per cada cinquanta anys, des del segle XIII fins al segle XX i inici del XXI). Simpàtiques foren les visites culturals a la ciutat i els voltants que férem els dijous amb un grup fidel que ens hi acompanyava per veure els monuments de la ciutat i els llocs més emblemàtics del seu terme.

Com a exemples d'estes explicacions n'aportem dues: una de signe cultural i una magisterial.

Segle XV: agonitza l'edat mitjana: naix l'humanisme

No debades (sant) **Vicent Ferrer** (+1419) predicava oportunament i importunament que **s'acabava el món** i que venia l'**anticrist**. Abans que ell, el gran metge Arnau de Vilanova (+1311) ja havia anunciat que aquest esdeveniment es donaria **el 1375**, l'any que, tristament, començaria el cisma d'Occident. En realitat és evident que s'acabava aquell món que sant Vicent volia que perduràs, és a dir, l'edat mitjana, plantejada com una societat religiosa unificada sota la figura del papa, a la qual se sotmetien els pobles i els regnes. Al segle XV es derrumba esta edificació tan mal concebuda. I així, si al segle XIV havia nascut l'esperit laic, al segle XV es produïa la revolució del laicat contra la jerarquia i el naixement de l'humanisme, que col·locaria l'home i el món en el centre del pensament i el sentiment de la societat baixmedieval.

L'angoixa davant la mort, la inquietud per la salvació i la **pèrdua de confiança en la institució eclesial** transformen l'existència cristiana. L'**experiència personal** preval per damunt de la importància que tenia la jerarquia en la conducció de les consciències. Això explica, en part, la condemna de (santa) Joana d'Arc (1431) que tenia més confiança en les veus que sentia que en l'opinió de bisbes, monjos i teòlegs a sou d'anglesos i borgonyons. Aquesta nova actitud, però, té sentits oposats: des d'un increment de l'individualisme i la superstició fins a un autèntic profundament en la vida de fe.

N'hi ha que viuen inquiets, a la recerca de tots els **mitjans possibles per assegurar-se la salvació**. El culte als sants i a les relíquies viu el seu punt àlgid. El rei de França Carles II distribueix, entre els seus, les costelles de sant Lluís IX (+1270), i aquests darrers les redistribueixen entre els seus. Es multiplica l'oferta d'indulgències que, a Flandes, es poden guanyar fins i tot com si es tractàs d'una loteria. La pietat es fa quantitativa: es multipliquen les misses, i els preveres, per guanyar-se la vida, opten acarnissadament per aconseguir un benifet i viuen dedicats, gairebé exclusivament, a repetir incansablement el seu ritual.

Els primers a promoure una **autèntica reforma de l'Església** són marginats i, fins i tot, són cremats a la foguera de la Inquisició, com Joan Hus (+1415) que, cansat de reclamar una església pobra i evangèlica, acaba enfrontat amb el clergat txec i el (anti)papa Joan XXIII. També morirà pel foc de la inquisició, a instigació del papa valencià Alexandre VI, el severíssim reformador de Florència, el dominicà Jeroni Savonarola (+1498). La **Imitació de Crist** de Tomàs de Kempis es difon pertot, com un autèntic best-seller, i és traduïda a totes les llengües d'Europa. Miquel Peres ho fa al català (1482); i, més tard, encara ho tornaran a fer Pere Gil (1621) i Pere Bonaure (1698). En esta atmosfera de devoció es banyaran, entre altres, els homes del renaixement, com Erasm de Rotterdam i el mateix Martí Luter.

A esta visió més aviat pessimista de l'**església d'Occident**, hauríem d'afegir una breu consideració de l'església d'Orient, una mica més positiva. L'església búlgara i la sèrbia oscil·len entre l'adhesió a Constantinoble o a Roma. El principat de Kíev ha de cedir el relleu a Moscou (1425) i, per a major desgràcia, cau Constantinoble, la segona Roma, davant les tropes otomanes (1453), i així es consolida la capitalitat de Moscou, convertida ara en la tercera Roma.

L'element més valuós de **les esglésies d'Orient** és l'**espiritualitat**. El sant mont Athos s'omple de monestirs i de monjos. G. Pàlamas (1296-1359) fa la síntesi del monacat ortodox en l'**hesicasme**, teoria i pràctica de la contemplació i recerca del repòs en Déu. Moltes esglésies

conserven mosaics, frescos i icones d'aquest període. Tots coneixem a bastament la icona de la Santa Trinitat pintada pel monjo rus Andrei Rublev (1411).

Possiblement **els fidels de Castelló** que participaven de les celebracions litúrgiques (missa i sacraments), exercicis de pietat (processons i novenes) i representacions teatrals (de la passió de l'assumpció de Maria) a l'església de Santa Maria, no devien estar prou al corrent de les coses que passaven a l'Església en totes les nacions d'Europa, l'únic món que els era conegut. Estaven entretinguts rebent **visites importants** de religiosos (el frare Vicent Ferrer, el papa Benet XIII i Roderic de Borja, futur Alexandre VI) i civils (el rei Ferran d'Antequera, l'infant Alfons el Magnànim, l'infant Joan II, l'infant Ferran, i els reis Ferran II d'Aragó i Isabel I de Castella).

Per les dades que coneixem, la gent de Castelló estava interessada a reconstruir i fer més gran la vella església, adquiria una nova **pila baptismal** (la que encara conservem), completava les **portades gòtiques** amb la corresponent principal, dedicava **capelles laterals** a diversos sants i santes, i incorporava, al seu altar major, un bellíssim **retaula**, obra de Paolo de san Leocadio.

Durant el segle XV, la vila de Castelló acull els primers jueus en un **call**, i moltes famílies musulmanes, procedents de diverses comarques de l'interior, en la seua **moreria**. Comencen a fer-se, en el mateix temple renovat i ampliat, les primeres **representacions de la passió del Senyor i de l'Assumpció** de la verge Maria al cel. Santa Maria acull la celebració de solemnes **exèquies** que coneixem amb tota mena de detalls (entre altres, les de Pere el Cerimoniós, Martí el Jove, Marí l'Humà, Carles de Viana, Ferran d'Antequera, l'infant Joan d'Aragó). El temple s'omple d'**imatges de sants** i de santes, i s'incrementa el culte a les **ermites** de la vila, sobretot per les sovintejades **processons de rogatives** amb ocasió dels incessants brots de pesta negra. Els **bisbes de Tortosa visiten l'església** de Santa Maria (1429 i 1485) per vigilar-ne el culte i controlar la moralitat de clergues i laics. D'altra banda, **el cementeri**, prou deteriorat, demana una millora substancial, i, lamentablement, una ampliació substancial per acollir les despulles de milers de cossos dels que moren a causa de la pesta, sembla que dos tercers parts de la població.

Políticament, amb la mort del rei Martí l'Humà, extingida la dinastia dels comtes de Barcelona, els estats de la corona d'Aragó (també el regne de València) comencen a dependre de prínceps castellans. **Eclesiàsticament**, amb la mort de Benet XIII, es va extingint el fantasma del cisma i retorna, a la vella cristiandat, una pau relativa.

A **València** el mercedari pare Gilibert **Jofre** promou la primera institució que comença a tractar científicament i amb dignitat els afectats de malalties mentals. La seua obra va indissolublement unida a la confraria de Santa Maria dels Innocents, Folls i Desamparats (1414). Per iniciativa de Benet XIII se celebren, a **Tortosa i Sant Mateu**, en un clima de relativa tolerància, les **segones disputes** entre cristians i jueus.

El **pensament i les lletres** s'enriqueixen amb l'admirable aportació dels poetes Ausiàs March i Joan Roís de Corella, i els novel·listes Jaume Roig, Joanot Martorell i sor Isabel de Villena. Un discret laic, Francesc de Pertusa escriu, a València, una autèntica enciclopèdia del saber teològic: *El memorial de la fe catòlica* (1440). Vivim el segle esplendorós de **la ciutat** (i el regne) **de València**, capital general dels territoris de l'antiga corona d'Aragó que, durant aquest segle, s'estén pels territoris de la península italiana, als regnes de Nàpols i Sicília, fins als límits grecs d'Atenes i Neopàtria, darreres conquestes de l'armada almogàver. Recordem que, des de 1335, **Castelló** (aleshores conegut com Castelló de Borriana) era cap de la governació dellà el riu Uixó, dins el regne de València.

Doctrina social de l'església

La Doctrina Social de l'Església (DSE) és la reflexió que es fa l'Església sobre la realitat social per tal d'il·luminar-la des de l'evangeli de cara a l'acció que cal emprendre per col·laborar a construir una societat a l'altura de la dignitat de la persona i de la família humana, com a resultat de l'acollida del pla amorós de Déu sobre la humanitat.

Esta doctrina pretén ser una espècie de 'saviesa' social, adquirida a partir de la dignitat de la persona humana i elaborada a la manera d'un cos doctrinal que ajude a veure les coses i les situacions en la seua integritat. Una forma de visió 'política' de la realitat social, elaborada des de la 'centralitat de l'home' i des de la justícia que l'ha de defensar i promoure ...: ha de ser una bandera dels pobres, a través de la permanent i molesta reivindicació dels seus drets humans.

La DSE és, doncs, fruit de la trobada i el diàleg entre la fe de l'Església i la realitat social; que il·lumina esta realitat des de l'evangeli per a interpretar-la segons els ensenyaments evangèlics sobre la persona i la vida social; s'orienta sobretot cap a l'acció de transformació de la realitat social cap a més humanitat i justícia d'acord amb la dignitat de la persona; per això ofereix principis de reflexió, criteris de judici i directives d'acció; aspectes que formen part de la seua missió evangelitzadora.

Per això la DSE forma part del magisteri ordinari de l'Església i com a tal necessita ser coneguda, acollida, viscuda i encarnada en la realitat social concreta. Com tot en el magisteri ordinari de l'Església, és una necessitat i una responsabilitat de tota la comunitat eclesial i de tots els seus membres.

Aprofundint en el sentit de la DSE, cal dir que esta doctrina és fruit de l'amor de Déu i la seua expressió en la vida social; és fruit de l'amor de Déu a cada persona i a tota la humanitat i expressió del seu amor en la vida social, sense el qual no s'entendria res. Podríem dir que, en concret, la DSE es proposaria una civilització de l'amor, un humanisme integral. Cal no perdre de vista el seu fonament en l'amor i que la DSE, en aquest sentit, vol ser expressió, en la vida social, de l'amor que ens humanitza i construeix relacions socials humanes; vol ser així un instrument pastoral per discernir amb 'amor intel·ligent' les formes concretes per saber com actuar en cada situació.

La DSE vol ser també una aportació a la recerca de la veritat sobre l'home i la seua vida social. L'humanisme integral fundat en l'amor que proposa la DSE està vinculat amb la seua pretensió de col·laborar a descobrir la veritat sobre l'home en la vida social; per a això cal discernir cada vegada millor què és humà i què no ho és; i aquest és un dels seus reptes essencials.

La DSE proposa, com a nucli central de la construcció de la vida social, el reconeixement pràctic de la sagrada dignitat de cada home i la fraternitat universal, la justícia i la seua llibertat. L'aportació de l'Església només pot dur-se a efecte des del diàleg i el servei amorós als homes.

Esta doctrina social no és una novetat inventada darrerament, perquè forma part de la tradició viva de l'Església, des de les primeres comunitats cristianes fins a hui. Cal recordar que la reflexió i el magisteri del papa Lleó XIII (1878-1903) no partia del no res, sinó del catolicisme social europeu, tan viu a França i Alemanya. I és que l'Església no podria deixar mai de fer una reflexió sincera sobre els problemes que planteja la humanitat i no podria deixar d'oferir-li una doctrina social conseqüent.

La raó de ser de l'Església és l'evangelització, tant personal com social; la salvació que predica ha de ser integral, per a tot l'home, també com a element social i comunitari i la seua

dignitat i vocació a la comunió, sobretot la dels més pobres. Esta centralitat dels pobres és nuclear en la DSE.

Mirem ara les característiques més determinants de la doctrina social de l'Església (DSE) per a comprendre millor què signifiquen en la seua vida. Cal dir, en primer lloc, que és un dinamisme històric, evolutiu i obert. La DSE, pel seu caràcter mediador entre l'evangeli i la realitat concreta de l'home i la societat, necessita ser actualitzada constantment i respondre a les noves situacions del món i de la història. De fet, en el transcurs dels anys ha patit una evolució notable. Es tracta, doncs, d'un sistema que no és abstracte, tancat i definit, sinó concret, dinàmic i obert; és en continua construcció, obert als interrogants de les noves realitats i els nous problemes.

És també un instrument pastoral per a l'evangelització; i així es desplega en la trobada sempre renovada entre el missatge evangèlic i la història humana. La seua doctrina és un camí peculiar per al ministeri de la paraula i la funció profètica de l'església.

És també un instrument per al discerniment de la realitat social. No es poden posar en pràctica principis i orientacions sense un adequat discerniment que porta tota la comunitat cristiana a detectar els 'signes dels temps' (Mateu 16, 3) i a interpretar la realitat a la llum de l'evangeli.

El seu mètode preferit és el triple veure, jutjar i actuar. Els principis generals d'una doctrina social es duen a la pràctica en tres fases: la primera, examen complet de la situació; la segona, valoració exacta d'esta situació a la llum dels principis; i la tercera, determinació d'allò que és possible o obligatori per a aplicar-hi els principis d'acord amb les circumstàncies concretes de temps i de lloc.

La DSE és fruit de la trobada entre fe i raó. Són estes dos les vies cognoscitives de la DSE, les dos fonts de què s'alimenta: la revelació i la natura humana. La centralitat del misteri de Crist no exclou el paper de la raó i no priva, doncs, la DSE de plausibilitat racional i, per tant, de la seua destinació universal; per això se serveix de totes les possibles aportacions procedents de les ciències humanes.

La DSE és també teologia moral, amb un marcat caràcter pràctic, que porta a l'acció. Perquè no basten els principis generals i la detecció de les injustícies, perquè, en el cor de tothom, hi ha una voluntat de vida fraterna i una set de justícia i de pau que cal satisfer.

La DSE necessita ser concreta, no es pot quedar en principis; cal ser concrets, que no es quede tot en generalitats que no interpel·len ningú. Vol ser també una paraula que allibera per l'eficàcia de la veritat i la gràcia de l'Esperit que penetra els cors disposant-los a cultivar pensaments i projectes d'amor, justícia, llibertat i pau. Buscar, en definitiva, construir una ciutat més humana i conforme amb el regne de Déu.

El subjecte de la DSE és tota la comunitat eclesial, sobretot els laics que hi aporten la seua experiència de fe i la seua competència professional i científica. I, finalment, s'adreça a tota la comunitat eclesial, interpel·la la consciència dels cristians a reconèixer i complir els deures de justícia i de caritat en la vida social; i, també, amb la seua dimensió universal, és un ensenyament dirigit a tots els homes de bona voluntat.

És una presència, de diàleg i de servei, perquè l'Església ha d'establir diàleg amb el món que ha de servir, per al qual es fa paraula, missatge i col·loqui.

Si tenim en compte estes característiques (que, en gran mesura, són una realitat que cal construir sempre en la nostra església, no un objecte plenament aconseguit), podríem dir que la DSE és fonamentalment un esdeveniment eclesial de primera magnitud en els dos últims segles de vida de l'església. Cal que ens hi endinsem, començant per conèixer-ne el contingut.

El destí universal dels béns

Un dels principis que inspiren la doctrina social de l'església (DSE) és el destí universal dels béns. I és que la propietat privada (a la qual estem tan aferrats) no constitueix per a ningú un dret incondicional i absolut. No hi ha cap raó per reservar-se en ús exclusiu allò que supera la pròpia necessitat quan als altres els falta alguna cosa que necessiten (*Populorum progressió* 12).

El bé comú que es construeix des de la solidaritat i la subsidiaritat ens remet a un altre principi fonamental d'ordenació de la vida social i política: el destí universal dels béns i el dret consegüent, de tots i de cada u, a l'ús comú dels béns, i a posseir allò que cal per a viure amb dignitat, el dret a la propietat. La DSE considera que el destí universal dels béns és el primer principi de tot l'ordenament èticosocial. Aquest principi ens remet a dos realitats inseparables, però distintes.

Per a viure amb dignitat i fer-nos com a persones, necessitem la propietat privada, sí, però una propietat privada a la mesura de l'home. I això implica dos coses: d'una banda la pròpia responsabilitat i decisió personal sobre com orientar-nos la vida i usar dels béns; i de l'altra, la forma d'organització social que fa possible, segons els casos, esta propietat a la mesura humana.

Vivim en una societat que és a les antípodes d'acceptar el principi del destí universal dels béns, un sistema que considera el profit com a motor essencial del progrés econòmic, la competència com a llei suprema de l'economia, la propietat privada dels mitjans de producció com un dret absolut, sense límits ni obligacions socials. Aquest 'liberalisme' sense fre, que porta a la dictadura, com denunciaven ja Pius XI i Pau VI, presenta el problema afegit que diu defensar la propietat privada quan, en realitat, no fa més que estendre i imposar una forma de propietat privada excloent.

Sobre el destí universal dels béns, la DSE ensenya que els béns no són un fi en ells mateixos, sinó un mitjà per fer possible la vida digna de tots els pobles i de cada persona. Els béns, fruit de la natura i del treball de les persones, són de tots i per a tots; cal, doncs, que es puguen regir pel principi de justícia: que puguen ser usats per tots. L'enorme desigualtat que hi ha en la nostra societat demostra la negació d'aquest principi; és una situació contrària al bé comú, una situació que cal canviar.

L'església fonamenta el principi del destí universal dels béns en la seua fe en un Déu creador de tots els béns que han d'estar en mans de tota la humanitat, que, guiada per l'amor i la voluntat de comunió, pugua fructificar per a ús i gaudi de tots, per a una vida de comunió i per a la cura de la creació.

Aquest destí universal dels béns implica i comporta, en primer lloc, el dret de propietat perquè tots tenim dret a posseir els béns necessaris per a una vida digna; en segon lloc, el dret del conjunt de la comunitat política, de fer un esforç per aconseguir les condicions necessàries per a un desplegament integral i d'una vida digna; en tercer lloc, el deure del conjunt per part de la comunitat política, de la solidaritat amb els pobres per tal que ningú es trobe mancat d'allò que necessita per a una vida digna; i, finalment, el deure de tots, de plantejar-nos la propietat i l'ús dels béns des de la comunió i el destí universal dels béns.

Segons la DSE el dret de propietat és una exigència del principi del destí universal dels béns, però subordinat a aquest; una propietat a la mesura de l'home, un instrument de realització personal i social. L'Església defensa el dret de propietat personal com a dret propi de la natura humana, amb la 'hipoteca social', però, de tota classe de propietat; perquè ningú no és

senyor absolut dels seus béns, i la propietat comporta sempre responsabilitat cap a u mateix, cap als altres i cap a la societat, sobretot cap als més pobres.

La propietat és condició de llibertat i autonomia personal i familiar al servei de la dignitat humana, amb els seus atributs de llibertat, dignitat i responsabilitat. La propietat ensems és una necessitat social perquè siga possible el destí universal dels béns i la comunió social.

Hi ha dos situacions que neguen el dret de propietat: quan u no arriba a 'ser' perquè està impedit pel culte del 'posseir, i quan u no pot complir la seua vocació humana per manca de béns indispensables. La DSE, a banda el dret a la propietat privada personal, tracta d'altres formes de propietat: pública, comunitària, col·lectiva ... Finament cal parlar del dret al treball, que ens remet a la propietat dels mitjans de producció.

Parlant, doncs, ara del dret a la propietat dels mitjans de producció, amb què les persones produïm amb el nostre treball els béns necessaris per a la vida, la DSE diu que hi ha diverses formes legítimes de propietat dels mitjans de producció (privada, pública, social), però que, en tot cas, la propietat d'aquests mitjans no han de ser excloent per part del propietari, perquè tot està ordenat a la formació de la persona i el destí universal dels béns.

Pel seu caràcter, l'única legitimitat de la possessió dels mitjans de producció és posar-los al servei d'una economia per a l'home, que arribe a cobrir les seues necessitats. Per això el DSE nega la pretensió del capitalisme de considerar la propietat privada dels mitjans de producció com un dret absolut i exclusiu, al marge de la hipoteca social que pesa sobre ells.

En aquest sentit la DSE considera que la propietat dels mitjans de producció està vinculada al dret al treball, perquè considera que la propietat s'adquireix mitjançant el treball. Per això els mitjans de producció no poden ser posseïts contra el treball ni al marge del treball. De fet, en alguns casos, la propietat d'aquests mitjans és exercida, de forma immoral i il·legítima, contra el dret del treball i contra el bé de les persones.

I ací entra en joc la importància del paper de l'estat en esta matèria. Perquè l'estat, en raó del servei que ha de prestar a la societat, té un conjunt de funcions que no pot eludir. En concret, promoure l'exercici del dret a la propietat personal dins els límits del bé comú, sense oposar entre si les distintes formes de propietat sinó promovent-ne la complementarietat i col·laboració des de la perspectiva de la justícia i la solidaritat.

L'estat també ha de vetlar per tal que s'arribe a complir la funció social de la propietat en totes les seues formes, controlant que l'exercici del dret a la propietat no es puga exercir de forma absoluta i excloent contra el bé comú. També ha de promoure la redistribució dels béns a través de les polítiques econòmiques, fiscals, laborals, socials, de serveis públics ..., tot ajustant-los al bé comú, per tal de corregir les desigualtats socials i fer créixer la solidaritat amb els més desafavorits. Finalment ha de protegir els béns col·lectius que han de quedar al marge de qualsevol forma d'apropiació privada, i, també, promoure la democràcia econòmica.

La DSE també insisteix en la responsabilitat que tots tenim en l'ús dels béns, perquè ara sembla que s'ha generat una perillosa confusió entre el 'ser' i el 'posseir', és a dir la creença tan estesa que posseir més és ser més. L'actual sistema social ha pervertit l'ús dels béns, i per això cal combatre'l amb totes les forces possibles.

Per a això, és fonamental plantejar la pròpia responsabilitat personal en l'ús dels béns. El destí universal dels béns i la propietat a la mesura de l'home també implica allò que les persones, (també nosaltres) decidim fer amb els béns i allò que fem de fet.

CATEQUESI INFANTIL I JUVENIL

Als anys 80 l'escola del país Valencià, arran de la victòria del PSPV a les eleccions generals, introdueix la llengua del poble no solament com a assignatura sinó també com a llengua vehicular de l'ensenyament, a petició dels pares. Això comportà l'inici de les anomenades dues línies d'ensenyament. A la ciutat de Castelló, al principi, només dues escoles accepten esta possibilitat: l'escola Censal i la Sanchis Yago. Prenent est exemple tinguérem especial interès d'aconseguir que també l'església oferís la possibilitat de preparar els infants per a la primera comunió en la pròpia llengua. L'oferta tingué immediatament una resposta unànime de les famílies que volien que els seus fills fossen catequitzats en la seua llengua.

Per a fer possible esta catequesi, elaborem la traducció de tres manuals de catequesi infantil que, de moment, repartim fotocopiats. Els primers anys tenim pocs infants, però, amb els anys, el nombre augmenta significativament.

Durant els anys 90, amb paciència, es va incrementant el nombre d'infants que demanen explícitament la catequesi en la seua pròpia llengua, no solament des de les dos escoles que iniciaren la línia d'ensenyament en valencià, sinó també des d'altres escoles de la ciutat. Aviat el Secretariat de Catequesi diocesà s'interessà per publicar a impremta aquests manuals que havíem començat a emprar fotocopiats. En la mateixa línia, la revista PENTECOSTA publicava tres números dedicats a la catequesi de confirmació. En la nostra llengua, des d'aleshores, es formarien quatre grups de preadolescents que es confirmarien amb els bisbes Josep Maria Cases i Joan Antoni Reig Pla. Finalment, el 1996, l'any que el papa acceptava la renúncia del bisbe Josep Maria Cases al bisbat, aquest aprovava l'edició d'aquests nous manuals. Just poc abans que hi entrés de bisbe Joan Antoni Reig Pla que l'any següent (1997) inexplicablement manava retirar-los. En la mateixa línia havia fet tots els esforços possibles per evitar la divulgació de la versió valenciana de la Bíblia Catalana Interconfessional (BCI), amb tota versemblança per ordres expressos de dalt.

Malgrat els indignes obstacles posats per dificultar la catequesi en la llengua pròpia, esta modalitat de catequesi continuà donant-se a Santa Maria, i fins i tot s'incrementà significativament, fins a arribar a ser més el nombre de primers comunions en valencià que en castellà. Singularment, els anys que estigué Joan Llidó a la parròquia de Santa Maria començaren a donar-se les famoses eixides per l'advent (a Lledó) i la quaresma (a sant Jaume), amb tots els infants de catequesi, de les dues línies, sense distinció. Aquells anys també els preveres de la parròquia confiaven la catequesi de postcomunió al grup d'esplai Pentecosta, que així ho féu fins que el nou responsable de la parròquia ho impedí, per fer-lo a mans de catequistes de la seua confiança.

Els darrers anys, malgrat una política eclesiàstica poc favorable a la llengua al nostre bisbat (menys encara a la totalitat del país Valencià), la catequesi en la nostra línia continuà donant-se servint-se de manuals provinents de Catalunya. El nombre d'infants anà minvant progressivament a començaments del nou segle. Eren els nous signes dels temps que, a poc a poc, semblaven voler escombrar la iniciació dels nostres infants en la fe cristiana i en la participació d'ells en la litúrgia.

Paral·lelament, amb l'arribada d'un bisbe castellà (2006), deixen de celebrar-se les confirmacions en la nostra llengua; i, naturalment, a la vista de la perspectiva que ens esperava, deixen de donar-se catequesis de confirmació en valencià. La catequesi, 'de primera comunió', seguí el seu camí, però sempre en davallada.

Experimentem, aquests anys, una baixada en picat de la inscripció d'infants a la catequesi en valencià i, naturalment, una caiguda proporcional de celebracions de misses de primeres comunions en la pròpia llengua.

A la vista de l'escàs nombre d'infants inscrits a la iniciació en valencià, els catequistes estimen que seria millor centrar la catequesi els diumenges, a les 10 del matí; i així tenen

l'oportunitat de participar en la missa, almenys en la seua primera part fins a l'evangeli. Després els infants continuen amb una explicació sobre l'evangeli, per participar, amb els seus pares, en la trobada final (coneguda com 'el cafè')

S'hi ha introduït l'experiència de l'oratori amb uns resultats esperançadors. Ja fa anys que els nostres infants no participen d'aquella '*misa de niños*' que porta tants anys a Santa Maria, celebració que nosaltres considerem falta de sentit. La missa és de tothom i per a tothom, sense participants especials per raó d'edat, de sexe, de condició etc.

De cara als pròxim anys es podria modificar una miqueta esta catequesi

ESPLAI, COLÒNIES I CAMPAMENTS AMUNT

Molt succintament comentarem la sèrie de Campaments i Colònies AMUNT (i camps de treball des de 2017) i les activitats de l'Esplai PENTECOSTA que el 2023 van celebrar el seu trentè aniversari. És el producte d'una decisió, una mica precipitada, presa per un grup de persones que, a principi dels anys noranta del segle passat, érem assidus a la missa d'Onze a la parròquia catedral de Santa Maria de Castelló. Un grupet esforçat, que aleshores portava la catequesi de la parròquia, i que va creure que una extensió de la catequesi seria l'oferta de colònies i campaments d'estiu i d'esplai durant el curs amb els mateixos infants i adolescents que ja ateníem. I pensat i fet!, com pertoca als valencians.

PEREROLES 1993

Del dijous 1 al dissabte 11 de juliol de 1993, tingué lloc la primera colònia o campament AMUNT en un alberg cedit pels serveis territorials de Medi Ambient de Castelló. Era un lloc ameníssim, enmig de pinedes monumentals; una mica, però, escàs en comoditats, circumstància que suplía la voluntat dels dotze primers monitors d'aquella aventura.

Entre les persones que destacaríem, d'esta primera colònia, estaria Maria Àngels Soler, la cuinera valenta enfront d'un capità en guerra amb Mari Carme i el gos de Carlos; també Tomàs Rubio i Rosa Clarós, Carlos Llansola i el rei León ...(trobareu la crònica d'esta primera colònia, a PENTECOSTA 4, de 1993, pàg. 27-28)

En tornar de la convivència d'enguany, ens trobàrem amb la sorpresa que no ens volen a la catequesi de Santa Maria perquè els fem nosa; i haguérem de fer les maletes i traslladar-nos, catequesi i esplai, a un altre lloc. Gràcies a Déu trobàrem bona acollida per part de l'Escola Pia on, des d'ara, es feren les catequesis setmanals; i on, també, les vesprades dels dissabtes, hi començà a funcionar el primer esplai PENTECOSTA,

PEREROLES 1994

Del 27 de juny al 3 de juliol, té lloc la segona colònia de Pereroles, en què participaren 50 infants i adolescents, al servei dels quals, també dotze monitors, com en la colònia de l'any passat. Per a fer-la possible, uns esforçats voluntaris pujaren a Pereroles una bona partida de matalassos perquè no trobàvem adequades les condicions per a dormir en l'alberg. Cada dia de la colònia estava marcat per un dels sentits (corporal o espiritual): els ulls, el pensament, les orelles, la boca, les mans, els peus, el cor, el sexe i l'esperit; en un context encara prou religiós, la colònia terminava amb la celebració d'una missa que presidia Guillem Badenes. No hi faltaren l'ajuda inestimable de les cuineres Mara Pallarès i Rosario, de Borriana. Malauradament un paorós incendi, que provenia de l'Aragó, arribà fins a la carretera N-232 que duia a Pereroles. Una calor asfixiant cobrí tota la contrada i dificultat, especialment, la tranquil·litat dels darrers dies, sobretot el dels pares que vingueren a endur-se els fills a casa, després de menjar-se dos magnífiques paelles, abans de cantar *L'hora dels adéus*. Trobareu la crònica d'esta colònia a PENTECOSTA 7, pàg. 13.

BENASSAL 1994

L'organització que havia previst una segona convivència, aquest 1974, es véu marcada per la contrarietat. L'incendi a què acabem d'al·ludir obligà a buscar allotjament per a esta segona colònia en un altre lloc. La cosa no resultava fàcil. Finalment trobarem acollida en l'escola de Benassal, després d'haver de retardar dos dies la data prevista de començament. Esta accidentada convivència, amb 33 infants i adolescents, fon molt bona. Tinguérem la sort d'una gran cuinera, Fina Martínez, autèntic regal del cel, la col·laboració entusiasta de Silvana (amb el seu marit Dragan Lukic i els seus tres fills: Dragana, Jelena i Stefan) i la col·laboració de divuit monitors. D'entre els adolescents participants comptem amb Vicent Marçà, futur conseller de cultura i Educació de la Generalitat Valenciana. Podeu llegir-ne la crònica a PENTECOSTA 7, 13-15

Durant el curs 1994-1995 'Esplai PENTECOSTA continuà, com el curs anterior, els dissabtes al vespre, al pati dels Escolapis de Castelló

MORELLA 1995

Gràcies a l'ofertament de l'ajuntament de Morella, amb l'alcalde Joaquim Puig, vam iniciar la sèrie de les colònies de Morella (1995-1997) en el vell casalici que ocupava l'antic col·legi de l'escola Pia, vora la basílica i la plaça de Santa Maria. Podeu seguir-ne la crònica a PENTECOSTA 11, pàg. 21-22. Podria dur com a títol: '**la nostra història**' Hi participen 50 infants i 20 monitors. Es el primer any que els adolescents se separen dels infants de la colònia i fan un primer campament de sis dies pels ports de Morella

Durant el curs 1995-1996 continuen les sessions de l'esplai Pentecosta al pati de l'Escola Pia de Castelló. En tornar de la colònia, el matrimoni Vicent Marçà-Dolors Ibáñez ens cedí la casa de la seua propietat, al carrer de la Marededéu de Lledó, per les activitats de l'Esplai. Allí ens estiguérem uns quants anys, fins que els propietaris hagueren de fer-hi obres.

MORELLA 1996

Esta segona colònia de Morella estigué marcada per les pel·lícules. Per això la vam qualificar com '**una colònia de pel·lícula**'. Cada dia anava al voltant del missatge de la pel·lícula que s'hi projectava. Hi participen 70 infants i adolescents, els majors dels quals, com l'any anterior, es convertiren en campament itinerant pels Ports de Morella; al seu servei de tots ells estigueren 20 monitors. Dels col·laboradors, destacaríem la labor del dirigent Juanjo Trilles Font, i l'abnegat servei de Silvana Lukic al servei del bar fins que arribava l'hora del tancament que un rètol avisava '*Se ha cerrado el bar*'. Trobareu la crònica d'esta esplèndida colònia a PENTECOSTA 15, pàg. 14-15

MORELLA 1997

Va ser la colònia més especial que presentava la societat i el grup com un gran Circ on cada u havia de representar el seu animal. Per això l'anomenàrem '**una colònia de circ**'. Hi van participar 68 infants, amb 21 monitors; pel seu compte els adolescents, com els anys anteriors feren el seu particular campament pel Ports de Morella

LLUCENA 1998

Des d'ara, i per molts més anys, les colònies i els campaments se centren en l'escola comarcal de Llucena que ens acollí bondadosament. En esta primera edició, del 16 al 25 de juliol, hi participen 80 infants i 30 monitors. El lema de la colònia és '**Natura i creació**'. Es el primer any del qual conservem una revista especial de record, amb el títol *AMUNT 1998*. 21 adolescents, que des d'ara anomenarem sempre 'itinerants', feren el seu campament pels camins i el penyal del Penyagolosa fins al retorn a Llucena.

LLUCENA 1999

L'edició d'est any, per títol '**Pobles de Déu**', tingué lloc també a l'escola comarcal de Llucena, del 15 al 24 de juny. Aplega 94 entre infants i adolescents. Pel seu compte, 20 adolescents feren el seu campament ben lluny de casa: al massís del Pedraforca, a la comarca del Berguedà, de 20 al 30 de juliol, abans de tornar a Llucena, amb la participació de 21 adolescents, al servei dels quals 4 monitors i el prevere Joan Llidó, que s'ho passà prou malament. Trobareu la crònica de la colònia i el campament a la revista *AMUNT 1999*

Amb Joan Llidó a la parròquia de Santa Maria l'esplai passa a ser una activitat parroquial i es dóna en les seues dependències, amb un gran nombre d'infants, tant de catequesi de castellà com de valencià.

LLUCENA 2000

Inaugurarem el nou segle XXI amb la colònia de Llucena, que duu per lema '**Festes populars**', amb la participació de 90 infants i adolescents, al servei dels quals 30 monitors. Un reduït grup de 15 adolescents itinerants féu el seu campament caminant de les Useres a la muntanya del Penyagolosa, fins a tornar a Llucena, com refent el camins dels Pelegrins de les Useres.

Trobareu la crònica de la colònia i el campament d'est any a la revista *AMUNT 2000*.

LLUCENA 2001

El lema d'esta colònia fon '**Solatge de pobles**'. Hi participaren 84 infants i adolescents i 31 monitors. El grup dels adolescents, és a dir, els 'itinerants' caminen, aquests mateixos dies, amb 19 acampats, des Puertomingalvo (Terol) al massís del Penyagolosa fins a tornar a Lluçena

La revista-resum de les activitats d'esta edició *AMUNT 2001*, l'encapçala esta significativa frase: 'El teu cotxe és japonès; la teua llengua, llatina; les teues xifres, àrabs; la pizza que et menges, italiana; el gas que empres, algerià; el teu Déu, jueu ... i encara dius que el teu veí és estranger?' Els dies de la colònia i el campament foren del 12 al 21 de juliol

LLUCENA 2002

El lema de la colònia i el campament d'enguany és '**Uns homes distints, una vida distinta**', al·lusió a la diferència que marca la fe dels creients respecte del món i la societat en què estem inserits. La colònia, amb la participació de 93 infants, i 31 monitors, tingué lloc a l'escola de Lluçena de l'11 al 20 de juliol; i aquests mateixos dies tenia lloc al refugi de Bonrepòs, de la Diputació de Lleida, a Tremp (comarca del Pallars Jussà) el campament dels itinerants, amb 26 adolescents acampats, que terminaren l'aventura retornant a Lluçena. Podeu llegir la crònica d'aquesta colònia (i el seu accidentat campament itinerant) a la revista *AMUNT 2002*

Amb el canvi de rector a Santa Maria les sessions de l'esplai durant el curs troben lloc d'acollida als locals del soterrani de la parròquia de sant Cristòfor que porta Julio Silvestre. on encara ara seguim fent les activitats.

LLUCENA 2003

El lema de la colònia d'enguany era '**Un món de fantasia i el fill de l'home**', i tingué lloc del 10 al 19 de juliol, amb assistència de 60 infants i adolescent i 29 monitors. El campament, amb 36 adolescents, est any començà a Vilafamés i seguí un camí d'aventura que els portà fins al retorn a Lluçena. Trobareu la crònica de la colònia i el campament a la revista *AMUNT 2003*

LLUCENA 2004

El lema d'esta colònia d'enguany és ben religiosa, treta de diversos textos del salteri '**Un càntic nou**', i se celebrà del 8 al 17 de juliol. Hi participaren 86 infants i adolescents, dels quals 44 feren el camí itinerant cap al massís del Penyagolosa, fins al retorn a Llucena; i els acompanyaren 33 monitors. Trobareu la crònica de la colònia i el campament a la revista *AMUNT 2004*

LLUCENA 2005

El lema d'esta colònia ha estat '**Mites i història**', i ha tingut lloc a Llucena (colònia) amb un nombre de 72 infants i adolescents, 50 dels quals prengueren parts, com a itinerants, en una llarga marxa que els portà de Morella fins a Llucena passant pel Penyagolosa fins al retorn a Llucena; i els acompanyaren 29 monitors. Trobareu la crònica de la colònia i el campament a la revista *AMUNT 2005*

LLUCENA 2006

El lema d'esta nova colònia seria (com en l'edició de 1996) '**Un campament de pel·lícula**'. Hi participaren 83 infants i adolescents, amb 38 monitors; els itinerants, en nombre de 50 feren la ruta Morella-el Forcall fins tornar a Llucena. Trobareu la crònica de la colònia i el campament a la revista *AMUNT 2006*

LLUCENA 2007

El lema de la colònia és enguany '**la mare Terra**', i tingué lloc entre el 5 i el 14 de juliol. Hi participaren 73 infants i adolescents amb ajuda de 40 monitors; dels quals 21 feren la ruta itinerant des de Mosquerola (Terol) fins al Penyagolosa, i retorn a Llucena. Trobareu la crònica de la colònia i el campament a la revista *AMUNT 2007*

LLUCENA 2008

El lema de la colònia i el campament d'enguany era '**Un poble en festa**': hi participaren 79 infants i adolescents, amb 38 monitors; els itinerants d'enguany feren la ruta des de Montanejos fins al Penyagolosa i retorn a Lluçena. Trobareu la crònica de la colònia i el campament a la revista *AMUNT 2008*

LLUCENA 2009

El lema d'esta colònia i campament AMUNT 2009 era '**Lletra i esperit**', i tingué lloc entre el 3 i el 12 de juliol, amb la participació de 90 infants i adolescents amb la col·laboració de 46 monitors; els itinerants feren la ruta per la serra d'Espadà fins a retornar a Lluçena. Trobareu la crònica de la colònia i el campament a la revista *AMUNT 2009*

LLUCENA 2010

El lema de la colònia era, enguany, '**Un món al revés, gràcies a Déu**'; tingué lloc entre el 14 i el 23 de juliol; hi participaren 99 infants i adolescents, acompanyats per 56 monitors. 75 adolescents acamparen al càmping 'els Ateus' d'Horta de Sant Joan (comarca de la Terra Alta) i feren la ruta itinerant des de la Terra Alta fins al Baix Ebre, passant per Tortosa, i tornant a Lluçena. Trobareu la crònica de la colònia i el campament a la revista *AMUNT 2010*

ESPLAI 2010, comença, enguany, les activitats el dissabte 22 d'octubre, amb doble programació: la primera, per als infants de les colònies i, la segona, per als adolescents itinerants del campament.

LLUCENA 2011

El lema de la colònia era '**Artistes i creadors**'; tingué lloc a l'escola comarcal de Lluçena, des del dia 7 al dia 16 de juliol d'enguany; hi participaren 97 infants i adolescents, servits per 56 monitors; 71 itinerants feren la ruta de les Useres fins al Penyagolosa, resseguint el camí dels Pelegrins fins a tornar a Lluçena. Trobareu la crònica de la colònia i el campament a la revista *AMUNT 2011*, de la qual destacaríem la trista notícia de la mort del company itinerant Marc Montañés Ramos

Enguany ESPLAI 2011 comença les sessions de formació, a la parròquia de sant Cristòfol, el dissabte 22 d'octubre, en dos grups: el dels infants de la colònia i el dels adolescents itinerants del campament

LLUCENA 2012

El lema de la colònia era '**Festes de tot el món**', tingué lloc entre el 5 i el 14 de juliol; hi participaren 90 infants i adolescents acompanyats per 53 monitors; els 72 itinerants del campament feren la ruta des dels Ports fins al massís del Penyagolosa, fent cap a Lluçena. Trobareu la crònica de la colònia i el campament a la revista *AMUNT 2012*

ESPLAI 2012 comença el dissabte 20 d'octubre amb una bona assistència dels infants i els adolescents dels dos grups

VIVER 2013

Per estar l'escola comarcal de Lluçena en obres, haguérem de buscar una nova seu per a la colònia; ens la facilità l'ajuntament de Viver (Alt Palància). El lema de la colònia fon '**Els oficis**'; i tingué lloc entre el 4 i el 13 de juliol; hi participaren, enguany 90 infants i adolescents ajudats per 55 monitors;

Pel seu compte els adolescents del campament, els itinerants, feren la ruta per la comarca de l'Alcalatén, amb jocs a Figueroles i llargues rutes pels camins del Penyagolosa; l'acte final, conjunt de la colònia i el campament, tingué lloc a Viver el dissabte 13 de juliol. Trobareu la crònica de la colònia i el campament a la revista *AMUNT 2013*

VIVER 2014

El lema d'esta colònia seria, com en dos anys abans, '**Un campament de pel·lícula**'; i tingué lloc al mateix lloc de Viver, com l'any passat; hi participaren 95 infants i adolescents dirigits per 48 monitors; els 75 itinerants del campament feren la ruta per les muntanyes de l'Alt Palància fins a tornar a Viver. Trobareu la crònica de la colònia i el campament a la revista *AMUNT 2014*

VIVER 2015

Tingué lloc del 9 al 18 de juliol El lema seria '**Viatge a Ítaca**'. Hi participaren 108 infants i adolescents, al servei dels quals estigueren 53 monitors; al campament hi participaren 54 adolescents que feren la ruta des de Vilafamés fins al cim del Penyagolosa i tornant, finalment, a Viver. Trobareu la crònica de la colònia i el campament a la revista *AMUNT 2015*

LLUCENA 2016

El lema de la colònia és '**La misericòrdia**', i tingué lloc des del dia 7 al dia 16 de juliol. Hi prengueren part 104 infants i adolescents ajudats per 50 monitors; el grup de 79 itinerants feren la ruta dels Ports fins a la comarca de l'Alcalatén per retornar a Lluçena. Trobareu la crònica de la colònia i el campament a la revista *AMUNT 2016*

LLUCENA 2017

Amb el lema '**Amunt la festa**' tingué lloc aquesta colònia del 6 al 15 de juliol. Hi prengueren part 91 infants i adolescents al servei dels quals estigueren 59 monitors; el nombrós grup d'itinerants, 106, féu la ruta de Puertomingalvo (Terol) i el Penyagolosa fins a tornar a Lluçena. En terminar la colònia i el campament, els monitors celebraren una diada commemorativa dels 25 anys de les colònies (1993-2017) els dies 15 i 16 de juliol. Trobareu la crònica de la colònia i el campament a la revista *AMUNT 2017*

Enguany tingué lloc del primer Camp de de Treball, del 17 al 23 de juliol, a la Mata de Morella, per a alumnes de batxillerat, en ajuda de l'Aplec dels Ports, amb Dolça com a responsable.

L'esplai ha tingut enguany la seua trobada de convivència de pasqua, a l'alberg municipal de Cincorres, el cap de setmana, dies 8 i 9 d'abril. El dissabte 3 d'octubre tingué lloc la primera sessió de l'Esplai Pentecosta, amb una nodrida assistència d'infants i d'adolescents, amb molts monitors juvenets, però pocs de majors.

LLUCENA 2018

Amb el lema '**Gent del món**', a esta nova colònia AMUNT, del 5 al 14 de juliol, hi participaren 103 infants i adolescents, al servei dels quals hi hagué 56 monitors; el grup del campament, també nombrós, de 82 itinerants, com l'any passat, feren la ruta per la serra d'Espadà. El dissabte 14, el cor Pentecosta pujà a Lluçena i oferí, en la parròquia del poble, un concert de música religiosa

Trobareu la crònica de la colònia i el campament a la revista *AMUNT 2018*

ESPLAI 2018 comença les sessions de formació el dissabte 27 d'octubre, amb una dotzena de monitors que enguany havien fet el corresponent curset de formació. Enguany també té lloc el segon Camp de Treball, a Herbers, amb Dolça com a responsable, i serví de poderosa ajuda en l'organització de l'Aplec dels Ports d'est any en esta població.

CINCTORRES 2019

Amb la impossibilitat de tornar a Lluçena, per la renovació de les obres en el seu complex escolar (de fet lamentablement ja no hi tornariem més) ens acollí l'ajuntament de Cinctorres (els Ports) en la seua residència de la Roca Parda, del 4 al 13 de juliol. El lema de la colònia era '**Dones i homes que volem canviar el món**'. Hi participaren 79 infants i adolescents, al servei dels quals estigueren 45 monitors; el grup del campament, nombrós com els anys anteriors, amb 95 adolescents, feren la ruta del massís del Penyagolosa fins a retornar a Cinctorres, passant per les poblacions de Vistabella, Xous, Benafigos, Culla, Ares i Castellfort. Trobareu la crònica de la colònia i el campament a la revista *AMUNT 2019*

De l'Esplai 2019 podem recordar que el dia 16 de març pugen a la Magdalena en la romeria anticipada de cada any. En el pla de formació dels dos grups, durant aquest curs s'ha parlat amplament de sexualitat, ús de les xarxes socials i addició a les noves tecnologies.

L'Esplai fa també la seua acampada final de trimestre a Pereroles els dies 13 i 14 d'abril; al matí juguen al circuit de multiaventura Saltapins i, a la nit, fan memòria del darrer sopar de Jesús amb els seus deixebles.

El dissabte 25 de maig té lloc la marxa final de curs, seguint la ruta verda des de Benicàssim fins a Orpesa. Les noves sessions d'Esplai 19-20 comencen el dissabte 26 d'octubre, després de la trobada dels monitors a Pereroles del divendres 18 al diumenge 20 d'octubre. Hi participen una mitjana de 30 infants i adolescents. El dissabte 30 de novembre fan una eixida a l'ermita de Fadrell. El dissabte 4 de desembre participen en la commemoració de les Normes de Castelló, i acaben el trimestre amb un berenar, amb xocolatada, el dissabte 21 de desembre.

Enguany encara s'ha celebrat el Camp de Treball 2019, per a joves de batxillerat que col·laboren en la preparació de l'Aplec dels Ports, al poble d'Herbers

COLÒNIA 2020 LA QUE NO VA PODER SER

L'Esplai 2020 pogué ser normal només els mesos de gener i febrer, abans de la declaració de la pandèmia covid 19. En les sessions es comentaren coses referides a la vila de Castelló, amb passejades, fotos i gimcanes; en les reflexions parlàrem de la benaurança dels pacífics. Pel mes de desembre anterior s'havia plantejat la possibilitat d'organitzar una ruta verda fins a Orpesa.

El dissabte 7 de març té lloc la tradicional romeria particular a la Magdalena, molt poc abans de declarar-se el confinament per la pandèmia de la covid 19. Durant aquests mesos l'Esplai Pentecosta no ha deixat de funcionar. S'hi ha mantingut el contacte amb els infants i els adolescents a qui s'enviaven missatges per mail, amb propostes concretes per fer: una gimcana, una cançó, un poema, una reflexió, un conte. El dissabte 31 de maig, darrera sessió d'esplai, els infants i els adolescents reberen un vídeo fet pels seus monitors, tot desitjant-los bon estiu.

Malgrat la situació pandèmica, la setmana del 4 a l'11 de juliol hi hagué una colònia telemàtica que facilità el contacte entre uns i altres a través de la web de l'Associació. El dissabte, dia 11, hi hagué una trobada al Pinar del Grau, a la qual assistiren, significativament, 115 infants i 30 monitors (per a la qual hi hagué una samarreta de record) que, naturalment, valoràrem moltíssim, en aquella situació. Pel dia 30 d'octubre vam preveure una reunió de monitors per preparar l'esplai del nou curs que, si és possible, començaria el dissabte 31 d'octubre. També hi ha prevista una acampada els dies 7 i 8 de novembre al Mas de Borràs, de Villahermosa.

D'acord amb les famílies, vam decidir reduir les sessions d'esplai a una de sola per mes, i a l'aire lliure, si no hi havia disposicions legals contràries, naturalment.

TORRE-XIVA 2021

En començar aquest any, a causa de la situació, no hem pogut reprendre les sessions setmanals d'esplai. Confiem que la situació millori; i, en tot cas, podríem seguir amb les sessions telemàtiques del curs passat. Durant els dissabtes de 2021 s'ha fet trobades *on-line*. Es reuneixen quatre grups amb els seus monitors per parlar i jugar. Programem també renovar l'excursió a la Magdalena pel dia 17 d'abril seguint les mesures sanitàries. I així es féu amb la participació de cent infants i adolescents (la gent tenia ganes de festa!) tot reflexionant sobre el sentit de la pasqua, entre caminades i jocs. I així arribem al mes de juny en què es prepara la nova edició AMUNT 2021, en tres torns: la colònia dels infants a Torre-xiva, del 12 al 17 de juliol; els itinerants farien esports d'aventura i la ruta del Penyagolosa, en dos grups: els menuts, del 5 al 10 de juliol; els grans, del 12 al 17.

El lema de la colònia i el campament d'enguany era '**Una història per descobrir**'. Hi participaren 43 infants a la colònia, i 101 al campament dels itinerants que feren la ruta Torre-xiva- Figueroles-Penyagolosa fins a tornar a Torre-xiva. Trobareu la crònica de la colònia i el campament a la revista *AMUNT 2021*

Entre les activitats de l'Esplai 2021, podem recordar que els dies 16 i 17 d'octubre, al refugi de Pereroles hi hagué la trobada de formació, a la qual assistiren 20 monitors, on es presentaren els esplèndids enregistraments que n'ha fet l'amic Manel Sifre. Vàrem preveure una primera eixida a les Santes (Cabanès) amb els infants de la colònia, i, al castell de Miravet i al Bartolo, amb els adolescents.

En les sessions d'esplai d'enguany també hi ha hagut classes de guitarra pels interessats. Els dies 11 i 12 de desembre tingué lloc una trobada als Ports de Morella, a la qual s'inscriviren 35 adolescents i 30 infants. Només s'hi va poder fer la previsió per als adolescents.

CINCTORRES 2022

Sembla que enguany comença a veure's una mica de claror, i reprenem l'activitat normal.

El lema de la colònia d'enguany sembla a d'altres dos anteriors **'Protagonistes d'una pel·lícula'** i tingué lloc entre els dies 15 i 23 de juliol. Hi participaren 44 infants, a la colònia; en el campament, el nombre d'itinerants fon de 83; i, al servei dels dos grups, van estar 41 monitors.

Trobareu la crònica de la colònia i el campament a la revista *AMUNT 2022*

En l'Esplai del curs 2022-2023, podem recordar la marxa del dia 17 de febrer, amb 60 infants i una vintena de monitors que caminaren per la via verda de Benicàssim a Orpesa, esmorzaren a la platja de la Renegada i reflexionaren sobre la natura i la seua cura.

El 17 de març 70 infants i adolescents feren la seua particular romeria a la Magdalena, visitaren l'ermita, el castell Vell, la sang dels moros, feren la seua reflexió, cantaren, parlaren pels descoberts i, sobretot, jugaren. I el dissabte 9 i el diumenge 10 d'abril feren una magnífica eixida a l'alberg de la Font Lluny, a la Pobla de Benifassà.

El dissabte 21 de maig tingué lloc l'eixida al Pinar del Grau, com a final de les trobades del curs; hi participaren setanta, entre monitors, infants i adolescents. El dissabte 5 de novembre recomença el curs amb una eixida a les Santes, que després hagué de canviar per una eixida doble: els adolescents a les goles del Millars i els infants, a Santa Quitèria d'Almassora. Acabaren junts, per dinar, a l'ermita de la Maredeu de Gràcia de Vila-real. I, a partir, del dissabte 12 de novembre recomencen les activitats de tots els dissabtes.

Continuem reunint-nos per l'esplai, als soterranis de la parròquia de sant Cristòfol. Durant el nou curs 2022-2023, la reflexió ha estat sobre les obres de misericòrdia, reflexió i actuacions posteriors que han resultat molt interessants.

CINCTORRES 2023

El lema d'esta darrera colònia AMUNT ha estat novament **'les nostres festes'** Trobareu la crònica de la colònia i el campament a la revista *AMUNT 2023*

De l'Esplai de 2023, recordem que dins la temàtica de reflexió sobre les obres de misericòrdia, el dissabte 28 de febrer, els nostres infants i joves han passat un matí collint taronges a l'alqueria dels Alegre per dur-les als menjadors socials. Acabarem els treballs del dia amb cançons i balls populars

Durant el mes de març de 2023 es donà una forta incorporació a l'esplai Pentecosta de molts infants del col·legi Enriqueta Agut, de manera que, el dissabte 4 de febrer, arribarem a ser-ne vuitanta. La romeria de la Magdalena ha estat també exitosa: 80 infants i 20 monitors. El dissabte 25 de març hi hagué un mercat de roba de segona mà, que acabarem depositant a Càritas de Castelló.

LA POBLA DE BENIFASSÀ 2024

El lema de la colònia i el campament AMUNT era enguany '**Del passat al futur**'. S'hi apleguen 76 infants i 30 monitors, seguint dia a dia la temàtica prevista, fent un repàs a les civilitzacions que ens han precedit guiats per l'esperit del passat, del present i del futur. Els 97 itinerants acompanyats per 24 monitors fan ruta per la tinença, visitant Vallibona, Fredes, Rossell, Bel, El Boixar, Coratxar, Castell de cabres i el Bellestar.

Trobareu la crònica de la colònia i el campament a la revista *AMUNT 2024*

FORMACIÓ DE MONITORS

El grup de monitors, en el context agnòstic que es respira per tot arreu ha reflexionat sobre el sentit religiós de la vida. Estes són les consideracions que compartiren en la trobada del 19 d'octubre de 2019 al lloc de Pereroles.

Amb Déu o sense

Abans era freqüent sentir blasfemar pertot. Un vell costum que es va perllongar fins a la generació dels nostres avis. Per què ara no es blasfema (no 'es caguen en...'), si abans era tan corrent? Simplement, perquè, per a la societat d'ara, Déu és inexistent; per què, doncs, hem de malparlar, ofendre, blasfemar contra una persona que no existeix? Ara ja no cal. I és que, abans, la gent normal creia que Déu intervenia en els esdeveniments de les persones (salut, malaltia, vida, mort, sort, dissort). I així solíem sentir a dir freqüentment: si Déu vol, gràcies a Déu ... i, maliciosament, 'me cague en ...' Ara sabem que el perquè de les coses que passen, les pot aclarir la ciència, la medicina, la psicologia, la psiquiatria, o, en darrer terme, l'atzar. Per què atribuir-lo a un personatge que, actualment, ha deixat d'existir? I així és com el nostre poble ha deixat de blasfemar.

No anem a dissertar sobre el tema de l'ateisme o de l'agnosticisme. Per ateisme entenem la negació de Déu, l'afirmació de la seua inexistència; per agnosticisme, l'actitud de qui manté que és impossible que l'home sàpia, amb certesa, si hi ha o no hi ha Déu. Per a l'agnòstic, això és impossible de saber. Per tant, per què ens volem complicar la vida preguntant-nos sobre el tema? Actualment el concepte de Déu és tan estrany com innecessari. Per a l'home actual, totes les coses tenen la seua explicació al marge d'un ésser extramundà; la idea d'un déu és impertinent, sobrer, fora de lloc. Ni com a causa de les coses ni com a finalitat de tot. Les coses sempre han existit, al marge d'una causa inicial (com seria la creació), i, si les coses no tenen cap sentit, no passa res. Les coses són com són, al marge dels nostres raonaments.

D'altra banda, tothom admet ara que no és possible 'provar' filosòficament l'existència de Déu per raons naturals, com pretenia la vella teodicea, i que la síntesi cristiana que elaborà sant Tomas sobre aquest tema (les anomenades 'cinc vies' en la *Suma contra gentiles* i la *Suma theologica*), no conclouen necessàriament a l'existència de Déu.

Nosaltres, però, no necessitem cap raonament especial per acceptar com a real l'existència de Déu; tenim prou, fixant-nos en nosaltres mateixos (el nostre cos, la nostra ment, les nostres capacitats d'entendre, de parlar, d'estimar), en la natura, considerant l'existència de la matèria o els productes del camp per a concloure, sense més, que hi ha una mà secreta que ho ha anat produint tot, pas a pas, des de la pura matèria fins a la meravella del cervell humà, la consciència i la raó. Tot té una causa, i la causa primera és Déu. Parlant familiarment, diem que totes les coses, darrerament, tenen un pare, creador de tot en l'origen, i conservador seu en l'existència.

En aquest sentit, el creient entén que Déu viu en ell, més íntim que ell mateix, com expressa esta bellíssima pregària d'un jueu piadós (1): "Senyor, heu penetrat els meus secrets i em coneixeu; vós sabeu quan m'assec i quan m'alce, descobriu des de lluny els meus propòsits, sabeu prou bé si camine o si descanse, us són coneguts tots els meus passos. Encara no tinc als llavis la paraula, que vós, Senyor, ja la veeu pronunciada. M'estrenyeu a banda i banda, heu posat damunt meu la vostra mà. No puc abastar un saber tan admirable; és tan elevat que no el puc entendre. On aniria lluny del vostre esperit? On fugiria lluny de la vostra presència? Si pujava dalt del cel, hi sou present; si em gitava als inferns, també us hi trobe. Provaré de pendre les ales de l'aurora? Aniré a viure a l'altre extrem de la mar? També allà les vostres mans m'hi portarien, també allà m'hi vindrien a buscar. Diré, doncs que m'amaguen les tenebres i tinga per llum la negra nit? Per a vós no són fosques les tenebres, i la nit és tan clara com el dia: llum o fosca us són igual. Vós heu creat el meu interior, m'heu teixit en les entranyes de la mare. Vos done gràcies perquè m'heu fet tan admirable, les vostres obres són meravelloses: ho reconec amb tota l'ànima. Res del meu cos no us passava per alt quan m'anava fent secretament, com un brodat, en el fons de la terra. Els vostres ulls em veen abans d'estar format, i els anys que em destinàveu eren tots escrits en el vostre llibre abans que n'existís un de sol. Déu meu, com podria ponderar els vostres designis? com podria comptar-los d'un a un? Si m'hi posava, serien més que els grans d'arena. Em desperte i encara estic amb vós ... Déu meu penetreu els meus secrets i coneixeu el meu cor, examineu-me per conèixer què desitge. Mireu si vaig per camins d'idolatria, i guieu-me per camins eterns (*salm* 138, 1-24)

Personalment tinc prou amb esta consideració admirable del nostre cos (i de les coses que ens envolten) per concloure que hi ha Déu, i per compartir la fórmula del credo: 'Crec en un Déu, pare totpoderós, creador del cel i de la terra, de totes les coses visibles i invisibles'. És el mateix raonament que expressa sant Pau al principi de la carta als *Romans* (2): "... Déu mateix ha fet conèixer [als homes] allò que podem saber d'ell. D'ençà que el món va ser creat, el poder etern de Déu i la seua divinitat, que són invisibles, s'han fet visibles a la intel·ligència a través de les coses creades..." (1, 19-20).

Per això, sense més, suposada l'existència de Déu, passe a parlar de la fe tradicional, plantada a orient i occident fa ja dos mil anys, i que ha conformat els valors de la nostra societat, la que creu que Déu mateix s'ha manifestat a través d'un jueu, Jesús de Natzaret (6 a.C-30), del qual deriva la creença que coneixem com 'cristianisme' i la 'nostra' societat reconeguda, raonablement, com cristiana.

Des d'esta mateixa fe, sabem que la idea de Déu que Jesús heretà del seu entorn és la del Déu "amagat" "desconegut" (herència del Sinai: 'Sóc el déu d'Abraham, d'Isaac i de Jacob. Sóc el

qui sóc', YAHWE, *Exode 3, 6-14*) que ell venia a revelar o desvetlar (disputant amb els jueus, els acaba dient: "si no creeu que jo sóc, morireu en el vostre pecat ..., quan haureu enlairat el fill de l'home, coneixereu que jo sóc ..." (*Joan 8, 23-28*).

Concepte oposat, naturalment, al de divinitat/divinitats que acceptava la societat greco-romana juntament amb totes les societats que estigueren en contacte amb el poble jueu. Un deixeble de Jesús de Natzaret (el seu preferit) Joan, fill del Zebedeu, que ell qualificà de "fill del tro" (devia ser de por, violent, 'perillós') escriurà, al principi del seu llibre (o evangeli de Joan): "... a Déu no l'ha vist mai ningú; [Jesús] el fill unigènit, que està en el si del Pare, és qui l'ha donat a conèixer ..." (*Joan 1, 18*).

Seguint les paraules d'aquest Jesús (i els fets relacionats amb ell) podríem descriure Déu (el Déu que ell revela) com un ésser discret que no s'imposa per la seua força, que no presenta espectacles extraordinaris per impressionar els homes, cridant-los l'atenció (ja ha fet prou amb la creació!), (cf. la segona temptació de Jesús al desert); aquest Déu no busca resultar 'evident'. En la seua història terrena, en Jesús de Natzaret, és capaç d'estar al costat de les persones sense forçar-les a reconèixer-lo; més encara, imposa silenci als seus testimonis perquè no el delaten; només vol ser reconegut per aquells que l'acullen (per la fe, naturalment!) com un tresor (amagat), com una sort immensa: 'el regne de Déu' (és a dir, ell) és com un tresor amagat en un camp ...! és 'com una dona que troba una moneda que havia perdut ...' si vols ...

És simptomàtic que aquest Jesús (revelació del Déu verdader), en la seua cruel passió, podent evitar tot el patiment que li venia damunt (suposant que ell era el mateix que havia obrat tants signes i prodigis), es va posar voluntàriament en mans de les autoritats, no va tirar mà dels poders que tenia i que sí que havia desplegat en la seua vida pública (ressuscitant morts, curant malalts, físics i mentals, alliberant les persones de les seues disminucions). Singularment no fa res per demostrar qui és (DEU) davant les autoritats i el poble que contempla la seua desfeta en la creu: '!... si eres fill de Déu, baixa de la creu i creurem en tu ...!' (*Marc 15, 29-32*)

I, també significatiu, com, ressuscitat, apareix i desapareix discretament': diu 'no em toques'; parla amb els testimonis de la resurrecció, fins i tot menja amb ells discretament ... fins a la darrera 'aparició' que narra el llibre dels *Fets dels apòstols*, a Pau de Tars, arribant a Damasc, especialment simptomàtica: no es deixa veure, només una llum potent i una veu que l'interroga: per què em persegueixes? (9, 3-4, i 22, 4-21, i 26, 2-23) ...!és inútil que tires gitzes contra l'agulló!)

Les 'aparicions' o 'manifestacions' de Jesús ressuscitat són màximament discretes: a una persona sola (Maria Magdalena, *Joan 20, 10-18*), i encara disfressant-se, ell, d'un altre (el jardiner), a una parella (els deixebles camí d'Emaús, i encara disfressat de caminant, *Lluc 24, 13-35*), a un grup de deixebles (al llac, i encara difícil de descobrir, desdibuixat fins que el reconeixen: 'és el Senyor!' (*Joan 21, 1-14*), als onze (*Joan 20, 19-29* amb Tomàs i sense); només Pau parla de cinc-cents germans als quals s'aparegué (*1Corintis 15 6*), molts dels quals, diu ell, encara viuen, d'altres ja són morts ... és com si Jesús (DEU), discretament, hagués passat per esta terra atea, agnòstica o naturalment incrédula, sense deixar als humans més que un bellíssim record, una memòria, i unes poques petjades ... per seguir invitant les noves generacions, com solia fer en vida, a creure en ell: si vols ... vine amb mi (creu en mi!)

Sembla que l'estil de la darrera manifestació de Jesús a Pau és el que, des d'ara, va aplegant (pocs) deixebles: d'aquell 'per què em persegueixes' a l'actual 'per què no em reconeixes? per què em fuges, per què no vols saber res de mi?' De la massa innumerable dels que no en volen saber res, Jesús de Natzaret (per als cristians, Déu en persona) continua

reclutant (uns pocs) deixebles, partidaris seus, (avui entre nosaltres, enmig la general indiferència d'agnòstics i ateus).

Descobrir el Déu de Jesús i creure-hi, d'altra banda, suposa la condició de ser (o fer-se) pobre, perquè només els pobres, diu Jesús, són evangelitzats, només ells són aptes per a creure. Què som nosaltres davant l'anunci del regne de Déu, del tresor amagat, de la dracma perduda, de la moneda retrobada, del fill pròdig, del seu misteriós pas per la terra? Simplement, som uns rics, immensament rics, tenim de tot. La nostra fam, la nostra set és exclusivament de béns terrenals i mundanals: poder, domini, bona vida, èxit, diners (treball), propietats, sort, plaers (sexo sobretot), divertiments, distraccions, entreteniments ...

Pensem, per exemple, en allò que representa o ens proporciona un mòbil o una tauleta on, d'alguna manera, hi trobem de tot. Objectes com els mòbils o les tauletes vindrien a ser uns petits ídols als quals sacrificuem la nostra vida, vivim per a ells, per aconseguir-ne els beneficis ... Fins que aquests ídols no caiguen, és impossible que puguem considerar ni tan sols la possibilitat de creure en Déu, en el seu regne, en Jesús de Natzaret, segons la fe cristiana Déu fet home. Significativament, a les colònies i els campaments nostres, demanem que (infants i jovenets) no porten mòbils o tauletes ... quin desastre si els participants estiguessen pendents, cada u, del seu mòbil ...

Quina és la fe cristiana ara, entre la gent que va a missa, alguns de nosaltres que encara anem per les esglésies? Una fe residual, de persones majors (amb pròxima data de caducitat) que seguim uns costums, assistim a uns rituals (missa), ens interessem per detalls, informacions, teories, curiositats ... formem una mena de grup de turistes recorrent la perifèria de la fe ... Els actuals grups de creients (els que vosaltres coneixeu, amb qui teniu contacte) podrien ser descrits com col·lectius de persones interessades a saber coses sobre Jesús i la seua doctrina, simpatitzants seus, enamorats d'una certa estètica, seguidors d'alguna de les seues línies de comportament com serien l'amor (potser simpatia) als altres, la preferència pels darrers, la compassió pels pobres, algun servei als més petits ... elements molt importants, però que potser no són més que els prolegòmens de la fe, els camins que envolten el castell o el temple on se celebraria l'autèntica litúrgia, talment una ONG de la fe ...

Com podríem recuperar la condició de 'pobres' i accedir a la fe? Despullant-nos de tot allò que ens fa rics, autosuficients, satisfets ... Jesús digué a un jove que se li oferí per seguir-lo, que era molt difícil que un ric entrés en el regne de Déu, per no dir 'impossible', i posa l'exemple del camell passant pel forat d'una agulla, tot i que afegí: sí que és possible per a Déu, perquè ell ho pot tot (*Marc 10, 17-31*).

Personalment creem que vosaltres teniu una disposició altament positiva davant la fe. En molts (alguns almenys) de vosaltres hi endevinem signes de fe, sembleu itinerants vers la transcendència, feu cara d'estar oberts a la mística, predestinats al regne de Déu. És igual el món d'on veniu, l'ambient que respireu, la família on obríreu els ulls, la vida que heu portat fins ara ... Jesús solia repetir a la (bona) gent religiosa del seu temps (del partit dretà dels fariseus, bàsicament) que les prostitutes i els pecadors els precedirien en el reconeixement del regne de Déu. Això mateix cal que ho recordem ara, per aplicar-ho entre nosaltres. Mai és tard per plantejar-se l'entrada en aquest món nou de la fe, de l'amor, de Jesús, de Déu ...

En tot cas, creure en Déu, en Jesús, no és una pena, una desgràcia, una fatalitat. Creure i entrar al cercle dels deixebles de Jesús és, al contrari, una sort incalculable, és la gran oportunitat (KAIRÓS, no KRÓNOS) de fer-se immensos, de constituir-se en miracles vivents, de superar tots els límits ... Queden ben lluny tots els personatges de ficció de la novel·la actual o la informàtica (Batman, Spiederman, la Bola de Drac, Harry Potters ...). Jesús descrivia els efectes que els

creients en ell experimentarien: '... en el meu nom expulsaran dimonis, parlaran llenguatges que no coneixien, agafaran serps amb les seues mans, i, si beuen algun verí, no el farà cap mal; imposaran les mans als malalts i es posaran bons (Marc 16, 17-18) ..

Tomàs More descriu en *Libellus vere aureus nec minus salutaris quam festivus* (Londres, 1516), la seua *Utopia*, una illa on tot és distint a la resta del món, a les societats del seu temps (i actuals, naturalment) A l'illa d'Utopia hi habita una societat justa, fraternal i igualitària, fraternal i tolerant; el treball hi és obligatori per a tothom; l'educació és universal; no hi ha propietat privada ni diners, i el càrrecs públics són nomenats per elecció popular ...

De manera semblant, per accedir a la *Utopia* de la fe cristiana, cal creure en impossibles perquè el regne de Déu que Jesús predicà l'integren morts ressuscitats, que han fet el salt de la terra al cel, de la negativitat a la positivitat, de la limitació a la il·limitació, de la impotència a la omnipotència, del temps a l'eternitat, de la subjugació o l'esclavatge a la plena llibertat. Entre altres, el creient en Jesús relativitza la pròpia vida (ell deia 'l'odia') perquè ell s'obri a viure una vida distinta, en diu 'eterna'.

Esta manera de pensar, naturalment, s'oposa frontalment amb el sentit comú. No debades, el missatge cristià va ser rebutjat per la intel·ligència del primer temps, com demostra la reacció dels atenesos davant les paraules de Pau "... així que sentiren parlar de resurrecció dels morts, alguns es van posar a riure, i d'altres digueren: Sobre aquest punt ja t'escoltarem un altre dia. Després d'això, Pau es va retirar d'enmig d'ells. Però uns pocs se li van ajuntar i es convertiren a la fe: Dionís l'areopagita, una dona que es deia Dàmari i uns pocs més (*Fets* 17,32-34). Ací podem entendre la reflexió que el mateix Pau fa a la comunitat de Corint: '... Déu ha volgut salvar els creients per est absurd que prediquem: els jueus demanen prodigis, i els grecs cerquen saviesa, però nosaltres prediquem un messies crucificat, que és un escàndol per als jueus, i, per als grecs, un absurd. Però és poder i saviesa de Déu per a tots els qui són cridats, tant jueus com grecs. Perquè allò que sembla absurd en l'obra de Déu és més savi que la saviesa dels homes, i allò que sembla feble en l'obra de Déu és més fort que no els homes ...' (*1Corintis* 1, 21-25)

No debades el mateix Tomàs More fon capaç de fer broma sobre la pròpia execució en el patíbul, quan demanà als funcionaris reials que l'ajudassen a pujar-ne les escales, que ell ja les baixaria tot sol. I al botxí quan es disposava a degollar-lo, li digué que no li apartés els pèls de la barba, que la barba no havia ofès al rei. I en la seua pregària personal, demanava: "... doneu-me, Senyor, sentit de l'humor; concediu-me la gràcia de comprendre les bromes perquè conega en la vida una mica d'alegria i la puga comunicar als altres".

Per acabar, quedem-nos amb la síntesi de la fe cristiana que descriu el convers Pau de Tars, el millor comentari al manament nou de Jesús 'En això coneixeran que sou deixebles meus, si us estimeu els uns als altres, tal com jo us he estimat' (*Joan* 13, 34). Parle del capítol 13 de la seua carta a la comunitat de Corint, que solem sentir en la celebració dels matrimonis.

Utopia, naturalment, en el nostre context polític-social, sempre estarà més a prop de partits esquerrosos com Podem, Esquerra Unida i Republicana, Junts pel sí, o partits ecologistes i comunistes etc. que dels partits de centre-dreta-extrema dreta com Ciudadanos, Partit Popular i Vox. Personalment pense que un creient en Jesús de Natzaret, posat a jugar en política no podria fer-ho mai a la dreta, ni votar les dretes. Jesús va ser condemnat per la política de dretes dels religiosos fariseus i dels romans al poder. La fe, si és autèntica, s'instal·la necessàriament en l'esquerra. Cap a esta banda es decanta tota la doctrina i la vida de Jesús de Natzaret. I així entendreu també quina és la nostra tendència cultural i política que explicitem en la nostra línia educativa.

No podríem seguir parlant-ne més avant?, tindria interès per a vosaltres una trobada amigable parlant del sentit de la fe en el nostre entorn social?. Hi podríem intercanviar punts de vista sobre: Ateisme avui dia, Agnosticisme avui dia, la fe en Déu en diverses cultures, la fe cristiana que informa la societat occidental

Jesús de Natzaret

Jesús de Natzaret devia ser un jove que va viure d'un treball manual, (almenys durant uns vint anys); devia guanyar-se la vida fent treballs artesanals (com a fuster, manyà i obrer) pels quals devia cobrar; devia fer una vida relativament normal entre els seus companys d'edat, de sinagoga, de treball... fins que trenca amb esta 'normalitat' i es manifesta a l'opinió pública, anunciant que Déu havia vingut a regnar (en ell i per ell)

(O, potser, ja devia ser vist pels seus paisans com una miqueta estrany; això explicaria l'animadversió que li demostren els seus antics veïns el dia quan torna a Natzaret, segons refereixen els evangelis de *Mateu* 13, 53-58, *Marc* 6, 1-6 i *Lluc* 4, 16-30, fins a l'extrem que se l'enduen per estimbar-lo (precipitar-lo) de dalt d'una muntanya).

I és que ell, en un moment de la seua vida, deixa la casa, i se'n va al desert, a viure en companyia dels animals ferotges quaranta dies (*Marc* 1, 13)... Allí entén quina és la seua missió en el món: havia vingut a revelar Déu i els seus plans, i per a això havia de renunciar a ser conegut, valorat, enlairat, admirat (cf. temptacions en el desert, sobretot la segona), i acceptar la vocació de servidor de Déu (que descriu el profeta Isaïes en els capítols 42, 52, 53 i 61), el darrer servidor de tots, acceptant fins i tot la pena pròpia dels esquerrosos, nacionalistes, terroristes als quals els romans reservaven el suplici més horrorós i vergonyós que havien inventat, la creu.

En aquest sentit, és curiós com Jesús, des del primer moment, parla de la mort com del seu destí, i de la necessitat que els seus deixebles accepten la pròpia creu ... com trobem en *Mateu* 16, 21-28; *Marc* 8, 31-9, 1 i *Lluc* 9, 22-27 ... Podem ben creure que els deixebles de Jesús, per merèixer aquest castic, hauran de ser assimilats als terroristes, els anticonstitucionalistes, als enemics de l'autoritat legítimament constituïda, a gent nefanda, culpable dels principals crims, és a dir crims de lesa majestat (pensem com seran perseguits per no acceptar l'autoritat de l'emperador en només reconèixer Jesús com a Senyor (KAISAR), no l'emperador ...

Comptem amb prou fonts antigues que testifiquen l'opinió que tenia la gent sobre els cristians: ateus, sacrílegs execrables, desobedients a l'autoritat de l'emperador, enemics públics ... I, també com són d'aclaridores les paraules de Jesús sobre el futur immediat que espera als seus deixebles: "... tots els pobles vos odiaran per causa del meu nom ... molts sucumbiran, es denunciaran els uns als altres i s'odiaran entre ells ..." (*Mateu* 24, 9-10).

Podem comprovar com es fa realitat esta situació en la passió de molts dels màrtirs dels quatre primers segles i quin és el motiu de la seua condemna. Pau ens en dóna una aclariment interessant: 'Per això us faig saber que ningú que parle mogut per l'esperit de Déu no diu: 'Maleït sia Jesús', i que tampoc ningú no pot dir 'Jesús és el Senyor' si no el mou l'esperit Sant (*1Corintis* 12, 3).

Finalment direm que el cristianisme, des dels orígens, tingué els seus detractors. A banda l'oposició frontal dels jueus (poble, sinagoga, rabins, autoritats, partits político-religiosos ...) i l'autoritat de l'imperi romà, hem de comptabilitzar l'impacte que la fe cristiana produeix en el món cultural greco-romà. Per posar uns exemples, en referim dos casos.

El primer és el de la predicació de Pau a l'areòpag d'Atenes: "... així que sentiren parlar de resurrecció dels morts, alguns es van posar a riure, i d'altres digueren: Sobre aquest punt ja t'escoltarem un altre dia. Després d'això, Pau es va retirar d'enmig d'ells. Però uns pocs se li van

ajuntar i es convertiren a la fe: Dionís l'areopagita, una dona que es deia Dàmaris i uns pocs més (*Fets 17,32-34*)

El segon cas és també de Pau davant el tribunal romà a la ciutat de Cesarea. Quan Pau acabà de contar la seua experiència de Jesús ressuscitat, "... el procurador romà Festus li digué: Pau, és boig! Tanta lletra et fa perdre el cap. Ell li respon: Jo no sóc boig, il·lustre Festus; ben al contrari, les coses que dic són certes i assenyades. El rei, a qui m'adrece amb confiança, n'està prou assabentat, i estic convençut que no ignora res de tot això, perquè no és pas en un racó de món que aquests fets han succeït. Rei Agripa, creus en els profetes? Sé que hi creus! Agripa respongué a Pau: Falta ben poc perquè em convences de fer-me cristià!..." (*Fets 26, 24-28*)

No és estrany, doncs, que, a partir d'estes experiències, Pau parle de la fe evangèlica com a escàndol per als jueus i estupidesa per als grecs, però, per als qui se salven, saviesa de Déu. (curiosa la imatge del segle II que representa un crucificat amb cap d'ase, primera imatge de Jesús crucificat, primera blasfèmia contra la fe cristiana) Així diu Pau: "... Déu ha volgut salvar els creients per est absurd que prediquem: els jueus demanen prodigis, i els grecs cerquen saviesa, però nosaltres prediquem un messies crucificat, que és un escàndol per als jueus, i, per als grecs, un absurd. Però és poder i saviesa de Déu per a tots els qui són cridats, tant jueus com grecs. Perquè allò que sembla absurd en l'obra de Déu és més savi que la saviesa dels homes, i allò que sembla feble en l'obra de Déu és més fort que no els homes ..." (*1Corintis 1, 21-25*)

Darrere la presentació de Jesús, mort i ressuscitat, hi veem la fe en un únic Déu que és amor, i, per això, només hi ha sintonia amb aquest Déu de Jesucrist quan l'home viu en l'amor. Per aquest motiu podríem acabar fent la síntesi del cristianisme amb les paraules de Pau sobre l'amor: "... Si jo parlava els llenguatges dels homes i dels àngels, però no estimava, seria com una esquella estrepitosa o uns platerets estridents. Si ... penetrava tots els secrets amagats ... i tots els coneixements, si tenia tanta fe que fos capaç de moure les muntanyes, però no estimava, no seria res. Si repartia tots els meus béns als pobres, fins i tot em venia a mi mateix per esclau i tenia així un motiu de glòria, però no estimava, de res no em serviria. El qui estima és pacient, és bondadós, el qui estima no té enveja, no és altiu ni orgullós, no és groller ni egoista, no s'irrita ni es venja, no s'alegra de la mentida, sinó que troba el goig en la veritat; tot ho excusa, tot ho creu, tot ho espera, tot ho suporta. L'amor no passarà mai ..." (*1Corintis 13, 1-8*)

IDEARI DELS GRUPS D'ESPLAI PENTECOSTA

Objectius

L'objectiu fonamental del nostre centre d'esplai és **l'educació i el creixement integral** dels infants i els adolescents, amb la metodologia que ens és pròpia.

Entenem per 'integral' aquell creixement que desplega, de forma harmònica i equilibrada, les potencialitats dels infants i els adolescents en tots els àmbits de la seua persona:

- àmbit **personal**, de relació amb u mateix, d'interiorització del propi cos i del propi esperit.
- àmbit **interpersonal**, de relació amb les persones més pròximes, amb els infants i els monitors
- àmbit **social**, del barri, de la ciutat, del propi país.
- àmbit **ecològic**, de relació i intercanvi amb el medi natural.
- àmbit **transcendent**, de la fe, dels absoluts, de la recerca de sentit.

La utopia de persona i de societat

És per això que ens plantegem un model de persona i de societat cap al qual volem caminar. En aquest sentit volem que **l'home i la dona** siguin:

- **lliures i amb identitat**, compromesos amb un estil de vida pel qual han optat conscientment a partir dels valors que la història humana i l'evangeli ens han anat descobrint com a creadors de persona i de comunitat.
- amb una forta **dimensió comunitària**, capaços d'enriquir i enriquir-se en el **diàleg profund** i la convivència amb els altres.
- **acollidors i contemplatius**, oberts a la relació amb Déu i formant comunitat amb els altres.
- **crítics** amb ells mateixos i amb la societat en què viuen, i que tenen la justícia i el perdó com a valors necessaris.
- amb **autoestima i esperit de superació**, però que sabem acceptar les pròpies limitacions.
- **reflexius** i capaços d'aprofundir en les actituds i en el coneixement de si mateixos, dels altres i fins i tot de Déu.
- que **estimen la natura** i l'entorn, com un do, cercant alternatives que n'afavorisquen la conservació i l'equilibri.
- que assumisquen **la nostra cultura i la nostra llengua** com a vehicle de relació i de participació en la societat.
- **pacífics i pacificadors** en la seua forma de pensar i d'actuar, i respectuosos amb la dels altres.
- **solidaris, altruistes** i atents a les necessitats de les persones.
- **compromesos** amb la societat i amb la voluntat de superar injustícies.
- **actius, amb iniciativa**.
- **afectius**, que viuen i expressen els seus afectes de forma natural
- **austers**, ja que no es tracta de tenir més sinó de tenir allò que cal.
- **oberts a la fe** en Jesucrist, un do que poden acollir lliurement.

I volem una societat que siga:

- **justa i lliure**, que permeta promoure els drets i els valors de les persones.
- **inclusiva**, que faça possible la participació responsable de tots i pose els mitjans necessaris per al desplegament de les capacitats dels seus membres.
- **oberta** i capaç d'establir lligams de cooperació amb altres col·lectius.
- **respectuosa i solidària**, que suprimisca qualsevol classe d'esclavatge, d'opressió o de marginació.

Metodologia

El nostre plantejament educatiu, l'hem fet sobre la base de l'àmbit d'actuació que ens és propi: **el lleure** dels infants.

Creiem que aquest temps de lleure no ha de ser un temps d'evasió que pugua afavorir el consumisme, la passivitat, l'individualisme i la superficialitat. Més bé cal que esdevinga un **temps privilegiat per al creixement personal**.

L'acció educativa en l'esplai, cal que siga viscuda en un ambient lúdic, marcat per l'aventura, la creativitat, l'amistat, el contacte amb la natura, l'alegria i la festa.

Aquest estil que anomenem "animació", vol potenciar en els infants i els adolescents l'expressió de la seua interioritat en un marc pedagògic adequat que l'acompanye en el seu procés de maduració.

Amb el joc i les activitats, a l'esplai eduquem comportaments, actituds i valors amb la intenció que transcendisquen a totes les altres situacions de la vida, transformant-la.

El procés educatiu

Aquest procés educatiu s'estructura en:

- un **plantejament inicial** a partir d'una realitat que observem, **triant uns objectius** i pensant en uns mitjans per assolir-los.
- una **intervenció educativa**, realitzada a través de les **activitats**, i que tenen els infants i els adolescent com a principals **protagonistes**.
- una **avaluació**, que és la reflexió sobre l'experiència feta, per revisar-la, valorant després si s'han aconseguit les finalitats marcades i proposar-ne de noves.

L'educació en el grup

El grup d'infants és el marc on es despleguen les activitats de l'esplai i on estes prenen la seua dimensió educativa.

És un **espai de sociabilitat** on cadascú - infants i monitors - exerceix les seues responsabilitats i aprèn a acceptar compromisos i a relacionar-se amb els altres.

En el grup la persona és la realitat més important. Cadascú s'esforça a acceptar-la i a acceptar

l'altre tal com és. Esta acollida mútua es viu en un clima de participació, d'afectivitat, de creativitat, d'animació i de festa.

El marc concret d'intervenció educativa

La nostra intervenció educativa es desplega en els següents marcs concrets:

- el **centre d'esplai**, on amb caràcter periòdic durant el curs escolar ens reunim per dur a terme les activitats.
- les **colònies** de vacances, activitat extraordinària, lluny de casa on es potencia d'una manera excepcional la vida de grup.
- les **rutes d'estiu** en què, d'una manera anàloga a les colònies es potencia encara més el contacte amb la natura.
- les **activitats extraordinàries** del propi esplai.

Agents

Per tal de dur a terme aquesta tasca posarem en funcionament un treball d'equip de monitors i monitores amb diverses funcions, **coordinació, jocs i animació, música, tallers, rutes, animació de la fe...**

Caldrà oferir als monitors i monitores una **formació permanent** que els capacite per a un exercici competent com a educadors, a través de coneixements de pedagogia, de psicologia, de tècniques, de jocs...

El monitor ha de ser **acompanyat**, des del moment que s'incorpora a l'esplai a interioritzar en fet que la seua tasca educativa demana anar més enllà d'una simple activitat de servei o d'entreteniment.

Ha de prioritzar el **servei als infants i als companys** monitors. Ha de **madurar la seua generositat** inicial amb un exercici de discerniment sobre el significat i l'abast del compromís que pren.

IN MEMORIAM ELS QUE ENS HAN DEIXAT

GENER

- 03, **Maria Lledó Dolç Boix**, ATS, devota de missa d'onze (2019)
- 18, **Miquel Angel Bisbal Martínez** (2016), nat a Llombai (Ribedra Alta, 1933) i mort a Castelló, marit de Rosa Orquín Sebastià, soci de la Josep Climent
- 24, **Joaquim Balaguer Martinavarro** (1883-1969), prevere, rector de Santa Maria des de 1935, i reconstructor seu des de 1939.
- 28, **Vicent Bengoetxea Meyer** (1930-2018), rector de Santa Maria (1969-2006), ànima de l'acabament de Santa Maria, Honor Pentecosta 2016
- Mario Trullén Aznar** (1933-2018), vidu de Fina Torres Sancho, pare de Mario i Victoria

FEBRER

- 15, **Josep Porcar Ivars**, prevere virtuós i amic dels seus amics, mort en al context de la Covid, als 90 anys (2021)
- Vicent Mestre Bellés**, virtuós prevere, natural de la Todolella (els Ports), rector del seminari de Tortosa, familiar de sa Santedat, proposat bisbe d'Eivissa, morí santament de Covid (2021)

MARÇ

- 17, **Josep Mercè Ferreres**, prevere, marit de Lledó Boix Benedito, soci de la Josep Climent i Honor Pentecosta 2014
- 19, **Vicent Ripollés Pérez**, natural de Castelló (1867), músic prolífic, compositor dels goigs de la Maredeu de Lledó (1924), mort a Rocafort (Horta de València, 1943)
- Cristòfor Sunyer Aguiló**, prevere, entranyable rector de la Sénia, que ens acollí ben cordialment en esta població amb Joventuts Unides; natural de Batea i mort en esta població (2017), Honor Pentecosta 2003
- Amparo Garcia Ferran**, una de les quatre Maries de missa s'onze, sòcia de la Josep Climent, morta als 94 anys

ABRIL

- 07, **Josep Puigdollers Espinós**, marit d'Encarna Rius (2008)
- 14, **Rafael Casanova Colomer** (1999), natural de València, prevere jesuïta, soci de la Josep Climent
- 17, **Rosita Tena Rubio**, la mare de la missa de les Onze, una de les quatre Maries, sòcia de la Josep Climent que moria en el parèntesi de la Covid 19 (2020)
- 19, **Marian Guillamón Llorenç**, col·laboradora dels campaments dels anys setanta, puríssima insigne (2016)

- 21, **Josep Maria Cases d'Ordal** (1994), nat a Santa Eulàlia de Riuprimer i mort a Girona, bisbe de Sogorb-Castelló (1971-1995), fundador dels Grups d'Oració i Amistat, Honor Pentecosta 1995.
- 28, **Teresa Vives Montsonís** (2015), nada i morta a Castelló, mare de Teresa Peydró, sòcia de la Josep Climent

MAIG

- 05, **Josep Ramon Herrero Garcia** diaca de l'arxiprestal de Vila-real i teòleg (1991)
- 08, **Jesús Miralles Porcar**, nat a Atzeneta, germà del "Barbas", prevere, rector, entre altres, de Culla, mort a (Barcelona) (2009), soci de la Josep Climent
- 20, **Rosa Cortés Rey**, nada a les Canàries (1933) i morta a Castelló (2016) coneguda familiarment com "la Canària", sòcia (amb Celso Millo) de la Josep Climent
- 25, **Maria Segarra Ferrando**, tercera presidenta de l'Associació Josep Climent, mare de quatre fills Folch-Segarra, que moria a la residència de Premià de Mar (Barcelona, 2020), soterrada amb el seu marit a la Salzadella
- Rafael Sanus Abat**, bisbe auxiliar de València, honor Pentecosta (2002)

JUNY

- 10, **Maria Electra Pallarés Tena**, viuda de Manuel Brea Nebot, assídua a la missa d'onze els dos darrers anys, morta a Castelló (2017) als 82 anys.
- 15, **Joaquim Roures Marco** (2017), nat a les Useres (1941) insigne pintor, mort a Castelló (2017), honor Societat 2018 a títol pòstum.
- 21 **Pasqual Montoliu Gil** (2015), nat i mort a Vila-real, exprevere, marit de Cinta Monfort, i pare de tres filles, col·laborador i soci de la Josep Climent
- 28, **Elvira Rambla Sales**, soprano durant molts anys del cor Pentecosta (2019)
- Marc Montañés Ramos**, mort als catorze anys, adolescent que participà en quatre colònies i campaments Amunt (2006-2010)

JULIOL

- 21, **Antoni Andrés Garcia**, marit de Lola, baix els darrers anys del Cor Pentecosta, nat a Vilafranca (1937) i mort a Castelló (2017)
- 30, **Domingo Vilar Climent** afiliat al partit Popular, afusellat al riu Sec (1940), Honor Societat 2020.
- 31, **Joan Llidó Herrero** (2022), nat a Artana i mort a Castelló, missioner a l'Àfrica, rector del seminari, vicari general de la diòcesi, professor de la universitat Jaume I, rector de Santa Maria i fundador de la parròquia del Salvador de Castelló, Honor Pentecosta 1995

AGOST

- 05, **Vicent Marçà Duch** (2005), nat i mort a Castelló, marit de Dolors Ibáñez i pare d'Anna i Vicent Marçà, conseller d'Ensenyament de la Generalitat Valenciana (2015), soci de la Josep Climent.
- 12, **Antoni Deig Clotet**, bisbe de Menorca i, darrerament, de Solsona (2003), honor Pentecosta 2000
- 13, **Joan Ramon Herrero Llidó**, prevere de Santa Maria, músic fundador i director de la coral Vicent Ripollés i del conservatori professional de Castelló (1996). Honor Pentecosta 2017

15, **Rafael Lloret Terol**, marit de Virgínia Porcar Gómez, pare de 5 fills, mestre, animador cultural, (2019)

Josep Maria Peris Polo, prevere de la congregació dels Operaris Diocesans, rector del seminari de Barcelona, mort a la Torre d'en Besora en temps de la guerra civil (1936) i beatificat per Joan Pau II

16, **Ester Massó Massó** (2009), nada (1927) i morta a Ribesalbes, dona de Francesc Trilles Bonet, benefactora i sòcia de la Josep Climent

Immaculada Lleó Pallarès, esposa de Lluís Gimeno Betí, (2013)

23, **Agustí Flors Bonet** (2011), nat a Castelló i mort a Vila-real, marit de Maria Alonso de Armiño Rovira, pare d'Agustí Flors, soci, president i cofundador de la Josep Climent (1998-2006)

27, **Fina Torres Sancho** (2011), nada i morta a Castelló, dona de Mario Trullent Aznar, sòcia de la Josep Climent,

Ramon Capilla González, teòleg, marit de Mercè Dies Caballero i pare de Gemma (2019)

SETEMBRE

04, **Miquel Redorat Foix** (1994), nat a Benicarló, mort a Vinaròs (1994), prevere de la diòcesi de Tortosa, lluitador per l'ecologia, soci de la Josep Climent com a honor Pentecosta 1993

Vicent Martínez Santamaria, funcionari de la Diputació (publicacions), home bo, i assidu participant a la missa d'Onze (2019)

05, **Lledó Maiques Sangüesa** activa en el grup del Dissabte a les 7 (2015)

OCTUBRE

04, **Josep Pont i Gol** (1995), nat (1907) a Bellpuig, mort a Lleida, bisbe de Sogorb (1951) i de Sogorb-Castelló (1960-1970) i arquebisbe de Tarragona (1971-1986), soci de la Josep Climent i honor Pentecosta 1990

NOVEMBRE

21, **Pere Riutort Mestre**, religiós dels Sagrats Cors, benemèrit per la llengua en la litúrgia, pare del *Llibre del poble de Déu* mort i soterrat a la població de Tàrbena (Marina Baixa, Vall de Gallinera, 2021) Honor Pentecosta 1998.

24, **Ricard Garcia Cerdà**, el 'padre Ricardo', pare dels pobres, fill adoptiu de Castelló, prevere, (2019) Honor Societat 2005

27, **Josep Climent Avinent** (1781), nat a Castelló (1706), bisbe de Barcelona (1766-1775) i mort a Castelló (1781), patró de l'associació que duu el seu nom

30, **Anna Albert Martí**, molt popular a la ciutat com a fotògrafa de la vida i la gent de Castelló, morta sobtadament (2020)

DESEMBRE

05, **Francesc Vicent Doménech** (2004), "Quiquet de Castàlia", nat i mort a Castelló, marit de ConsolAguilar Aparici, pare de Lledó, Magda i Jaume,

14, **Maria Àngels Caselles Fusalba** (2003) nada a Sant Esteve Sesrovires i morta a Castelló (2003), dona de Nicolás Bolarín Jara

CRONOLOGIA 1958-2024

1958, mor el papa Pius XII.

Angelo Giuseppe Roncalli, papa Joan XXIII

1959, Joan XXIII, convoca el concili II del Vaticà

1960, **constituïda la nova diòcesi de Sogorb-Castelló**, separada dels antics bisbats de Sogorb i de Tortosa

Josep Pont i Gol, primer bisbe de la diòcesi de Sogorb-Castelló

Josep Perarnau, canonge de Sogorb, cap pensant del nou bisbat

Antoni Deig, canonge de Sogorb, administrador i home de confiança

Santa Maria de Castelló, cocatedral de la nova seu diocesana

Tenen lloc, a Barcelona, els fets del Palau de la Música

1961, Joan XXIII publica l'encíclica *Mater et Magistra*

Consolidació de la Nova Cançó amb els Setze Jutges

Inaugurat el seminari major de Sogorb-Castelló a l'antiga casa dels Orfes de Castelló

Mn. **Joan Baptista Manyà Alcoverro**, professor de teologia

Mn. **Josep Perarnau Espelt**, professor

1962, Primer període de sessions del concili II del Vaticà

Joan Fuster publica *Nosaltres els valencians*

1963, Joan XXIII publica l'encíclica *Pacem in terris*

Campanya 25 años de paz del règim del general Franco

L'abat de Montserrat Antoni Esquerrer contra la campanya *25 años de paz*

mor el papa sant Joan XXIII

Joan Baptista Montini, papa sant Pau VI

Tercera sessió del **concili II del Vaticà**: publicació de la constitució

Sacrosantum concilium sobre la sagrada litúrgia

John F. Kennedy és assassinat a Dallas

Martin Luter King pronuncia el discurs 'Jo somie'

1964, Tercera sessió del concili II del Vaticà

Constitució dogmàtica **Lumen gentium** sobre l'Església.

Cinquena sessió pública, Decret *Orientalium ecclesiarum*

Cinquena sessió pública.

Decret *Unitatis redintegratio* sobre l'ecumenisme

Instrucció de la pontifícia comissió Bíblica *Sancta mater Ecclesia*, sobre la veritat històrica dels evangelis

La conferència dels estats àrabs auspicia la creació de l'organització per l'alliberament de Palestina (OAP)

Es posa de moda la minifaldilla de les dones

A la parròquia de sant Medir de Barcelona naix **Comissions Obreres**

1965, Quart període de sessions i clausura del Concili II del Vaticà:

Setena sessió: publicació de la *Declaració Nostra aetate* sobre les relacions de l'Església amb les religions no cristianes

Vuitena sessió pública: Constitució dogmàtica *Dei Verbum* sobre la divina revelació

Novena sessió pública:

Declaració *Dignitatis humanae* sobre la llibertat religiosa

Constitució pastoral **Gaudium et spes** sobre l'Església en el món actual:

Encíclica *Mysterium fidei* sobre diversos errors relatius a l'eucaristia, la presència substancial de Crist en l'eucaristia i la presència de Crist després de la consagració

Allocució del papa Pau VI a l'assemblea general de les Nacions Unides a Nova York

Declaració conjunta del papa Pau VI i el patriarca Atenàgores I

de Constantinoble *Penetrés de reconnaissance*

Les tropes americanes bombardegen el Vietnam del Nord

L'abat de Montserrat Aureli M. Esquerrer, expulsat de l'estat espanyol

Responent a la campanya 'Volem bisbes catalans' comencen els nomenaments de bisbes catalans

El general Mobutu lidera un colp d'estat al Congo

Hassan II restableix la monarquia absoluta al Marroc

Houari Boumedienne fa un colp d'estat a Algèria

1966, Amb Andreu Martínez Motos naix **Joventuts Unides de la Sènia** (Montsià)

Manuel Fraga Iribarne es banya a Palomares (Almeria)

Indira Gandhi, primera ministra de l'Índia

A la Xina, Mao Zedong impulsa la seua revolució cultural i promou una onada de purgues a l'exèrcit, el partit i la universitat.

A Barcelona, estudiants i intel·lectuals es tanquen, al convent de Caputxins de Sarrià (fet conegut com la 'Caputxinada'), i funden el sindicat democràtic dels estudiants de la universitat de Barcelona

Als Estats Units d'Amèrica, proliferen les comunitats de hipies que abonen l'amor lliure, l'ús d'estupefaents i la pau

1967, Encíclica **Populorum progressio** del papa Pau VI sobre la necessitat del desplegament dels pobles, el seu desequilibri creixent, el desplegament global, els béns del món destinats a tothom, el liberalisme econòmic, l'ús de la violència i la revolució,

l'acció de tothom en comú, el creixement demogràfic, l'autèntica humanitat, la fraternitat, les relacions econòmiques, el racisme i l'esperança d'un món millor (DH 4440-4469)

Comissions Obreres promou vagues a Madrid, Astúries i Barcelona en la jornada de lluita sindical

A Grècia, colp d'estat dels coronels contra el govern de Constantí II

Biafra, república independent de Nigèria

El grup dels Setanta (G-77) elabora la carta d'Alger demanant l'11% del PIB per a desenvolupament econòmic

Tropes israelianes, en sis dies, ocupen Cisjordània, Gaza, els Alts del Golan i la península del Sinaí

El Che Guevara, capturat i executat a Bolívia

Cien años de soledad de Gabriel Garcia Márquez

El castellà Marcelo González Martín, bisbe de Barcelona i resposta irada de l'església de Barcelona

1968, Encíclica ***Humanae vitae*** del papa Pau VI sobre l'amor conjugal, l'acte conjugal i les formes lícites i il·lícites en el control de la natalitat (DH 4470-4479) que provoca una reacció entre els sectors progressistes de l'església

Document de la II conferència general de l'episcopat llatinoamericà a Medellín (Colòmbia) *Presencia de la Iglesia* que tracta els temes de la justícia, la pau, la joventut i promou una església pobra

A la parròquia de sant Vicent de Castelló se celebra la primera missa en valencià a la ciutat de Castelló

Mor, al convent de sant Giovanni Rotondo (Apúlia, Itàlia), sant Pius de Pietrelcina (Francesc) Forgione

Als Estats Units d'Amèrica, **assassinats de Martin Luter King** i de **Robert Kennedy**

A París, la nit de les barricades aplega un milió de persones

Tancs soviètics posen fi a la Primavera de Praga

Naix la universitat catalana d'estiu (UCE)

L'Apollo 8 fa el primer vol pilotat al voltant de la Lluna

A Barcelona, vaga obrera a la factoria de SEAT

A Barcelona, comença la publicació de la

Gran Enciclopèdia Catalana

1969, A Barcelona, la policia deté molts dels estudiants aplegats en una assemblea a la universitat central

El **general Franco** designa **Joan Carles de Borbó**, successor seu

Tropes britàniques a Irlanda del Nord per combatre els alçaments catòlics de Belfast i Londonderry

A Líbia, el coronel Gadafi enderroca la monarquia i proclama la república

Neil Amstrong, tripulant la nau Apollo 11, primer home que trepitja la superfície lunar

El valencià Ricard Maria Carles Gordó, bisbe de Tortosa

Mor Mn. **Joaquim Balaguer** Martinavarro, arxiprest de Santa Maria (1935-1969)

Projecte de nova parròquia al barri al voltant del Camí de l'estació de Vila-real

Francesc Casanovas, Vicent M. Ferrer i Lourdes Campi promouen el Seminari del Poble de Déu

1970, El govern iraquí concedeix l'autonomia al seu poble kurd

Als Estats Units, se succeeixen les manifestacions contra la guerra al Vietnam

Salvador Allende, president de Xile

Consell de guerra contra alguns militants d'ETA que seran executats

A Vila-real, inauguració de la parròquia de Santa Isabel d'Aragó

1971, Amb ocasió dels 80 anys de l'encíclica *Rerum novarum* del papa Lleó XIII, el Papa Pau VI publica la Carta apostòlica *Octogesima adveniens*

A l'església de sant Agustí de Barcelona es constitueix l'Assemblea de Catalunya, que integra l'oposició antifranquista catalana

La unió Soviètica posa en òrbita la primera estació espacial, la Soyut I

El català Narcís Jubany Arnau, arquebisbe de Barcelona

Primer campament de la Sènia amb alumnes de la Consolació de Vila-real

1972, Declaració de la congregació per a la Doctrina de la Fe *Mysterium fidei* sobre els darrers errors cristològics i trinitaris

El gironí Josep Maria Cases d'Ordal, segon bisbe de Sogorb-Castelló

Mor Joaquín Balaguer Martinavarro, rector de Santa Maria (1935-1969)

Vicent Bengoetxea Meyer, rector de Santa Maria

L'OLP assassina onze atletes israelians als jocs Olímpics de Munic

Richard Nixon dimiteix el càrrec de president per l'afer *Watergate*

Destruïda, per un terratrèmol, la ciutat de Managua

L'empresa holandesa Philips comercialitza la cinta de vídeo

El seminari major de Sogorb-Castelló a Alfara del Patriarca

Segon campament de la Sènia amb alumnes de la Consolació de Vila-real

1973, Declaració de la congregació per a la Doctrina de la Fe *Mysterium ecclesiae* sobre l'església de Crist, la seua infal·libilitat, i, també, la del seu magisteri

El general Franco nomena president del govern l'almirall Luis Carrero Blanco, que mor en un atemptat perpetrat per ETA

Lluís M. Xirinacs fa vaga de fam davant la presó model

En la guerra del Yom Kippur, Israel ix triomfant

El general **Augusto Pinochet** lidera un colp d'estat a Xile

El president **Salvador Allende** hi mor, i hi ha milers de detinguts, torturats i desapareguts

Domingo Peron torna a l'Argentina i n'és elegit president

Mor, a Mougins (Provença), el pintor malagueny Pablo Picasso

Els nord-americans posen en òrbita l'Skylab, primera estació a l'espai

Johan Cruiff fitxa pel FC Barcelona

Tercer campament de la Sènia amb alumnes de la Consolació de Borriana i de Vila-real

1974, Declaració de la congregació per a la Doctrina de la Fe sobre l'avortament, *Questio de abortu procurato*

Malgrat l'indult que demanà el papa Pau VI, **Salvador Puig Antich** és executat vilment a la presó model de Barcelona

Jordi Pujol i Miquel Roca funden, a Montserrat, **Convergència Democràtica de Catalunya** (CDC)

Colp d'estat militar a Portugal, conegut com la Revolució dels Clavells

Un altre colp d'estat substitueix el govern de l'illa de Xipre.
Grècia tanca la dictadura dels Coronels amb l'elecció del govern de Konstantinos Karamanlis

Quart campament de la Sènia, amb alumnes dels col·legis de la Consolació de Castelló i de Vila-real

Comencen les reunions del grup del dissabte a les set als baixos del col·legi de la Consolació de Castelló

1975, Respostes de la congregació per a la Doctrina de la Fe a la conferència episcopal nord-americana *Haec sacra congregatio* sobre l'esterilització

Exhortació apostòlica *Evangelii nuntiandi* sobre el missatge de Jesús, l'evangelització com a tasca principal de l'Església, l'evangelització i la cultura, l'evangelització i la promoció humana

Mor el general **Francisco Franco** Bahamonde

Joan Carles I, rei d'Espanya

Arias Navarro, president del govern

Acaba la guerra del Vietnam amb la conquesta de Saigon pel Vietcong

Hassan I de Marroc organitza la marxa Verda sobre el Sàhara espanyol

Espanya acaba cedint el Sàhara a Mauritània i el Marroc

Primer acoblament, a l'espai, entre dos naus, una d'americana i una altra de soviètica

Bill Gates i Paul Gardner funden Microsoft

Quint campament de la Sènia, de caire vocacional, amb doble sessió (femenina i masculina) convocat pel bisbe Josep Maria Cases

Guillem Badenes ordenat prevere a la parròquia de l'Alcora

1976, Declaració de la congregació per a la Doctrina de la Fe sobre algunes qüestions d'ètica sexual *Persona humana* sobre la dignitat de l'home i la llei divina, la doctrina de l'Església i la llei natural, la labor pastoral i l'homosexualitat, la labor pastoral i la masturbació

Declaració de la congregació per a la Doctrina de la Fe *Inter insigniores* sobre la qüestió de l'admissió de dones al sacerdoci

El 94% de la població de l'estat espanyol vota sí al referèndum sobre la llei per la reforma política

Manifestació per la 'Llibertat, Amnistia i Estatut d'Autonomia', a sant Boi de Llobregat

Comencen les sessions del **Congrés de Cultura Catalana**

Un grup d'actors creen, a Barcelona, el Teatre Lliure
Mor, a Pekín, Mao Zedong
A Sud-àfrica es viuen uns dies d'intensa violència racial
Funden, a Califòrnia, Apple Computer, empresa dedicada a la fabricació d'ordinadors personals

Campament de la Estrella (Mosquerola, Aragó) amb doble sessió (femenina i masculina)

A Santa Maria comença a celebrar-se la missa de les onze en la llengua del poble, presidida per Guillem Badenes

1977, A Madrid, un grup d'extrema dreta assassina cinc advocats laboralistes
En les eleccions democràtiques a l'estat espanyol, hi guanya el partit Unió de Centre Democràtic (UCD)

Adolfo Suárez, president del govern espanyol

Josep Terradelles arriba a Barcelona com a president de la Generalitat

Clausuren, a Barcelona, el Congrés de Cultura Catalana

El govern de la Xina rehabilita Deng Xiaoping nomenant-lo primer ministre

Antoni Deig Clotet, bisbe de Menorca

Primer campament d'Ovarra (Osca)

1978, Mor, a Roma, el papa sant **Pau VI**

Albino Luciani, papa sant **Joan Pau I**

A la mort d'Albino Luciani, 33 dies després de l'elecció,

Karol Wojtyła, papa sant **Joan Pau II**

Aprovada la nova constitució espanyola,
subscrita per una amplíssima majoria
dels electors en referèndum

Ratificats els **estatuts de pre-autonomia**

presentats com el de Catalunya (o de Sau)

Congrés constituent del partit dels socialistes de Catalunya (PSC)

Constituït el grup teatral Dagoll Dagom

A Itàlia, les brigades Roges segresten i assassinen Aldo Moro

Després d'una important reunió a Camp David (Washington), signatura de l'acord de pau amb reconeixement de l'estat d'Israel per part d'Egipte i els estats Units

El mallorquí **Miguel Roca Cabanelles**, arquebisbe de València

Generalització de la secularització de preveres, religiosos i religioses

Segon (i darrer) campament d'Ovarra (doble sessió)

Un grup de participants en la missa de les onze de Santa Maria, ajuda a cantar-hi regularment

1979, Document de la III conferència general de l'episcopat llatino-americà a **Puebla (Mèxic)** *La evangelización*

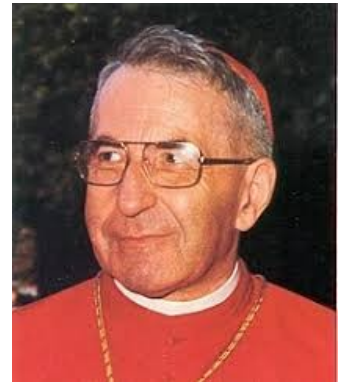
Joan Pau II desautoritza la **teologia de l'alliberament** que promouen teòlegs

llatinoamericans com Leonardo Boff, Jon Sobrino i altres

Encíclica *Redemptor hominis*, primer encíclica de Joan Pau II sobre la dimensió humana de la redempció, i l'home com a primer camí de l'Església

Carta de la congregació per a la Doctrina de la Fe *Recentiores episcoporum synodi*, sobre qüestions escatològiques

Punt final del Grup del Dissabte a les set

A l'estat espanyol, en les eleccions municipals, **victòria aclaparadora de l'esquerra (PSOE i Partit Comunista)**

El xa de Pèrsia Rezha Palhevi ha d'abandonar l'Iran que opta per un govern en forma de república islàmica amb l'aiatol·là Khomeini com a cap

Dura repressió, a l'Iran, contra les dones que es neguen a vestir segons la llei islàmica

La monja Teresa de Calcuta, premi Nobel de la Pau

Els Voyager 1 i 2 arriben al planeta Júpiter

1980, Declaració de la congregació per a la Doctrina de la Fe *lura et bona* sobre l'eutanàsia

Instrucció de la congregació per a la Doctrina de la Fe *Pastoralis actio* sobre el bateig d'infants

Encíclica *Dives in misericordia*, sobre l'essència de la misericòrdia, l'amor més fort que la mort, la justícia sola que no és suficient i el testimoni de l'Església

En les primeres eleccions autonòmiques, al principat de Catalunya, **victòria aclaparadora de Convergència i Unió**

Jordi Pujol, president de la Generalitat

Mor, a Barcelona, el sociòleg i polític marxista-catòlic Alfons Comín

Joan Coromines comença a publicar el seu exhaustiu *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana* (10 vols)

Mor, a Iugoslàvia, el general Iòssif Tito; disgregació de l'estat iugoslau en diversos estats territorials

A Polònia funden el sindicat Solidaritat que promou múltiples vagues entre els seus obrers

Comença la guerra entre Iran i Iraq per la delimitació de les pròpies fronteres

Assassinat, a Asunción (Paraguai), Anastasio Somoza, el dictador de Nicaragua

John Lennon és assassinat prop de sa casa

Creix el grup de cantors a missa d'onze amb la incorporació de Julià Gómez

1981, Encíclica *Laborem exercens*, en el 90 aniversari de la *Rerum novarum*, en què el papa Joan

Pau II accentua la primacia del treball sobre el capital: el treball al servei de l'home, el capitalisme, el bé del treball i la primacia d'aquest sobre el capital

Adolfo Suárez presenta la dimissió com a cap del govern

Durant el procés d'investidura de Calvo Sotelo, fallit **colp d'estat del tinent coronel Tejero** i altres

El capità general de València, **Jaume Milans del Bosch**, declara l'estat d'excepció a la ciutat

Gabriel García Márquez publica *Crònica de una muerte anunciada*

Decret de reforma per la separació de poders i la creació del govern andorrà

Assassinat, al Caire (Egipte), Anwar al-Sadat per extremistes islàmics

Hosni Mubàrak el succeeix en el càrrec

Comencen a proliferar, als Estats Units d'Amèrica, els **primers casos de SIDA** (o VIH)

Exhortació apostòlica *Familiaris consortio* sobre la vocació de l'home a l'amor

1982, Intent, no reeixit, d'imposar una llei orgànica d'harmonització del procés autonòmic (LOAPA)

En les eleccions generals, **el PSOE arrasa**

Felipe González, cap del govern socialista

Pasqual Maragall, alcalde de Barcelona

Joan Lerma president de la Generalitat Valenciana

Gabriel García Márquez, premi Nobel de Literatura

Instaurades les Generalitats Catalana i Valenciana

Conselleria de Cultura i Educació

Gabinet d'ús i ensenyament del valencià

La Fundació Jaume Bofill publica el primer volum del monumental *Arxiu de Textos*

Catalans Antics, a cura de l'erudit Josep Perarnau

Línia valenciana de Catequesi d'Iniciació Infantil a Santa Maria

1983, Instrucció de la sagrada congregació per a la Doctrina de la Fe *Sacerdocium ministeriale*

El govern espanyol expropia el grup RUMASA

Aprovades les **Ileis de normalització lingüística, a Catalunya i el país Valencià**

Lex Walesa, líder de Solidaritat, premi Nobel de la Pau

Assassinat Benigno Aquino, cap de l'oposició filipina

Dimissió de Josep Pont I Gol com a arquebisbe de Tarragona

El succeeix el català Ramon Torrella Cascant

Conselleria de Cultura i Educació valenciana, vora l'hospital de la Fe

1984, Instrucció de la congregació per a la Doctrina de la fe *Libertatis nuntius*, motivada per la teologia llatino-americana de l'alliberació, contra autors com Leonardo Boff i Jon

Sobrino

SONY posa al mercat el *waikman*, un magnetòfon en miniatura

Al principat de Catalunya, Convergència i Unió guanya les eleccions amb majoria absoluta

A València, ix al carrer el setmanari *el Temps*

A Nova Delhi és assassinada Indira Gandhi per extremistes sikhs

El bisbe anglicà Desmond Tutu, premi Nobel de la Pau

Identificat el virus causant de la SIDA o HTLV-3

Catequesi d'Iniciació per a adolescents a Santa Maria

1985, **Michail Gorbatvov**, secretari general de la Unió Soviètica

Una expedició catalana arriba al cim de l'Everest

El volcà Nevado (Colòmbia) provoca la mort de vint mil persones

Joan Pau II comença a concedir secularitzacions a preveres, religiosos i religioses

1986, Instrucció de la congregació per a la Doctrina de la Fe *Libertatis conscientia* sobre el desig de llibertat, la seua autenticitat, l'evangeli i la justícia, l'opció pels pobres, els principis de la doctrina social de l'Església i la tasca dels laics

Encíclica *Dominum et vivificantem* sobre l'Esperit Sant com a expressió personal de l'amor de Déu

Espanya i Portugal ingressen a la CEE com a membres de ple dret

- Referèndum sobre la permanència d'Espanya a l'OTAN amb un sí aclaparador
 Barcelona serà seu dels XXXV jocs Olímpics
 Incendi a la muntanya de Montserrat, potser provocat
 Assassinat el primer ministre de Suècia Olof Palmer
 La Perestroika de Gorbaxov allibera Andrei Sakharov del seu confinament a Gorki
 (Rússia)
 Cory Aquino, presidenta de les Filipines
 Important accident a la central nuclear de Txernòbil (Ucraïna)
 La unió Soviètica posa en òrbita l'estació espacial Mir.
 Explosiona la llançadora espacial Challenger 1987
- 1987, Instrucció de la congregació per a la Doctrina de la Fe *Donum vitae* sobre el respecte a la vida humana incipient i sobre la dignitat de la procreació
 Encíclica *Sollicitudo rei socialis*, en els 20 anys de la *Populorum progressio*, anàlisi de les modernes qüestions del desenvolupament, amb una penetrant crítica al consumisme i la política de blocs.
 En les eleccions municipals, els socialistes continuen sent la força més votada, a l'estat espanyol
 Atemptat d'ETA al pàrquing d'Hipercor de Barcelona
 Gorbaxov i Ronald Reagan signen un primer acord sobre desarmament nuclear
 Comença la intifada a Gaza i Cisjordània contra les tropes d'Israel
 Comencen les obres de construcció del tunel sota el canal de la Mànega entre França i el Regne Unit.
 L'Institut d'Estudis Catalans (IEC), amb la Facultat de Teologia de Catalunya publica el sisè volum de l'*Arxiu de Textos Catalans Antics*
- 1988, Motu proprio *Ecclesia Dei* que condemna l'actitud del bisbe Lefèvre
 Carta apostòlica *Mulieris dignitatem* que descriu la funció de la dona dins la història de la salvació
 Exhortació apostòlica postsinodal *Christifideles laici* sobre la vocació dels laics a la santedat, a l'Església i al món
 Julio Anguita, secretari general del PC
 Vaga general contra la política econòmica de Felipe González
 George Bush, president dels Estats Units d'Amèrica
 La comunitat internacional condemna l'ús d'armament químic contra els kurds per part de Saddam Hussein
 Benazir Buhto, presidenta del Pakistan
 Salman Rushdie, condemnat a mort pels seus *Versos satànics*
 Terratrèmol a Armènia amb més de cent mil morts
 Mor el president Josep Terradellas
- Enregistrament de dos cassettes amb cants per a la missa en valencià als estudis Bali de la Vall d'Uixó**
- 1989, Carta de la congregació per a la Doctrina de la Fe *Orationis formas* sobre diverses formes de pregària
 El partit *Alianza Popular* canvia ara de nom: ara es dirà *Partido Popular*
 El PSOE guanya les eleccions al parlament Europeu
 Les eleccions legislatives tornen a donar la victòria al PSOE
 Mor, a Madrid, Dolores Ibarruri, la Passionària

- Mor, a Barcelona, Ramon Tries Fargues
Mor, a Figueres, el pintor Salvador Dalí
Angel Colom, secretari general d'ERC
Desastre ecològic del petrolier Exxon Valdez, a Alaska
Comença l'enderrocament del mur de Berlín
Camilo José Cela, premi Nobel de Literatura
A la Xina, dura repressió policial dels estudiants que es manifestaven a la plaça
Tianammen de Pekín
IBM fabrica el primer ordinador personal, el PC
Inaugurat el tren de gran velocitat francès, que arriba a atènyer 380 km/h
Encíclica *Redemptoris missio* sobre la necessitat de l'activitat missionera
L'Associació Josep Climent aprovada per la conselleria de Cultura i Educació
de la Generalitat Valenciana
- 1990, Després de 27 anys de presó, Nelson Mandela és alliberat
Signats els acords de Schengen per a la lliure circulació dels europeus
La reunificació de les Alemanyes és ja un fet
Creat l'Institut Cervantes per a suport de la cultura espanyola (castellana)
Saddam Hussein ordena la invasió de Kuwait
Esclata l'escàndol de les vaques boges al regne Unit
Terminen les obres del tunel que unirà França i la gran Bretanya pel canal de la Mànega
El valencià **Ricard M. Carles Gordó, arquebisbe de Barcelona**
Antoni Deig Clotet, bisbe de Solsona
Josep Pont i Gol, Honor Pentecosta
Mor Julià Gómez Claramonte
- 1991, L'encíclica *Centessimus annus*, en el centenari de la *Rerum novarum*, esbossa el camí seguit
per les transformacions socials, mostra la necessitat social de la propietat i tracta
sobre les relacions entre l'Estat, l'economia i la cultura
L'OTAN llança un ultimàtum a l'Iraq i, després, inicia l'operació que anomena Tempesta del
desert
Les forces de Saddam Hussein es retiren de Kuwait
Terra Lliure anuncia que es dissol com a grup armat: els seus militants s'incorporen a ERC
Mor, a Barcelona, el filòsof Josep Ferrater Mora
Mor, a Barcelona, l'escriptora Montserrat Roig
A punt la torre de comunicacions de Collserola, de Norman Foster
Assassinat Rajiv Gandhi, primer ministre de l'Índia
Boris Ieltsin, president de Rússia
Arran de la proclamació d'independència de Croàcia i Eslovènia, comença la **guerra de**
Iugoslàvia
Dissolució del COMECON i el pacte de Varsòvia
Gorbatxov dimiteix com a president de l'URSS
Mor, a Londres, el cantant Queen Freddie Mercury
Inaugurades, a Barcelona, moltes infraestructures per als jocs Olímpics del 1992
El català **Lluís M. Martínez Sistach**, bisbe de Tortosa
Ixen **els números 1 i 2 de les revista Pentecosta**
Racó de sant Francesc i parròquia de Tales, honor Pentecosta
Trobades del grup de missa d'onze al mas de Tomàs i Rosa, a Benicàssim

1992, Carta de la congregació per a la Doctrina de la Fe *Communio in notio*, sobre una excessiva accentuació del valor de les esglésies particulars

Document final de la **IV conferència general de l'episcopat llatinoamericà a Santo Domingo** *Convocados por*.

Butros Gali, secretari general de les Nacions Unides

Inaugurada l'Exposició universal de Sevilla

El FC Barcelona guanya la primera copa d'Europa

Jordi Pujol, president de l'assemblea de regions d'Europa

Inaugurats, a Barcelona, els XXXV Jocs Olímpics

Nou incendi a la muntanya de Montserrat, potser provocat

Bill Clinton, president dels Estats Units

Després de 359 anys, l'Església admet que Galileu tenia raó

El castellà **Vicente Agustín García Gasco**, arquebisbe de València

Ix Pentecosta 3

Josep Martínez Rondan, rector de Faura, **Honor Pentecosta**

Cap de setmana de reflexió del grup de missa d'onze a la casa d'espiritualitat de Betxí

1993, Encíclica *Veritatis splendor*, un clar enfrontament a postures de teòlegs que no esmenta

Desapareix Txecoslovàquia en dividir-se'n el territori entre la república Txeca i Eslovàquia

Pel tractat de Maastrich, creada la Comunitat Econòmica Europea (CEE) que des d'ara s'anomenarà Unió Europea (UE)

Mor Joan Carles de Borbó, fill del rei Alfons XIII i pare del rei Joan Carles I

En les eleccions legislatives, guanya el PSOE sense majoria absoluta

Jordi Pujol i Felipe González signen un pacte de governabilitat per a l'estat espanyol

Mor, a Madrid, el bioquímic Severo Ochoa

Primera colònia AMUNT al lloc de Pereroles

Ix Pentecosta 4

Miquel Redorat Foix, prevere de Tortosa, **Honor Pentecosta**

Fora de la parròquia de Santa Maria la línia de catequesi de línia valenciana

La catequesi d'iniciació infantil passa al col·legi de l'escola Pia

Comencen les sessions d'esplai de dissabte al pati de l'escola Pia

1994, Carta apostòlica *Ordinatio sacerdotalis* provocada per les ordenacions de dones a bisbes en l'església anglicana

Rabin i Arafat signen un acord que dóna autonomia limitada als palestins de Gaza, Jericó i part de Cisjordània

Nelson Mandela, premi Nobel de la Pau

Els aborígens australians recuperen les terres que els arrabassaren els colons europeus fa dos segles

A Chiapas (Mèxic), la guerrilla indígena *Ejército Zapatista de Liberación Nacional* s'enfronta a l'exèrcit federal

Ve a Castelló, fugint de Sarajevo, la família Dragan Lukic

Acord de **creació de la federació Bòsnia-Herzegovina**

Silvio Berlusconi, amb el partit *Forza Italia*, guanya les eleccions generals a Itàlia

En la guerra de Rwanda, entre els rebels d'ètnia tutsi amb el govern dels hutus, centenars de milers de morts de tutsis i d'hutus moderats

Nelson Mandela, president de Sud-àfrica

Obren el primer registre de parelles de fet i d'homosexuals a Vitoria-Gasteiz (Alaba)

La Generalitat Valenciana compra la casa de Joan Fuster, a Sueca

Incendi del Liceu de Barcelona

Inaugurat l'Eurotúnel que uneix França i el regne Unit per sota el canal de la Mànega

Primeres imatges de les primigènies èpoques de les galàxies preses amb el telescopi espacial Hubble

Segona colònia AMUNT a Pereroles i campament a Benassal

Ix la revista *Pentecosta* ja trimestral, números 5 (sant Vicent màrtir), 6 (sant

Pasqual Balilon), 7 (Benet XIII) i 8 (sant Francesc de Borja)

Sebastià Soler Andrada, canonge de la seu de sant Nicolau d'Alacant,

Honor Pentecosta

1995, Encíclica *Evangelium vitae*, contra totes les formes modernes de delictes contra la vida

Encíclica *Ut unum sint* sobre la responsabilitat de l'església Catòlica

Carta apostòlica *Ecclesia in Africa* que desplega noves perspectives per a la inculturació de les esglésies a Africa

Àustria, Suècia i Finlàndia s'incorporen a la UE

El gaullista Jacques Chirac, president de la república Francesa

Signat, a Dayton (els Estats Units d'Amèrica) un acord de pau als Balcans entre els presidents de Bòsnia, Croàcia i Sèrbia

El partit popular (PP) és el més votat a les eleccions autonòmiques i municipals a l'estat espanyol

Inaugurat, a Vila-seca (Tarragonès), el parc temàtic Port Aventura

Assassinat, a Tel-Aviv, el president d'Israel Yitzhak Rabin

Primera colònia i campament a Morella

***Pentecosta* trimestral, números 9 (sant Pacià), 10 (sant Vicent Ferrer), 11**

(sant Josep de Calassanç) i 12 (màrtirs de la guerra civil)

Joan Llidó Herrero i Seminari Mater Dei, Honor Pentecosta

1996, **Josep Maria Cases d'Ordal** dimiteix com a bisbe de Sogorb-Castelló

Joan Antoni Reig Pla, tercer bisbe de Sogorb-Castelló

Mor Joan Ramon Herrero Llidó

El PP guanya les eleccions generals sense majoria absoluta

José Maria Aznar, president del govern gràcies a Convergència i Unió

Boris Ieltsin, president de Rússia

Científics francesos descobreixen les restes del port i la ciutat antiga d'Alexandria, enfonsats sota el mar, l'any 365

Des de cap Canaveral, la nau espacial Globe Surveyor porta una missió al planeta Mart

Un satèl·lit nord-americà descobreix indicis d'un llac gelat a la cara oculta de la Lluna

Científics nord-americans revelen la possibilitat de vida primitiva a Mart fa més de tres mil milions d'anys

Moren vuitanta persones en un campament de Biescas (Osca, Aragó)

Segona colònia i campament a Morella

Pentecosta trimestral, números 13 (sant Josep Oriol), 14 (santa Joaquina Vedruna), 15 (Antoni Maria Alcover) i 16 (cardenal Vicent E. Tarancón)
Vicent Faus Beltran, escolapi de Gandia, Honor Pentecosta

1997, *De quibusdam quaestionibus circa fidelium laicorum cooperationem sacerdotum ministerium spectantem.*

El laborista Tony Blair obté una victòria contundent a les eleccions generals al Regne Unit

El socialista Lionel Jospin guanya les eleccions generals a França

Escòcia celebra un referèndum per ampliar competències fiscals

Mor la **princesa Diana de Gal·les**, en un accident automobilístic a París

Felipe González deixa la secretaria general del PSOE

Mor, a Barcelona, el filòleg Joan Coromines Vigneaux

Ix, des d'ara, *el Periódico de Catalunya* en doble versió, castellana i catalana

Mor, a Barcelona, el pianista jazzista Tete Montoliu

Inauguren el teatre nacional de Catalunya (TNC)

Mor Deng Xiaoping, líder comunista de la Xina

El Regne Unit torna Hong Kong a la república popular Xina

Mor la mare (santa) Teresa de Calcuta

El líder rebel Laurent Kabila, president del Zaire, des d'ara República Democràtica del Congo

Uns investigadors escocesos creen l'ovella Dolly

Un grup d'investigadors descobreixen a Atapuerca (Burgos) l'*Homo antecessor*, existent fa uns 750.000 anys.

El valencià **Xavier Salines Vinyals**, bisbe de Tortosa

Tercera colònia i campament a Morella

Pentecosta trimestral, números 17 (passió del Senyor), 18 (catequesi sobre la missa), 19 (curs sobre la missa) i 20 (cants d'advent i Mare de Déu)

Assessoria didàctica-Manolo Miró, Honor Societat

Vicent Canelles Insa, rector de sant Pere de Benicarló, Honor Pentecosta

1998, *De diaconatu permanenti. Ratio fundamentalis institutionis diaconorum permanentium*, Motu proprio *Ad tuendam fidem*, que completa i reforça la *Professio fidei* i també el *Ius iurandum* de 1989 que havien estat mal rebuts (DH 5065-5066)

Motu proprio *Apostolos suos* sobre la naturalesa teològica i jurídica de les conferències episcopals

Professio fidei i nota doctrinal il·lustrativa de la fórmula conclusiva de la Professió de fe
Declaració conjunta sobre la doctrina de la justificació, consell pontifici per a la promoció de la unitat dels Cristians i federació Luterana mundial,

Encíclica *Fides et ratio* que tracta de la relació entre fe i raó, teologia i filosofia

Els irlandesos del Nord i la república d'Irlanda signen els acords de pau anomenats del Divendres Sant

El partit nacionalista basc guanya les eleccions a Euskadi

Juan José Ibarretxe, lehendakari per majoria absoluta

Hugo Chávez guanya les eleccions presidencials a Veneçuela

L'huracà Mitch causa deu mil morts i catorze mil desapareguts a l'Amèrica Central

El CF Barcelona guanya la segona copa d'Europa

José Saramago, premi Nobel de Literatura

El transbordador espacial Discovery, llançat a l'espai amb set tripulants

Primera colònia i campament a Lluçena

Pentecosta trimestral 21 (cants de quaresma), 22 (cants de setmana santa), 23 (cants de pasqua) i 24 (cants de nadal)

Llibreria Faristol de Castelló, Honor Societat

Pere Riutort Mestre, promotor del *Llibre del Poble de Déu*, Honor Pentecosta

1999, Declaració oficial ecumènica sobre la doctrina de la justificació

Exhortació apostòlica postsinodal *Ecclesia in Asia*

Consagració de la catedral de santa Maria de Castelló

Joan Llidó, rector de Santa Maria de Castelló

Comencen els assajos de la Capella de Música de Santa Maria

A Europa entra en vigor l'euro, la nova moneda europea

Les tropes sèrbies es retiren de Kosovo

L'OTAN suspén els bombardejos sobre Iugoslàvia

Mor, a Rabat, el rei Hassan II del Marroc

El seu fill, Sidi Mohammed, el succeeix en el tron com a rei Hassan VI

Mor, a Recife (Brasil), Helder Camara, el bisbe Roig, pioner en la teologia de l'Alliberament

Segona colònia i campament a Lluçena

Pentecosta trimestral, números 25 (catequesis de confirmació), 26 catequesi de confirmació), 27 (catequesi del cicle B) i 28 (catequesis del cicle C)

El Betlem de la Pigà, Honor Societat

Parròquies del Pla de l'Arc i Vicaria Nord, Honor Pentecosta

- 2000 Declaració *Dominus Iesus*, de la congregació per a la doctrina de la fe, sobre la unitat i la universalitat salvífica de Jesucrist i de l'església
 Roma accepta la renúncia del bisbe José Maria Setién, bisbe de Sant Sebastià
 Constantí V, patriarca de Constantinoble
 Lluís Martínez Sistac, arquebisbe de Tarragona
 Ricard Maria Carles Gordó, cardenal arquebisbe de Barcelona
 Antoni Deig Clotet, bisbe de Solsona
 Josep Alegre Viles, abat del monestir de Poblet
 Xavier Salines Vinyals, bisbe de Tortosa
 Vicente Agustín Garcia Gasco, arquebisbe de València
 Teodor Úbeda Gramatge, bisbe de Mallorca
 Sebastià Bardolet Pujol / Josep Maria Soler, abats de Montserrat
 Als estats Units, l'empresa Microsoft llança el sistema operatiu Windows 2000
 Després de cinc-cents dies detingut a Londres, el dictador Augusto Pinochet torna a Xile
 José Maria Aznar, elegit novament president del govern espanyol
 Descoberta, a Alexandria, Egipte, la ciutat submergida de Herakleion
 Acord històric entre les dos Corees
 José Luis Rodríguez Zapatero, secretari general del PSOE
 Alberto Fujimori, president del Perú
 Inauguració dels 27 jocs Olímpics a Sidney
 Ariel Sharon provoca forts desordres arran de la seua visita, amb gent armada, a la muntanya del Temple a Jerusalem
 Diversos atemptats d'ETA a l'estat espanyol
 Als estats Units, George Bush nou president enfront del demòcrata Al Gore
 Epidèmia de les vaque boges
 Bill Clinton visita Vietnam després de la guerra dels anys 1955-1975
 El palmeral d'Elx declarat patrimoni de la humanitat per la UNESCO
 Tancat l'últim reactor de la central nuclear de Chernobil
- Tercera colònia i campament a Lluçena**
Pentecosta trimestral, números 29 (aclamacions i respostes), 30 (salms 1-50), 31 (salms 50-100) i 32 (salms 101-150)
Centre excursionista de Castelló-Ferran Sanchis, Honor Societat
Antoni Deig Clotet, bisbe de Solsona, Honor Pentecosta
- 2001, La congregació de la doctrina de la fe no reconeix el baptisme dels mormons
 la congregació per a la doctrina de la fe reconeix l'ortodòxia del pensament d'Antonio Rosmini
 George Bush 43 president dels estats Units d'Amèrica
 Joan Pau II publica la carta *Novo millenio ineunte*
 A Vitòria el poble basc, convocat per l'església, es manifesta en contra d'ETA
 Ariel Sharon, primer ministre d'Israel
 L'aviació dels Estats Units bombardeja la ciutat de Bagdad
 A l'Afganistan, els talibans destrueixen antigues estàtues de Buda
 L'empresa nord-americana Apple llança al mercat el sistema operatiu Mac OSX
 Juan José Ibarretxe, lehendakari del govern basc
 El partit laborista de Tony Blair guanya les eleccions al regne Unit
 Emilio Botín, president del Banc de Santander

Atemptats contra les torres bessones a Nova York i al Pentàgon, obra d'extremistes islàmics d'Al Qaeda

George Bush declara la guerra contra el terrorisme

Els estats Units invadeixen l'Afganistan

Llançat al mercat el sistema Windows XP

Michael Jackson llança al mercat el seu disc *Invincible*

Primera pel·lícula de Harry Potter i la pedra filosofal de J.K. Rowling

Jaume Treserra Conillera, bisbe de Solsona

Quarta colònia i campament a Lluçena

Pentecosta trimestral, números 33 (catequesis cicle A), 34 (càntics i himnes), 35 i 36 (composicions Antoni Melià)

Francesc Vicent Doménech, activista cultural, Honor Societat

Vicent Sanchis Martínez, rector de Benimuslem, Honor Pentecosta

2002, Nota doctrinal de la congregació per a la doctrina de la fe i del consell pontifici per als laics sobre el compromís i la conducta dels catòlics en la vida pública

En la majoria de països de la unió Europea es posa en circulació els bitllets i les monedes d'euro

Isaïes Duarte Cancino, arquebisbe de Cali (Colòmbia), és assassinat per uns sicaris poc després d'haver oficiat uns serveis religiosos, assassinat atribuïble a les guerrilles de les FARC i el narcotràfic

Un fort terratrèmol sacseja l'Afganistan i provoca un miler de morts

Fundat, a l'estat espanyol, l'**institut Ramon Llull**

Jacques Chirac, novament president de la república francesa

Alvaro Uribe Vélez, president de Colòmbia

Joan Pau II canonitza, a ciutat de Guatemala, el germà Pedro de san José Betancurt i, a la basílica de Guadalupe de ciutat de Mèxic, l'indígena Joan Diego

Joan Pau II canonitza Josep Maria Escrivà de Balaguer, fundador de l'*Opus Dei*

Luiz Inácio Lula da Silva, novament president del Brasil

Davant les costes gallegues explota i acaba afonant-se el petrolier *Prestige*

El president Jimmy Carter, premi Nobel de la Pau

Mor Francesc Casanovas Martí, fundador del Seminari del Poble de Déu

Quinta colònia i campament a Lluçena

Pentecosta trimestral, números 37, 38, 39 i 40 (composicions Antoni Melià)

Acció Cultural del País Valencià, Honor Societat

Rafael Sanus Abat, bisbe auxiliar de València, Honor Pentecosta

2003, L'encíclica de Joan Pau II *Ecclesia in eucharistia*

Declaració de la congregació per a la doctrina de la fe, sobre projectes de reconeixement legal de les unions entre persones homosexuals

Exhortació apostòlica postsinodal *Pastores gregis*

Luiz Inácio da Silva, 36 president del Brasil (2003-2006)

El transbordador Columbia es desintegra en la reentrada a l'atmosfera

El desbordament del riu Ebre acaba inundant municipis i provocant el desallotjament de molts habitants del seu delta

A la Meca, Aràbia, hi moren molts pelegrins per una allau humana

Finalment l'ovella Dolly no ha pogut sobreviure

Al Congo s'escampa un brot del **virus Èbola**

Pactada una treva en la intifada entre palestins i israelians

Comença la **guerra d'Irak o segona guerra del Golf**

Comencen a divulgar-se notícies sobre els escàndols sexuals de l'església Catòlica als Estats Units

Microsoft llança al mercat per a estacions de treball i servidors el Windows Server 2003

Joan Pau II canonitza, a Madrid, santa Àngela de la Creu, santa Meravelles de Jesús, santa Genoveva Torres Acosta i sant Pere Poveda

Néstor Kirchner, president de l'Argentina

62 militars espanyols s'estavellen al terra en el seu retorn de l'Afganistan

Forta onada de calor per Europa, fins a 44 graus centígrads

Joan Pau II canonitza la monja albanesa santa Teresa de Calcuta

Mor Antoni Deig Clotet, bisbe de Solsona

A Tikrit, les forces d'ocupació nord-americanes detenen del dictador Saddam Hussein

Sisena colònia i campament AMUNT a Lluçenya

Pentecosta trimestral, números 41, 42, 43 i 44 (arranjaments de Virgilio

F. Seder)

Josep Porcar Ivars, prevere de Castelló, Honor Pentecosta

2004, Carta de la congregació per a la doctrina de la fe sobre la col·laboració dels homes i les dones

Declaració de la congregació de la doctrina de la fe sobre l'obra *Jesus symbol of God* del jesuïta Roger Haight

Lluís Martínez Sistac, cardenal arquebisbe de Barcelona

Jaume Pujol Balcells, arquebisbe de Tarragona

Fundat el primer partit polític exclusiu europeu: els Verds d'Europa

Fort terratrèmol que afecta la ciutat d'Alhucemas (al Marroc), amb multitud de víctimes

Tenen lloc, a Madrid, els atemptats de l'11 de març, amb 191 víctimes

El partit PSOE guanya les eleccions generals

José Luís Rodríguez Zapatero, nou president del govern espanyol

Horst Köhler, president d'Alemanya

Jocs Olímpic d'Atenes 2004

Hugo Chávez continua de president a Veneçuela

Se suïcida a Fuenterrabia l'adolescent Jokin Ceberio per la pressió verbal i física dels seus companys d'escola

Als Estats Units, el volcà Santa Helena torna a estar en actiu

Llançament inicial del sistema operatiu Ubuntu

Els caps de govern europeus signen el tractat de Roma

George W. Bush, reelegit president dels Estats Units

Mor el president palestí Yasser Arafat

La plaça de Maria Agustina deixa de ser l'única plaça d'Europa que va contra direcció

El parlament del país Basc aprova el projecte de nou estatut polític per a la comunitat basca, més conegut com el Pla Ibarretxe

Setena colònia i campament a Llcena

Pentecosta trimestral, números 45, 46, 47 i 48 (arranjaments de Virgilio F. Seder)

Josep Pont Sanç, president de la Diputació de Lleida, Honor Societat

Josep Maria Cases d'Ordal, a títol pòstum, Honor Pentecosta

2005, La congregació per a l'educació catòlica publica una instrucció sobre criteris de discerniment vocacional en relació amb les persones de tendències homosexuals abans de ser admeses al seminari i als ordes sagrats

Moren, a l'ermitori de sant Cristòfol de la Todolella (els Ports), 18 persones joves per inhalació de monòxid de carboni, mentre dormien, en un alberg rural

El lehendakari **Juan José Ibarretxe** convoca noves eleccions al parlament basc, que guanya i en pot formar govern nacional

Mor als 84 anys, a la ciutat del Vaticà, víctima de septicèmia, el papa **Joan Pau II**; és sepultat al mateix Vaticà pocs dies després

En el nou conclave vaticà, ix elegit el cardenal Joseph Ratzinger, que adopta el nom de **Benet XVI**

Mor, a Girona, **Josep Maria Cases Deordal**, segon bisbe de Sogorb-Castelló

Primera carta encíclica del papa Benet XVI *Deus caritas est*

Inaugurats, a Almeria, els jocs olímpics de la Mediterrània

L'estat espanyol aprova la llei del matrimoni homosexual

La sonda Messenger de la NASA sobrevola la Terra per dirigir-se al sistema solar interior

A la ciutat de Colònia (Alemanya), té lloc la jornada mundial de la Joventut, a Marienfeld, amb l'assistència de més de dos milions i mig de joves

L'huracà Katrina, com una tempestat de categoria 3, fa copioses destrosses als estats de Luisiana, Misisipi, Alabama i la Florida

Angela Merkel és elegida primera dona canceller d'Alemanya

David Cameron, nou líder del partit conservador anglès

Evo Morales, president de Bolívia

Huitena colònia i campament a Lluçena

Pentecosta trimestral, números 49, 50, 51 i 52 (arranjaments de Virgilio F. Seder

Ricard Garcia Cerdà-OSIM, Honor Societat

Josep Burgos Casares, rector de Santa Maria, Honor Pentecosta

2006, Declaració del pontifici consell per a la promoció de la unitat dels cristians

Declaració de la congregació per a la doctrina de la fe, sobre les obres del pare Jon

Sobrino Jesucristo liberador. Lectura histórico-teológica de Jesús de Nazaret i La fe en Jesucristo. Ensayo desde las víctimas

Casimiro López Llorente, quart bisbe de la diòcesi de Sogorb Castelló

Les Corts valencianes aproven el nou estatut valencià

Referèndum estatutari a Catalunya, amb victòria del sí

A València, descarrila un comboi de la línia 1 del metro, amb 41 morts i una trentena de ferits

El papa **Benet XVI visita València** amb motiu del cinquè trobament mundial de les famílies

Televisió de Mallorca comença les seues emissions regulars

José Montilla Aguilera, president de la Generalitat de Catalunya

El partit islamista nacionalista Hamàs guanyà les eleccions parlamentàries a Palestina

ETA anuncia un alto el foc permanent

El Congrés dels diputats aprova l'estatut d'Autonomia de Catalunya

El dia 6 de juny (06) d'enguany (2006) era considerat per alguns el dia de l'Anticrist, per la numerologia del 666

El PP posa recurs d'inconstitucionalitat a l'estatut de Catalunya

A Cuba, Fidel Castro cedeix els seus poders de president al seu germà Raül

Luiz Inácio Lula da Silva guanya la segona volta de les eleccions presidencials al Brasil

El parlament federal aprova una moció que defineix el Quebec com una nació dins d'un Canadà unit

Novena colònia i campament a Lluçena

Pentecosta trimestral, números 53 (música de Palestrina), 54 (música de T. L. de Victoria), 55 (música de V. Goikoetxea) i 56 (passió segons Mateu)

Revista Saó, Honor Societat

Cristòfol Sunyer, rector de la Sènia, Honor Pentecosta

2007, Respostes de la congregació per a la doctrina de la fe sobre alguns aspectes de la doctrina de l'església

Motu proprio *Summorum pontificum* sobre l'ús extraordinari de l'antiga forma del ritu romà

Resposta de la congregació de la doctrina de la fe a les preguntes de la conferència episcopal nord-americana

Encíclica del papa Benet XVI *Spe salvi*, de 30 de novembre

Fundat, al país Valencià el **nou partit de Compromís**

Miquel Barceló reforma i pinta la capella de sant Pere a la seu de Mallorca

La Generalitat Valenciana, en mans del **PSOE, acaba tallant les emissions de TV3 al país Valencià**

El grup valencià *Obrint pas* trau el nou disc *Benvinguts al paradís*

Luiz Inácio Lula da Silva, novament president del Brasil
Nicolau Sarkozy, 23 president de la república francesa
ETA, malgrat la promesa que havia fet, dona per finalitzat l'alto el foc

Desena colònia i campament a Lluçena

Pentecosta trimestral, números 57 (música de N. Otaño), 58 (passió de Joan), 59 (música de V. G. Julbe) i 60 (vida de R. Lull)

Amparo Adarbes-residència de la Casa dels Orfes, Honor Societat

Revista Saó i Vicent Cardona, Honor Pentecosta

2008, Instrucció de la congregació per a la doctrina de la fe *Dignitas personae* sobre algunes qüestions de bioètica

Unes 20.000 persones es manifesten a Alacant en defensa del país Valencià i pel dret de veure TV3

José Luís Rodríguez Zapatero guanya les eleccions generals i és elegit president del govern espanyol

Se celebren els XXIX jocs Olímpics de Pequín

Barack Obama guanya les eleccions presidencials i esdevé el primer president afroamericà dels estats Units

Israel realitza l'ofensiva més sagnant sobre la franja de Gaza

Onzena colònia i campament AMUNT a Lluçena

Comença la sèrie mensual del full *Missa d'onze*

Pentecosta trimestral, números 61 (llibre d'amic e amat), 62 (himne Akathistos), 63 (música de J. R. Herrero) i 64 (música de Josep Garcia)

Alfons Llorenç, periodista i activista cultural, Honor Societat

Fòrum Cristianisme i món d'Avui, Honor Pentecosta

2009, Nova encíclica del papa Benet XVI *Caritas in veritate*

Carlos Osoro Sierra, arquebisbe de València

A Arenys de Munt (Maresme) té lloc la primera consulta sobre la independència de Catalunya

Dotze diaris catalans publiquen l'editorial conjunt 'La dignitat de Catalunya'

Israel declara l'alto el foc unilateral contra la franja de Gaza

Barack Obama, 44 president dels estats Units

A la ciutat de l'Aquila (Abruzzo, Itàlia), té lloc un terrible terratrèmol que causa 300 morts i més de mil ferits

Mor, a Ribesalbes, Ester Massó Massó

Teodor Obiang Nguema, president de Guinea equatorial

Dotzena colònia i campament AMUNT a Lluçena

Pentecosta trimestral, números 65, 66, 67 i 68 (memorial de la fe catòlica)

Fundació Dávalos Fletcher, Honor Societat

Antoni Melià Fortuna, rector d'Albocàsser, Honor Pentecosta

Duen les restes del mestre Vicent Ripollès a Castelló

2010, Exhortació apostòlica postsinodal *Verbum Domini*

Xavier Novell Gomà, bisbe de Solsona

Les emissions de televisió passen d'analògiques a digitals

Més d'un milió de persones es manifesten, a Barcelona, sota el lema 'Som una nació.

Nosaltres decidim'

El papa **Benet XVI consagra el temple expiatori de la Sagrada Família** de Barcelona amb una pomposa i concorreguda cerimònia

El comitè intergovernamental per la salvaguarda de la UNESCO reunit a Nairobi (Kenya) declara el *Cant de la Sibil·la* de Mallorca patrimoni cultural i immaterial de la humanitat

Ix el primer número del **diari català Ara**

Un terratrèmol fortíssim provoca el col·lapse de la capital i centenars de milers de morts a Haití

A l'illa de Java (Indonèsia) el volcà Merapi entra en erupció i provoca un tsunami i més de cinc-cents morts

Tretzena colònia i campament a Lluçena

Mor l'adolescent actiu en quatre colònies i campaments AMUNT **Marc**

Montañés Ramos

Pentecosta trimestral, números 69, 70, 71 i 72 (Memorial de la fe catòlica)

Vicent Pitarch Almela, professor i activista cultural, Honor Societat

Manuel Martí Nebot, rector de la Pobla Tornesa, Honor Pentecosta

2011, Les festes de la marededéu de la Salut d'Algemesí declarades patrimoni cultural immaterial de la humanitat per la UNESCO

ETA anuncia que atura definitivament l'activitat armada permanent, general i verificable internacionalment

El film *Pa negre*, millor pel·lícula i millor director als XXV premis Goya

Acció Cultural del país Valencià (ACPV) deixa d'emetre TV3 davant les elevades multes imposades pel govern de F. Camps

Celebrat el referèndum d'independència de Sudan del Sud

Comença a Líbia la revolta de la primavera Àrab

Pitjor terratrèmol de la història del Japó que causa milers de morts

Comença el moviment 15-M o el moviment dels indignats, protestes ciutadanes

pacífiques que reivindiquen un canvi radical en la política i la societat espanyola

La UNESCO aprova l'admissió de Palestina com a estat de ple dret

Estrena del documental *Els oblidats dels oblidats*

Catorzena colònia i campament AMUNT a Lluçena

Rosend Aymí Escolà, músic, Honor Societat

Patronat de la sagrada Família de Barcelona, Honor Pentecosta

Mor Agustí Flors Bonet, president de l'AJC

Concert del cor Pentecosta i la coral V. G. Julbe a Santa Maria, amb conseqüències fatals per al nostre col·lectiu

Pentecosta trimestral, números per fer encara (previst amb l'estudi de L. Gimeno sobre la parla de Castelló)

2012, Prohibides, a Barcelona, les curses de braus

Vaga general d'universitats per demanar un ensenyament públic i de qualitat

Vaga general, a Espanya, contra la reforma laboral del PP

Llançada la versió 12.04 LTS del sistema operatiu *Ubuntu*

El tribunal penal internacional judica Ratko Mladic per crims contra la humanitat

Noves eleccions al parlament de Catalunya: entra al parlament la CUP

A Nova Delhi es dóna el cas de la violació d'una noia al barri de Munirka

Quinzena colònia i campament AMUNT a Lluçena

Pentecosta trimestral 77, 78 (per fer encara, (previst amb l'estudi de L. Gimeno sobre parla de Castelló)), **79 (De bello rustico valentino)** i **80 (repertori de missa d'onze)**

Associació la Fontanella de Costur, Honor Societat

Josep Mercè Ferreres, exrector de sant Vicent, Honor Pentecosta

Fets del dia del Corpus i marginació del cor Pentecosta

2013, El papa Benet XVI renuncia al càrrec com a bisbe de Roma i successor de sant Pere, i es retira al palau apostòlic de Castel Gandolfo

El cardenal Jorge Mario Bergoglio, elegit papa Francesc

Primera encíclica *Lumen fidei* del papa Francesc (inspirada en Benet XVI)

Exhortació apostòlica *Evangelii gaudium* del papa Francesc

Enric Benavent Vidal, bisbe de Tortosa

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua declara 2013 any del poeta Vicent Andrés estellés

Estrenada, a les Illes, la versió balear del diari *Ara*

Celebrada la via catalana per a reclamar la independència fins als límits del País Valencià

El govern del PP valencià executa l'orde de tancament de la televisió pública valenciana

Primera colònia i campament AMUNT a Viver

Vicent Climent-Universitat Jaume I, Honor Societat

Andreu Martínez Motos, monjo de Montserrat, Honor Pentecosta

Pentecosta trimestral 81, 82, 83 i 84 (per fer encara, previst segles d'història de Santa Maria de Castelló)

2014, Antonio Cañizares Llovera, cardenal arquebisbe de València

Consulta sobre la independència de Catalunya

Fundat el grup juvenil *Joves lectors catalans*, amb joves apassionats per la lectura

Taxistes d'arreu del món es manifesten en contra de l'aplicació Uber

Les forces de defensa d'Israel inicien l'ofensiva coneguda com operació *Marge protector*

A Nankín, a la república popular de la Xina, jocs Olímpics de la joventut

Referèndum d'independència d'Escòcia respecte del regne Unit que es perd

Naix a Alemanya el moviment *Pegida* contra la islamització d'Occident

A Burkina Faso, alçament contra el president Blaise Compaorè

Michel Nefando, nou president de Burkina Faso

Té lloc, a Lima (Perú), la conferència de l'ONU sobre el canvi climàtic

El vol indonesi Air Asia desapareix al mar de Java on moren tots els seus tripulants

Segona colònia i campament AMUNT a Viver

Alejandro Garcia Guinot, músic, Honor Societat
Vicent Gimeno Estornell, prevere erudit, Honor Pentecosta
Joan Antoni Albiol Cavaller presideix des d'ara la missa de les 11
a Santa Maria

Pentecosta trimestral 85, 86, 87 i 88 (per fer encara, previst segles d'història de Santa Maria de Castelló))

2015, L'aragonès catalanoparlant **Joan Josep Omella Omella**, cardenal arquebisbe de Barcelona Octavi Vilà Mayo, abat del monestir de Poblet

Carta encíclica **Laudato sii** del papa Francesc

El papa Francesc publica la butlla del jubileu *Misericordiae vultus*

Eleccions municipals a tot Espanya

La candidatura de **Junts** és la més votada a les eleccions de Catalunya

A Baga, Nigèria, una sèrie de massacres per part de Boko Haram provoca la mort de més de dos mil persones

En les eleccions legislatives gregues, el partit liderat per Alexis Tsipras Siriza guanya les eleccions

A Kobani, el Kurdistan occidental, massacre perpetrat per EI, en el marc de guerra civil siriana

Esclata l'escàndol de les emissions dels motors del programari manipulat per Volkswagen

La pressió més baixa del nivell de la mar en l'hemisferi occidental i els vents sostinguts més alts i mesurats de manera fiable es registren en l'huracà Patrícia que colpeja sobretot l'estat de Mèxic

El món commogut davant la mort d'Alan, l'infant siria de tres anys ofegat a la Mediterrània turca, trobat bocaterrosa vora la platja

Tercera colònia i campament AMUNT a Viver

Pentecosta 89 (De bello rustico valentino) 90, 92 i 92 (per fer)

Joan Francesc Mira, escriptor i activista cultural i social, Honor Societat

Joan Antoni Albiol Cavaller, prevere de Santa Maria, Honor Pentecosta

Moren Pasqual Montoliu, Teresa Vives, Lledó Maiques i Benjamí Beltran

Ada Moliner assaja i dirigeix des d'ara el cor Pentecosta i porta l'escoleta de música

2016, el papa Francesc publica la seua carta encíclica *Amoris laetitia*, de 19 de març

Carles Puigdemont Casamajor, 130 president de la generalitat de Catalunya que compleix tres-cents anys del decret de nova Planta

Comencen els jocs d'estiu de la XXXI Olimpíada de l'era moderna

Atemptat al Caire (Egipte) contra l'església copta de sant Pere i sant Pau, prop de la catedral de sant Marc de Venècia

Setzena colònia i campament AMUNT a Lluçena

Moren Miquel Angel Bisbal, Julio Silvestre i Rosa Cortes

La immigrada asturiana Manuel Fernández Suárez, Honor Societat

Vicent Bergoetxea Meyer, rector de Santa Maria, Honor Pentecosta

Pentecosta trimestral, números 93, 94 95 i 96 (encara per fer)

2017, **Sebastià Taltavull Anglada**, bisbe de Mallorca

En compliment del procés endegat a Catalunya, **convocat el referèndum d'independència, per l'1 d'octubre, pel president Puigdemont**

Amb un complicat sistema de complicitats arribaren al país les urnes per al referèndum, fabricades a la Xina

El bisbat de Barcelona executa la dissolució o abolicció del Seminari del Poble de Déu, fundat per Francesc Casanovas Martí (1969);

La forma valenciana del topònim València esdevé l'única oficial

Comença, a Barcelona, el judici pel cas Millet

Atemptats terroristes a Alcanar, la rambla de Barcelona i Cambrils

La direcció d'Unió Democràtica anuncia la dissolució del partit

A Catalunya, malgrat la prohibició de l'estat espanyol i l'anunciada repressió policial, se celebra el **referèndum d'independència, en el qual participen més de dos milions, amb la victòria indiscutible del sí**

El ple del parlament català aprova la declaració de la república Catalana

Alguns dels dirigents del govern català, amb Carles Puigdemont al cap, parteixen cap a l'exili i s'instal·len a Waterloo, Bèlgica

A València els col·lectius socials ocupen el col·legi major Lluís Vives

El cantant Raimon ofereix, a Barcelona, el seu darrer concert

Aprovada, a Catalunya, la llei de reparació de les víctimes del franquisme

Bastants dels **dirigents del procés d'independència de Catalunya són empresonats** per ordre de la judicatura de l'estat

Amb una assistència massiva de 750.000 té lloc, a Barcelona la manifestació amb el lema 'Llibertat presos polítics. Som república'.

A Brussel·les es concentren 45.000 manifestants al crit de 'Omplim Brussel·les'

En les **eleccions catalanes de desembre Junts pel sí, el bloc independentista guanya per majoria absoluta**

Als Estats Units, Donald Trump 45 president

A França Emmanuel Macron guanya les eleccions presidencials

Al Kurdistan iraquiana, referèndum sobre la seua independència

L'institut d'Estudis Catalans i la Facultat de Teologia de Catalunya publica el volum 31 del seu *Arxiu de Textos Catalans Antics* a cura de Josep Perarnau

Dissetena colònia i campament AMUNT a Lluçena

Ixen els números de Pentecosta trimestral 97, 98, 99 (litúrgia de la paraula cicles A, B i C) i 100 (any de gràcia 2017)

L'artista gràfic **Dragan Lukic, Honor Societat**

Joan Ramon Herrero Llidó, Honor Pentecosta a títol pòstum

Moren Cristòfol Sunyer i Josep Mercè, honors Pentecosta

2018, El papa Francesc publica la carta encíclica ***Gaudete et exultate***

Moltes protestes a l'Iran que deixen dotzenes de morts

El papa Francesc viatja a la ciutat de Santiago de Xile, també visita Lima (Perú)

Se celebren els jocs Olímpics de Pionchang

Sebastián Piñera, president de Xile

Vladimir Putin reelegit president de Rússia

A Rússia té lloc l'incendi mortal de Kemerovo

Al Brasil Luiz Inácio Lula da Silva, condemnat a 12 anys de presó

L'organització basca ETA deixa d'existir

Una cinquantena llarga de palestins són assassinats i més de dos mil ferits en les protestes per la inauguració de l'ambaixada dels estats Units a Jerusalem

Nicaragua, massacre del dia de les Mares contra els manifestants opositors al govern de Daniel Ortega

Pedro Sánchez, del PSOE, nou president del govern de l'estat

Rescat de la cova Tham Luang

Pedro Casado, president del PP

Al **Brasil Jair Bolsonaro** es presenta per a president i guanya en la primera i la segona volta

Nova Caledònia celebra un referèndum d'independència

A França comença el moviment de les armilles grogues

Andrés Manuel López Obrador, president de Mèxic

Un tsunami, el 22 de desembre, afecta diverses àrees d'Indonèsia

Els Estats Units anuncien la seua retirada de l'**Afganistan**

A Itàlia el volcà Etna torna a entrar en erupció

Dihuitena colònia i campament AMUNT a Lluçena

Joaquim Roures Marc, pintor, Honor Societat in memoriam

Grups d'Oració i Amistat, Honor Pentecosta

Mor Vicent Bengoetxea

Pentecosta trimestral, 101 (previst Elogi de Catalunya), 102 (previst, laudes dominicals), 103 (vespres dominicals) i **104 (any de gràcia 2018)**

2019, **Joan Planelles Barnosell**, arquebisbe de Tarragona

Jair Bolsonaro, president del Brasil

Nicolás Maduro, president de Veneçuela

Juan Guaidó, president encarregat de Veneçuela, jura com a president interí

El papa Francesc visita Abu Dhabi

Comencen els **judicis, al tribunal Suprem, contra els líders del procés independentista de Catalunya**

George Pell, cardenal prefecte de la secretaria d'economia vaticana, detingut i enviat a presó com a culpable d'abusos sexuals infantils

Abdelaziz Bouteflika dimiteix com a president d'Algèria

Primera imatge real d'un forat negre al centre de la galàxia M87

Incendi de la catedral de Notre Dame de París

A Lima l'expresident Alan Garcia se suïcida

En celebrar el dijous sant, el papa Francesc renta i besa els peus d'uns interns en una presó de Roma

L'actor i comediant **Volodimir Zelenski** elegit president d'Ucraïna

Eleccions autonòmiques al país Valencià, amb l'entrada de Compromís al consell de la Generalitat

El príncep Naruhito, 126 emperador del Japó

Detingut a los Angeles, Califòrnia, el líder de l'església la llum del món

Naason Merari acusat d'abusos sexuals infantils

Primera missa a Notre Dame de París després de l'incendi

Al regne Unit, Boris Johnson, primer ministre

Gran incendi a la regió de l'Amazones; el govern de Bolsonaro no hi fa res al respecte

L'activista mediambiental Greta Thunberg arriba a Nova York

Una DANA a la Mediterrània provoca pluges torrencials al país Valencià

Nancy Pelosi inicia un procés polític contra el president Trump

Protestes, a Catalunya, pel judici als independentistes catalans
Esclafit social a Xile
Importants disturbis a Barcelona amb molts ferits i detinguts
Exhumació de les restes del general Franco del Valle de los Caídos
Llibertat per a l'expresident del Brasil Luiz Inácio Lula da Silva
Evo Morales renuncia a la presidència de Bolívia
Dimissió d'Albert Ribera, líder del partit *Ciudadanos*
A Venècia, inundacions que afecten gran part de la ciutat i l'església de sant Marc
Primers casos de coronavirus a Wuhan, la Xina i el món
El papa Francesc viatja a Tailàndia i el Japó
Un grup de feministes creen una performance en manera de protesta contra la violència de gènere a Xile
Alberto Fernández, president de l'Argentina
A Bolívia orde de detenció contra Evo Morales
Xina informa l'OMS d'una nova malaltia coronavirus a Wuhan
Primera colònia i campament AMUNT a Cincorres

**Pentecosta trimestral, números 105, 106, 107 (sobre sant Vicent Ferrer)
i 108 (any de gràcia 2019**

**Societat Castellonenca de Cultura, Honor Societat
Grups d'Oració i d'Amistat, Honor Pentecosta
Moren Amparo Garcia, Elvira Rambla i Rafa Lloret**

2020, Carta encíclica del papa Francesc *Fratelli tutti*

Accident petroquímic de Tarragona

Comença una **ràpida expansió de l'epidèmia del Covid 19**

La població mundial majoritàriament es **vacuna** contra esta epidèmia tan mortífera

El temporal *Glòria* causa morts i produeix destrosses a tot l'estat

La guàrdia Civil desplega l'operació Volkhov, un seguit d'escorcolls i detencions contra empresaris independentistes

El papa Francesc defensa les unions civils entre persones del mateix sexe

Premi Sakhàrov a la llibertat de consciència a l'oposició democràtica a Bielorússia

Nou estat d'alarma a causa de l'evolució de la pandèmia per coronavirus

A Etiòpia esclata la guerra de Tigre, per amenaçar la sobirania del país

Guerra de l'alt Karabakh

Armènia, l'Azerbaidjan i Rússia firmen un acord de pau
Pfizer i BioNTech anuncien la seua vacuna contra la covid-19

A Bolívia, el president Evo Morales torna al país

El Marroc normalitza les seues relacions amb Israel

Més 300 estudiants segrestats per Boko Haram en una escola de Kankara

Als Estats Units victòria de Jon Biden sobre Trump

El congrés dels diputats aprova la llei del dret a una mort digna

No hi ha colònia ni campament AMUNT per la covid 19

Pentecosta trimestral, números 109 (segles abans de la nostra era), 110 (la fe en el segle I), 111 (la fe en els segles 2-4) i 112 (any de gràcia 2020)

Domingo Vilar Climent, Honor Societat

Joan Antoni Gaya Ballester, Honor Pentecosta

Moren Maria Segarra, Rosita Tena, Pere Casaldàliga i Anna Albert

2021, esclata la pandèmia de la COVID-19 que marcarà tots els mesos d'enguany

S'imposa pertot la vacunació contra esta pandèmia, amb una o dues dosis

Continua la pandèmia de la COVID-19 amb 83 milions de casos acumulats, i amb la mort de dos milions d'afectats

Hi ressalta també, aquest any, l'assalt multitudinari dels partidaris de Trump al capitol dels Estats Units

Alexander Lukashenko, president de Bielorússia

Fins i tot Corea del Nord dona suport a la investidura de Joe Biden

El líder opositor rus **Alexei Navalni**, arrestat en arribar a Rússia i tancat a la presó.

Diverses manifestacions en suport seu

A Itàlia el volcà Etna torna a entrar en erupció

Xavier Novell Gomà deixa el bisbat de Solsona per contraure matrimoni

Romà Casanova Casanova, administrador apostòlic de Solsona

Un terratrèmol sacseja les Filipines

Mor el president argentí Carlos Menem

Manifestacions a tot l'estat per la llibertat del raper Pablo Hasel

La nau *Perseverance* aterra al planeta Mart

Una sèrie de terratrèmols a Nova Zelanda

El papa Francesc viatja a Bagdad en visita apostòlica

Al Japó, alerta de tsunami després d'un sisme amb epicentre pròxim a Fukushima

A l'Egipte un portacontenidors encalla i provoca l'obstrucció del canal de Suez que, al cap d'uns dies, serà novament transitable

L'Índia detecta un nova variant de coronavirus amb una doble mutació

Al Caire té lloc la desfilada dorada dels faraons amb el trasllat de vint-i-dos mòmies de faraons i altres personatges de l'antiga administració egípcia

A tot el món es fa visible una pluja d'estrelles

A Afganistan, diversos atemptats terroristes, com el del col·legi de nines, a Kabul

S'inicia l'operació *guardià de les Muralles* de l'exercit israelià contra la població civil palestina a la franja de Gaza

Una forta onada de calor de fins a 50 graus centígrads

Assassinat per uns mercenaris el president d'Haití Jovenel Moïse

A Cuba diverses protestes contra el seu govern

Diverses inundacions a Europa occidental que causen molts morts i danys

Jocs Olímpics de Tòquio

Lionel Messi deixa el F.C. Barcelona

Colp d'estat a la república de Guinea

El Bitcoin comença a ser reconegut en diversos països com a moneda de canvi

Erupció volcànica a l'illa canària de la Palma

Té lloc la caiguda mundial de Facebook, Instagram i WhatsApp

L'empresa Google llança el sistema operatiu Android 12

L'empresa Microsoft llança el sistema operatiu Windows 11

L'aerolínia italiana Alitalia deixa d'operar després de 75 anys

Grups anarquistes causen disturbis en moltes ciutats europees i a Rússia contra l'aplicació de vacunes i noves restriccions per la cinquena onada de contagis de covid-19

Apareixen pertot noves variants de Covid-19, especialment l'Òmicron que fins i tot arriba a provocar que es cancel·le la celebració de l'any nou en algunes ciutats importants del planeta.

Té lloc el referèndum d'independència de Nova Caledònia

El tifó Rai toca terra a les illes Filipines

Llançament del telescopi espacial James Webb 241

En aplicació de la nova legislació, ixen amb llibertat els independentistes catalans protagonistes del Procès

Colònia i campament AMUNT a Torrechiva

Primer any del procés sinodal

Pentecosta trimestral, números 113 (la fe als segles V-VII) , 114 (la fe als segles VIII-X), 115 (la fe als segle XI-XIII) i 116 (any de gràcia 2021)

Televisió Valenciana A Punt, Honor Societat

Missa en valencià per TV-Jesús Corbí, Honor Pentecosta

Moren Josep Burgos, Josep Porcar i Vicent Mestre

2022, El papa Francesc publica el motu proprio *Ad charisma tuendum* sobre el nou estatut de l'Opus Dei

Daniel Ortega continua encara quatre anys més president de Nicaragua

Les ones del tsunami provocat pel volcà submarí *Hunga Tonga* arriben a les costes d'Amèrica del Sud

Rússia envaeix militarment Ucraïna

Bielorússia es posa del costat de Rússia en la invasió d'Ucraïna

Els estats Units i la majoria de països dins l'OTAN es posen al costat d'Ucraïna

Rússia promou un referèndum per la independència de la regió del Donetsk dins la confederació russa

La majoria de països apliquen sancions econòmiques a Rússia per la invasió d'Ucraïna

Sis milions d'ucraïnesos abandonen el país i es refugien a l'estranger

Víctimes especials de la invasió: les ciutats de Zaporíyia, Mariúpol, Bucha

La periodista Marina Ovsianikova apareix al canal 1 de Rússia amb una pancarta que diu: 'Pareu la guerra, no cregueu en la propaganda, ací us estan mentint'

El teatre de Mariúpol destruït per les bombes russes amb tres-centes víctimes dins

El papa Francesc consagra Ucraïna a l'immaculat cor de Maria

Al món se superen els 500 milions de casos de Covid-19

Mor la persona més longeva del món: Kane Tanaka, als 119 anys

Emmanuel Macron, reelegit president de la república francesa

700 casos de denúncies d'abusos sexuals a les esglésies de la convenció baptista del Sud, als estats Units

Atemptat en una església catòlica a Owo, Nigèria, amb una cinquantena de víctimes

Algèria trenca relacions amistoses amb Espanya arran de la posició d'esta amb el Sàhara occidental

El rei Felip de Bèlgica es disculpa per les atrocitats fetes a la república democràtica del Congo en temps del rei Leopold II

Descobert, a Huelva, una gran complex de 500 menhirs de més de 7000 anys

Onades de calor pròximes als 45 graus centígrads a Europa

Assassinat el primer ministre japonès Shinzo Abe

Mor **Mijail Gorbachov**, darrer líder de la unió Soviètica

Joan Pau I canonitzat pel papa Francesc

Mor Elisabet II, la reina d'Anglaterra

Carles III, nou rei del regne Unit

Les tropes ucraïneses fan retrocedir les russes en alguns punts del territori

A Itàlia Giorgia Meloni, d'extrema dreta, guanya les eleccions i n'esdevé primera ministra

El primer ministre xinès Xi Jinping obté un tercer mandat

Elegit, al Brasil, l'expresident Lula da Silva per tercera vegada

Els arqueòlegs descobreixen la frase desxifrabla més antiga, en escriptura cananea, de 1700 anys aC a Laquis, Israel, sobre una pinta que diu: 'Que aquest clau elimine els polls dels cabells i de la barba'

La població mundial arriba a la xifra de 8.000 milions d'habitants.

Troben mort l'home del Forat, un indígena que vivia en absoluta soledat durant 26 anys en la selva amazònica

A les Filipines, Bongbong Marcos, nou president

El papa Francesc viatja al Canadà i es disculpa per l'adoctrinament catòlic contra els aborígens canadencs al segle XX

L'escriptor anglo-indi Salman Rushdie, apunyalat en una lectura pública

Violenta jornada de protesta, a l'Iran, per la mort de Nahsa Amini, d'origen kurd, per no dur posat correctament el vel

Mor l'exjugador brasiler Pelé a la ciutat de Sao Paulo

Nou colp d'estat a Burkina Faso

En les eleccions portugueses, ix guanyador el Partit Socialista

Comencen reunions d'alt nivell entre presidents dels estats més representatius de la unió Europea i d'altres com el del Brasil amb el president Putin de Rússia

Mor el papa **Benet XVI** (31 de desembre)

Enric Benavent Vidal, fins ara bisbe de Tortosa, arquebisbe de València

Segona colònia i campament AMUNT a Cincorres

Segon any del procés sinodal

Pentecosta trimestral, números 117 (la fe als segles XIV-XV), 118 (la fe als segles XVI-XVII), 119 (la fe als segles XVIII-XIX) i 120 (any de gràcia 2022)

Josep Viciano Agramunt, Honor Societat

Associació ecumènica Cristians pel valencià, Honor Pentecosta

2023, A poc a poc, deixen de mantenir-se precaucions sanitàries com les mascaretes, i ja no es posen noves dosis de vacunes

El papa Francesc compleix enguany deu anys de pontificat

Carta apostòlica del papa Francesc *Desiderio desideravi*

En les eleccions municipals i autonòmiques de 28 maig, aclaparadora **victòria del partit Popular amb Vox**

L'Opus Dei perd el control del santuari de Torreciudad, ara a mans del bisbat de Balbastro
Pedro Sánchez anuncia per sorpresa eleccions generals a l'estat espanyol per al dia 23 de juliol, eleccions que guanya el PP, però es queda sense poder formar govern

Pedro Sánchez, després de llargues negociacions amb nacionalistes bascos i catalans, **elegit president del govern**; comencen les negociacions entre els governs català i espanyol sobre l'amnistia i el referèndum d'independència

Esclata la **guerra entre Hamàs i l'estat d'Israel**

Tercera colònia i campament AMUNT a Cinctorres

Tercer any del procés sinodal

Pentecosta trimestral, números 121 (la fe al segle XX), 122 (la fe al segle XXI), 123 (30 anys de colònies i campaments AMUNT) i 124 (any de gràcia 2023)

Joventuts Unides de la Sénia, Honor Societat

Grup cristià del Dissabte de València, Honor Pentecosta

2024 **19 de maig, trobada pels 50 anys dels campaments de la Sénia, la Estrella i Ovarra, a la Consolació de Castelló**

6 de juny (666), trobada pels 30 anys dels campaments i les colònies AMUNT, i concessió de l'Honor Societat 2024 als primers promotors d'estes colònies i campaments, a la Fundació Dávalos Fletcher.

Eleccions autonòmiques al país Basc, amb victòria de BILDU

Eleccions autonòmiques a Catalunya, amb victòria del PSC

Eleccions europees

Mor a la presó el líder rus, opositor de Putin, Alexei Navalni.

Primera colònia i campament AMUNT a la Pobla de Benifassà

Pentecosta trimestral, números 125 (carta de Joan Bel al seu germà) 126 (mestre Vicent Rripollès), 127 (50 anys a la recerca d'una utopia) i 128 (any de gràcia 2024)

Honor Societat, promotors de les colònies i els campaments AMUNT

Honor Pentecosta, Seminari del poble de Déu-Fundació Mentalitat Nova

Mor Pepe Martos

Millores en la celebració de la missa d'onze

Salvador Illa, president de Generalitat de Catalunya

Rafael Barruè, abat del monestir de Poblet

BIBLIOGRAFIA

- Amunt, trenta anys (1993-2023)*. Associació Josep Climent. Castelló de la Plana, 2023
- ANCEL, Mons. *El movimiento obrero*. DDB. Bilbao, 1960
- BAHRT; H. 'La situación religiosa en Alemania', en *Arbor* 14 (1949), pp. 75-98
- BIGO, P. *La Iglesia i el Tercer Mundo*. Sígueme. Salamanca, 1975
- BULTMANN, W. *La tercera iglesia a las puertas*. Ediciones paulinas. Madrid, 1976
- Cantoral litúrgic*. Delegació diocesana de litúrgia. Castelló de la Plana, 1995
- CASTILLO, J. M. *La Iglesia que quiso el Concilio*. PPC. Madrid, 2002
- CENTRO DE ESTUDIOS SOCIALES GODOFREDO KURTH. *La descristianización de las masas*. DDB. Bilbao, 1959
- CODINA MAS, Pere. 'Els nostres fills no segueixen'. A *El Pregó*, núm. extraordinari d'estiu-tardor, núm. 558 (8), de 2018, pàg. 10-39, reproduït a *Pentecosta* 122, d'abril-juny de 2023, pàg.
- CONSELL PONTIFICI DE LA CULTURA. *On és el teu Déu? La fe cristiana davant el repte de la indiferència religiosa*. Document final de l'assemblea plenària que tingué lloc de l'11 al 13 de març de 2004, i reproduïda a *Documents d'església* 870, març de 2006, pàg. 169-192.
- CONSELL ASSESSOR PER A LA DIVERSITAT RELIGIOSA. *L'aportació social de les tradicions religioses dins les societats obertes. Les religions com a capital sociocultural*. Barcelona, gener de 2015.
- CONSELL ASSESSOR PER A LA DIVERSITAT RELIGIOSA. *La diversitat religiosa en les societats obertes. Criteris de discerniment*. Barcelona, setembre de 2013
- CONSELL PONTIFICI DE LA CULTURA. *Jesucrist portador de l'aigua viva. Una reflexió cristiana sobre el 'New Age'*. Pel pontifici consell de la cultura i el pontifici consell per al diàleg interreligiós, reproduït a *Documents d'església* 808, maig de 2003, pàg. 289-320
- DELPINI, Mario, arquebisbe de Milà. 'Benvingut futur'. Discurs a la ciutat, pronunciat a Milà el 6 de desembre de 2019, reproduït a *Documents d'església* 1109, març de 2020, pàg. 180-187
- Déu, el nostre pare*. Delegació diocesana de catequesi. Castelló de la Plana, 1995
- FLORISTAN, C, TAMAYO J. J. *El Vaticano II. Veinte años después*. Cristiandad. Madrid, 1978
- FORTE, Bruno, arquebisbe de Chieti-Vasto. *Quin futur per al cristianisme?* Conferència donada al centre cultural de sant Lluís de França, de Roma, el 24 de gener de 2008, reproduït a *Documents d'església* 922, juliol de 2008, pàg. 420-423
- GIBELLINI, Rosino, *La teología del siglo XX, Presencia teológica*. Sal tTrrae, Santander, 1998
- GARCIA ESCUDERO, *Antología teológica del siglo XX, Presencia teológica*. Sal Terrae. Santander, 2012
- GONZÁLEZ RUIZ, J. M. *La iglesia a la intemperie. Reflexiones postmodernas sobre la Iglesia*. Sal Terrae,. Santander, 1986
- Jesús, el nostre amic*. Delegació diocesana de catequesi. Castelló de la Plana, 1995
- KÜNG, H. *Iglesia en concilio*. Sígueme. Salamanca, 1965
- Litúrgia de les hores* (4 volums). Centre de Pastoral Litúrgica. Barcelona, 2016
- Llibre del poble de Déu*, a cura de Pere Riutort Mestre. Editorial Gorg. València, 1974
- MARION, Jean-Luc. *La primera tasca, la fraternitat*, publicat a *Vita e pensiero*, de gener-febrer de 2019, i reproduït a *Documents d'església* 1105, novembre de 2019, pàg. 606-610
- MARTÍN DESCALZO, J. L. *Un periodista en el Concilio*. PPC. Madrid, 1964
- MARTIN DESCALZO. J. L. *El concilio de Juan y Pablo*. La Editorial Católica. Madrid, 1967

- MATABOSCH, Antoni – POULAT, Émile. *Sobre la laïcitat*. Barcelona, Quaderns de la fundació Joan Maragall, núm. 74, 2005
- MILANI, Claudia, 'Jurgen Moltmann, un teòleg a l'ombra de la creu', reproduït a *Documents d'església* 909, [gener de 2008]. pàg. 16-18
- Missa d'onze* (2 vols). Associació Josep Climent. Castelló de la Plana, 2024
- Missal romà*. Centre de Pastoral litúrgica. Barcelona, 1988
- MOLTMANN, Jürgen. *Un nuevo estilo de vida. Sobre la libertad, la alegría y el juego*. Sígueme, Salamanca, 1980
- MOLTMANN, Jürgen, *El camino de Jesucristo, 'Verdad e imagen'* Ediciones Sígueme. Salamanca, 2000
- MOLTMANN, Jürgen, *El Dios crucificado*. Ediciones Sígueme. Salamanca, 2022.
- MOLTMANN, Jürgen, *La venida de Dios. Escatología cristiana*. Edicions Sígueme. Salamanca, 2004
- MOLTMANN, Jürgen, *Teología de la esperanza*. Ediciones Sígueme. Salamanca, 2006
- MOONEY, Ch. F. *Theilhard de Chardin y el misterio de Cristo*. Sígueme. Salamanca, 1966
- NOAH HARARI, Yuval, *21 lliçons per al segle XXI*, 'Llibres a l'abast' 444, Edicions 62. Barcelona, 2018
- NOGUÉS CARULLA, Ramon M. *Quin futur té la religió a casa nostra? Col·lapse de la fe cristiana a Catalunya: algunes consideracions*. A *El Pregó*, núm. extraordinari d'estiu-tardor, núm. 558 (8), 2018, i reproduït a *Pentecosta* 122, d'abril-juny de 2023,
- Pentecosta* (13 volums). Comunió d'església i llengua. Associació Josep Climent. Castelló de la Plana, 1990-2024
- PIKAZA, Xabier; SILANES, Nereo. *Diccionario teológico. El Dios cristiano*. Secretariado trinitario. Salamanca, 1992
- POULAT, E. *La crisis modernista (historia, dogma y crítica)*. Taurus. Madrid, 1974
- PUIG TÀRRECH, Armand. 'L'església en la societat catalana'. Lliçó inaugural del curs 2001-2002 al centre d'estudis pastorals de les diòcesis catalanes, pronunciada el 15 d'octubre de 2001, reproduït a *Documents d'església* 778, gener de 2002, pàg. 52-64
- RATZINGER, Joseph, cardenal arquebisbe de Munic (futur Benet XVI). 'Creure també avui'. Entrevista recollida per Renzo Giacomelli, publicada a *Famiglia Cristiana* núm. 6, de 8 de febrer de 2004, i reproduïda a *Documents d'església* 830, maig de 2004, pàg. 309-312
- ROY, Olivier. 'Estem més enllà del cristianisme secularitzat', publicat a *Vita e pensiero*, gener-febrer de 2019, i reproduït a *Documents d'església* 1105, novembre de 2019, pàg. 602-606
- SEGLERS, Àlex. 'Catalanisme, laïcitat i pluralisme religiós'. *Revista de Catalunya*, 192 (febrer de 2004), pàg. 25-45
- TAMAYO, J. J. *Un proyecto de Iglesia para el futuro en España*. Ediciones Paulinas. Madrid, 1978
- TRACY, D., KÜNG, H., METZ, J. B. *Hacia el Vaticano III. Lo que está por hacer en la Iglesia*. Cristiandad. Madrid, 1978
- Vivim la fe en l'església*. Delegació diocesana de catequesi. Castelló de la Plana, 1995

